

COMITATUL SOLNOCULUI MIJLOCIU UNIT CU CRASNA ȘI CHIOAR ÎN VREMEA RĂSCOALEI LUI HOREA (1784).

Ridicarea la luptă a țăranilor iobagi români din Transilvania sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan în anii 1784—1785 constituie un moment semnificativ în istoria Țărilor Române. Răscoala țărănească din toamna anului 1784 continuă șirul răscoalelor și mișcărilor țărănești împotriva asupririi feudale desfășurate de-a lungul evului mediu, cu intensitate deosebită în Transilvania. Ea reprezintă forma superioară de luptă în care s-au canalizat nemulțumirile țăranimii aservite din diferite părți ale Transilvaniei. Perioada istorică în care avea loc această răscoală este cea de sfârșit al evului mediu, al feudalismului în genere, ceea ce a făcut ca programul răscoalei să fie unul mai radical, lucru prin care — spre deosebire de mișcărilor țărănești anterioare — era periclitat edificiul feudal în totalitatea lui¹. În același timp, răscoala iobagilor români din Transilvania se înscrie în cadrul mai larg al luptei țăranimii aservite din centrul și răsăritul Europei pentru înlăturarea regimului exploatării feudale².

Structura socială a Transilvaniei din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea demonstrează polarizarea societății astfel: marea nobilime împreună cu clerul, dregătorii etc. reprezentau 14,6% din totalul populației, iar țăranimea iobagă 41,78%, împreună cu jelerii (17,61%), țăranii liberi (21,38%) și tîrgoveții, orășenii (4,59%) alcătuiau un procent de 85,38% de familii contribuabile, neprivilegiate, în Transilvania anului 1787³.

Marea majoritate a țăranimii, și cu deosebire a celei aservite, era românească, în timp ce nobilimea era în mare măsură de origine maghiară sau maghiarizată. Asupririi sociale i se suprapunea cea națională. De aceea, după izbucnirea răscoalei lui Horea în zona Munților Apuseni, în planurile de preîntîmpinare și măsurile de zăgăzuire a răscoalei, autoritățile provinciale și imperiale, nobilimea vizată direct de ridicarea țărănească, își îndreptau atenția mai ales înspre zonele masiv românești, supravegînd satele românești răsfirate în

¹ D. Prodan, *Răscoala lui Horea*, în *Ist. Rom.*, III, București, 1964, p. 744—791; Idem, *Supplex libellus Valachorum*, București, 1967, p. 264—280; Idem, *Răscoala lui Horea*, II, București, 1979, p. 703—714.

² Șt. Pascu, în *AIIA*, 1965, 8, p. 40—42; Șt. Pascu, V. V. Mavrodin, B. F. Porschnev, I. G. Antelava, *Mouvements paysans dans le centre et le sud-est de l'Europe du XV-e au XX-e siècle*, în *XII-e Congrès International des Sciences Historiques* (Viena, 1965). *Rapports. IV. Méthodologie et Histoire contemporaine*, p. 211—235.

³ Șt. Pascu, în *Populație și societate. Studii de demografie istorică*, I, Cluj, 1972, p. 68.

toate văile și pe toate dealurile transilvane. Juzii și jurații satelor sînt instruiți de comisarilor de plasă (*procesuali*) să îndemne pe locuitori la păstrarea ordinii și liniștii, să supravegheze atent orice fapt care ar denota un început de răzvrătire. Sînt antrenați și preoții români — de către autoritățile de stat și bisericești deopotrivă — în această acțiune de potolire și oprire a extinderii răscoalei.

Cercetările istorice din ultimele patru-cinci decenii, bazate pe material de arhivă inedit, au reliefat frământările și mișcările țărănești ce aveau loc concomitent cu răscoala de pe domeniul fiscal al Zlatnei, din comitatele Hunedoarei, Zărandului, Albei, sub influența acesteia în aproape întreaga Transilvanie. Țărănimea din celelalte comitate și districte transilvănene se mișcă, își arată față nemulțumirea față de tratamentul la care era supusă de către stăpînii de pămînt. Răscoala se extinde în comitatele Cluj și Turda⁴, într-al Aradului⁵ și Bihorului⁶; ecouri adînci străbăteau pînă în Banat⁷. Sînt atestate frământări țărănești în centrul Transilvaniei, în părțile Sighisoarei⁸, pe Tîrnave⁹, în scaunul Mureș¹⁰, în răsăritul Transilvaniei¹¹. Sînt cuprinse de suflul răzvrătirii satele românești de pe domeniile nobiliare mai ales, dar nu numai acestea; în satele mixte, cu populație românească-maghiară sau românească-săsească, își arată nemulțumirea în fața exploatarei feudale și țărănimea maghiară sau săsească¹². Horea ori trimiși de-ai lui erau așteptați să sosească în mai multe părți ale Transilvaniei, cu care prilej urmau să se răscoale țărani localnici, cel puțin în acești termeni ei amenințau pe stăpînii de pămînt și autoritățile locale.

Ecoul acestor frământări răzbate înspre nordul Transilvaniei, spre comitatul Solnocului Dinlăuntru¹³, părțile Năsăudului și Bistriței¹⁴, atinge Maramureșul, unde țărănimii i se alătură minerii și lucrătorii de la ocnele, de sare de aici¹⁵. În nord-vestul Transilvaniei tulburări locale se înregistrează în vremea răscoalei din Munții Apuseni în comitatul Sătmar¹⁶.

Asemenea direcție de investigare își are începuturile în istoriografia românească după primul război mondial, o etapă nouă fiind deschisă în anul 1938,

⁴ D. Prodan, *Răscoala lui Horea în comitatele Cluj și Turda*, București, 1938.

⁵ I. Monorai, *Scurtă cunoștință a lucrurilor Dachiei, în Izvoarele răscoalei lui Horea. Seria B. Izvoare narative, II*, București, 1983, p. 200—210.

⁶ Hurmuzaki, vol. XV/2, p. 1749—1761; 1775—1779; N. Firu, *Revoluția lui Horea, 1784—1785. Date nouă culese din arhiva jud. Bihor*, Oradea, 1925; ed. II-a, *Date noi referitoare la revoluția lui Horea, 1783—1785, culese din arhiva jud. Bihor*, Oradea, 1937; M. Dan, P. Bona, în *AIIf*, 1972, 15, p. 443—450.

⁷ I. Boroș, în *Transilvania*, 1922, 53, p. 8—14; Idem, în *An. Ban.*, 1931, 4, 1, p. 90—98; A. Țintă, în *Studii*, 1960, 13, 4, p. 221—230; I. P. Munteanu, în *Apulum*, 1967, 6, p. 441—449; C. Feneșan, în *Apulum*, 1972, 10, p. 765—776.

⁸ N. Edroiu în *Studia*, 1966, 2, p. 47—60.

⁹ C. Suciu, în *Cultura creștină*, 1937, 17, p. 352—362; I. Bratu, în *Lucrări științifice, Seria B*, Oradea, 1969, p. 315—326. Vezi și: M. Dan, C. Göllner, J. Pataki, în *Forschungen*, 1964, 7, 1, p. 62—66.

¹⁰ D. Teleki, *A Hóra támadás története*, Pesta, 1865; Tr. Popa, *Documente privitoare la trecutul românilor din vechiul scaun al Mureșului*, I. Tîrgu Mureș, 1925, p. 82—115; Idem, *Monografia orașului Tîrgu Mureș*, Tîrgu Mureș, 1932, p. 134—140; I. Ranca, L. Moldovan, în *Studii*, 1968, 21, 2, p. 273—288; I. Ranca, în *Studii și materiale (Tîrgu Mureș)*, 1967, 2, p. 109—119.

¹¹ C. Cîmpeanu, în *Studii și articole de istorie*, 1962, 4, 55—71; I. Ranca, L. Moldovan, *op. cit.*; M. Dan, C. Göllner, J. Pataki, *op. cit.*

¹² D. Prodan, *Răscoala lui Horea în comitatele Cluj și Turda*; P. Binder, C. Cîmpeanu, în *Forschungen*, 1963, 6, p. 152—158; M. Dan, C. Göllner, J. Pataki, *op. cit.*

¹³ I. Bratu, în *Lucrări științifice*, Oradea, 1967, 1, p. 65—72.

¹⁴ V. Șotropa, în *AIIf*, 1928—1930, 5, p. 159—174.

¹⁵ St. Pascu, în *Studii*, 1957, 2, p. 127—136; I. Sabău, în *Revista arhivelor*, 1962, 5, 1, p. 178—193.

¹⁶ I. Sabău, *op. cit.*; N. Edroiu, în *Studia*, 1981, 26, 1, p. 47—54.

cînd istoricul David Prodan își susținea într-un mod strălucit teza de doctorat la Universitatea din Cluj cu tema *Răscoala lui Horea în comitatele Cluj și Turda*¹⁷, prima abordare materialist-istorică a marii ridicări țărănești din Transilvania din anul 1784 și totodată o cercetare zonală a mișcării. Profesorul Ioan Lupaș, conducătorul științific al tezei, remarcă de altfel faptul în raportul prezentat în ședința de susținere: „E o cercetare conștiințioasă de istorie locală, în care autorul își propune să urmărească, pe baza informației mărunte culese din actele păstrate în arhive județene, nu numai felul cum s-a desfășurat răscoala în regiunile aceste, ci și efectul ce a produs în sate neangajate la luptă împotriva nobilimii impilatoare”¹⁸. În același timp, istoricul I. Lupaș, el însuși unul din cercetătorii recunoscuți ai răscoalei lui Horea, insistă pentru lărgirea ariei cercetării istorice vltioare prin cuprinderea problematicii din entitățile administrativ-politice, care nu au făcut parte din scena propriu-zisă a desfășurării răscoalei, entități în care s-au luat atitudini diferențiate față de răscoală, de cele de solidarizare cu acțiunile răsculaților, în cazul țărănimii iobage, și pînă la cele care au dus la insurecționarea (mobilizarea = ridicarea la luptă) nobilimii maghiare, temătoare în fața spectrului răscoalei înspre aceste părți. În mod explicit, istoricul clujean recomandă cercetarea materialului din Sălaj și Crasna „spre a urmări măsurile de pază luate din partea oficialității ca să împiedice satele a se alătura la tabăra răsculaților”¹⁹.

Astăzi avem convingerea că I. Lupaș avea cunoștință de materialul arhivistic provenit din fondurile Solnocului Mijlociu, al Crasnei și districtului Chioar, edificator tocmai pentru măsurile luate de nobilime și autoritățile comitatense în scopul zăgăzuirii extinderii răscoalei înspre aceste părți.

Materialul arhivistic în discuție n-a putut fi consultat de cercetători decît în ultimul timp, ca urmare a donării acestuia Arhivelor Statului din Cluj-Napoca, unde se află depozitate, de altfel, și fondurile arhivistice ale acestor unități administrative-politice. Ele vin să întregască chiar monografia de amplă reconstituire istoriografică a acad. D. Prodan din 1979, care n-a putut beneficia de informația arhivistică în discuție, suplinind-o totuși prin cea oferită de corespondența nobiliară păstrată în original sau copii în fonduri particulare²⁰.

Sălajul, Crasna și Chioarul au fost și ele cuprinse de frământări țărănești la sfîrșitul anului 1784, cînd în Munții Apuseni, în Zărand și pe Valea Mureșului, ca și în Hațeg, se desfășura marea răscoală țărănească. Aceleași condiții de stare materială și juridică generau aici aceleași nemulțumiri în rîndul țărănimii aservite ca și în aria răscoalei sau în celelalte comitate transilvănene. După reîmpărțirea administrativ-teritorială efectuată la începutul anului 1784 din ordinul împăratului Iosif al II-lea, aceste părți ale Transilvaniei sînt cuprinse în comitatul Solnocul Mijlociu unit cu Crasna și Chioarul (*comitatus Szolnok Medii cum Kraszna Kövár uniti, inter se uniti*). Conscripția ordonată de Curtea din Viena în 1785 în vederea reglementării relațiilor urbariale înregistra și în aceste părți situația dificilă în care se găsea gospodăria țăranului iobag, obligațiile care grevau asupra ei. Sistemul iobăgesc de exploatare atît a gospodăriei țărănești cît și a rezervei senioriale, antrenată acum tot mai mult în producția agricolă și animalieră pentru piață, a menținut renta în muncă predominantă. Robota sau zilele de slujbă devenise obligația cea mai grea a țăranului aservit prin cuantumul ei, deloc reglementat, precum și prin varietatea formelor (muncilor) sub care era solicitată de către stăpînul de moșie pentru a fi împlinită. Curtea din Viena încercase încă în vremea împărătesei Maria Tereza să stabilească numărul zilelor de robotă (cu vitele sau cu brațele), dar n-a reușit să fixeze în mod eficient cuant-

¹⁷ Publicată în *AIIN*, 1936—1938 7, p. 223—411 și Extras, București, 1938, 206 p.

¹⁸ Arh. Stat. Cduj-Napoca, Arh. Universității, Fond I. Cutia 107, Dosar nr. 133, f. 96—97.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ D. Prodan, *Răscoala lui Horea*, I, București, 1979, p. 552—554.

mul muncii ce trebuia efectuată de membrii fiecărei gospodării iobăgești, rămânind un spațiu larg de manifestare a bunului plac și abuzurilor stăpînilor feudali.

Exemplificînd prin datele înregistrate de conscripția urbană din 1785 în părțile Crasnei, întîlnim abateri de la încercarea de reglementare oficială și diferențe notabile de la un domeniu la altul. În satele Boghiș, Borla și Bozieș cei mai mulți iobagi prestau trei zile de robotă pe săptămînă, ea fiind ceva mai mare în satele Badon, Cerișa, Guruslău, Sîrciu. În Borla, iobagii lui Losonczy Bánffy György prestau trei zile de robotă pe săptămînă, dar în același sat, iobagii lui Teleki Ádám lucrau la vie în funcție de suprafața acesteia²¹. Răscumpărarea în bani a robotei deschidea altă posibilitate de abuz din partea nobililor. Solicitarea efectuării, de către iobag a robotei venea pentru perioada agricolă a anului, cînd zilele de robotă erau comasate și efectuate la depărtare de casă, cu vitele proprii și pe cheltuială proprie, deplasarea nefiind socotită de stăpîn în cuantumul robotei. Domnii de pămînt recurgeau apoi la practica de a pretinde și obliga la același număr de zile de robotă pe toți iobagii, fără a-i diferenția pe cei cu sesii întregi de cei care aveau numai fracțiuni de sesii (astfel era cazul iobagilor din Fizeș). Țăranii iobagi ajunși la ananghie acceptau un împrumut din partea stăpînului domenal obligîndu-se, în schimb, la zile de muncă suplimentare, care se adăugau celor în contul robotei, cum făceau începînd din 1782 mai mulți iobagi din Bozieș²².

Aceeași conscripție înregistra greutatea obligațiilor iobăgești în satele din jurul Zalăului, în Crișeni, pe domeniile nobililor András Károly și Bethlen Gergely, în Moigrad unde stăpînea același András Károly, în Meseșeni de Sus, unde dintre cei 11 stăpîni de moșie, care aveau părți de domenii aici mai inuman se comporta cu supușii văduva nobilului Szentmárjai László, precum și în Bozna, Cristur, Coșei, Firminiș, Hereclean, Poptelec, Fetindia. Iobagii din Creaca ai baronului Wesselényi Miklós mărturiseau în fața conscriptorilor: „noi iobagii, și cu boli și cu ghialoghia, în trei zile slujim, iar iobagii fără loc de cîmp, una zi; și lipitorii una zi slujim [...] Fără aceasta am dat la domn în tot anul, patru găini, treizeci de ouă și de la o vacă cu vițel mic un fărtaș de unt. Și lipitorii tot așa au dat untul cum noi iobagii. De cînd dăm untul este șaptesprezece ani de atunci; lipitorii ouă dau cincisprezece și două găini. Fără aceasta tot gazda a tors șasesprezece pasme [...] în tot anul am dat o jilă de fin; și pari de vie am făcut fără slujbă iobagii în tot anul, cincizeci, lipitorii, douăzeci și cinci. Iar pe hotarul Jiboului, pe seama minzilor, am făcut patru stînji de gard; lipitorii numai doi stînji”²³.

Urmau, deci, daturile în muncă ce variau, de asemenea, de la un domeniu la altul; apoi daturile în natură (numite de țăranii din aceste părți „dajdii”, „dații”), unele răscumpărate în bani, precum și dijmele din toate produsele agricole și animaliere obținute în gospodăria țăranului iobag, convertibile și acestea în bani. Ba mai mult: dijma devine, în unele locuri, a noua parte, așa cum înregistrează conscripția de la Borla.

Intrarea domeniilor feudale în circuitul comercial, al relațiilor de schimb marfă—bani și al circulației monetare, determină nu numai convertirea unor obligații în muncă sau natură în bani, ci creșterea rentei în bani însăși. Dacă la Cerișa și Sîrci este predominantă răscumpărarea în bani a daturilor, la Boghiș, Bozia și Fizeș este răscumpărată dijma; în toate aceste sate însă este în creștere renta în bani.

Un tablou complex de raporturi feudale în care tendința locală, a domnului de pămînt, este de cele mai multe ori mai tare decît reglementarea oficială, preconizată de la Viena. O situație încordată și în aceste părți deci în momentul declanșării răscoalei lui Horea, nemulțumirile individuale ale iobagilor sau colective ale satelor putînd duce ușor la frămîntări țărănești și chiar la răscoală. O

²¹ Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond comitat Crasna, Fasc. 2046/1785.

²² *Ibidem*, Fasc. 2050, 2053, 2054 și 2060/1785. Țăranii iobagi din Sîrciu declară că în timpul verii fac cîte 3—4 săptămîni de slujbă fără întrerupere.

²³ I. Ardeleanu senior, în *Zalău pe treptele istoriei*, Zalău, 1975, p. 28—33.

plângere colectivă a sătenilor și orașenilor din 22 de localități ale comitatului Crasna împotriva „nobilului comitat și a nobililor“, a obligațiilor iobăgești grele la care erau supuși și a abuzurilor, fusese dusă de o delegație țărănească la Viena încă în toamna anului 1773, după prima vizită a lui Iosif al II-lea în Transilvania. Curtea din Viena dispuse cu data de 23 octombrie 1773 ca Guberniul Transilvaniei să întreprindă cercetări asupra situației „prin înfățișare, dar fără a pedepsi pe cei ce aduc șirul de jalbe“²⁴.

Vestea izbucnirii răscoalei în munți la începutul lunii noiembrie 1784 s-a extins cu repeziune în toate comitatele din Transilvania și înspre cele din Ungaria. Autoritățile locale sînt dezorientate în primele momente, apoi, după mijlocul lunii noiembrie 1784, trec la executarea dispozițiilor sosite din partea Guberniului Transilvaniei, nelipsindu-le nici inițiativa proprie, mai ales privind informarea lor asupra stărilor din comitat și din cele învecinate. Ordinul Guberniului din Sibiu din 11 noiembrie, adresat tuturor comitatelor, prin care sînt precizate măsurile ce trebuiesc luate pentru liniștirea țărănimii răsculate, este primit de comitat în 21 noiembrie și luat în discuție a doua zi²⁵. Cam în același timp, comitatul Solnocul de Mijloc primea o adresă din partea comitatului Tîrnava unit cu scaunul Mureș, datată 17 noiembrie 1784, pe care — după luarea la cunoștință — o transmite comitatului Sătmar; ea exprima teama nobilimii în fața răscoalei, încunoștința despre intenția țărănimii de a se răscula peste tot și de a se uni pentru „a șterge nobilimea de pe fața pămîntului“²⁶. În fața acestei situații, nobilimea din Tîrnava și Mureș este hotărîtă să meargă împotriva răsculaților, dar sortii de izbîndă nu ar avea decît o acțiune comună a nobilimii din Zărand, Hunedoara, Bihor, Sălaj etc., altfel ea va rămîne în permanentă primejdie²⁷.

În cel mai înalt grad se alarmează nobilimea din comitatele ce se învecinau cu aria răscoalei. Ca și în alte părți, în Solnocul de Mijloc, Crasna, nobilimea, care se vedea amenințată, nu găsește decît două posibilități de acțiune. Să fugă din timp în locuri mai îndepărtate de aria răscoalei, unde se putea simți mai în siguranță, părăsind comitatul. După cum reiese din scrisoarea judei nobililor din comitatul Solnocul de Mijloc unit cu Crasna și Chioar, Iosif Bölönyi, adresată vicecomitelui de Sătmar, Ladislau Szuhányi la 25 noiembrie 1784, mulți nobili din Solnocul Mijlociu fug de teama răscoalei dîncolo de granițele comitatului²⁸.

A doua alternativă consta în insurecționarea nobilimii comitatense. Dreptul nobilimii la insurecție fusese demult anulat; Iosif al II-lea mai cu seamă socotea o asemenea acțiune nobiliară dușmănoasă statului, neîngăduind decît armatei imperiale și miliției grănicerești dreptul de a constitui braț armat. Speriată de răscoala țărănească, în mai multe comitate transilvănene nobilimea se autoinsurecționează, ridică comandanți proprii, cel mai adesea în persoana comiților și vicecomiților de comitate, astfel în comitatul Hunedoarei și Tîrnavei unit cu scaunul Mureș, al Sătmarului, cea mai bună organizare primînd-o însă insurecția nobiliară de la Cluj²⁹. În acțiunea lui de a lua contact cu comitatele învecinate, comitatul Cluj scrie încă în 16 noiembrie comitatului Solnocul de Mijloc unit cu Crasna și Chioar încunoștințîndu-l de primejdia răscoalei, de intenția țărănimii de a nimici nobilimea și neamul unguresc, de măsurile proprii luate (în primul rînd insurec-

²⁴ Bibl. Astra Sibiu, Fond Colecție de documente, mss. nr. 9508/1773; P. Abrudan, în *Acta MP* 4, 1980, p. 439—474.

²⁵ Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond D. Braharu, nenumerotat; *Anexa I*.

²⁶ I. Sabău, *op. cit.*, p. 184.

²⁷ *Ibidem*, I. cit.

²⁸ Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond comitat Satu Mare, Fasc. 61/1784, nr. 1904; I. Sabău, *op. cit.*, p. 182—183.

²⁹ D. Prodan, *Răscoala lui Horea în comitatele Cluj și Turda*, p. 178—185; Idem, *Răscoala lui Horea*, I. p. 547—550. Hotărîrea de insurecționare a nobilimii din comitatul Cluj a fost luată în adunarea comitatului din 12 noiembrie, la 15 noiembrie nobilii înarmați fiind deja adunați în orașul Cluj. Despre insurecționarea nobilimii din comitatele Transilvaniei vezi mai pe larg: D. Prodan, *Răscoala lui Horea*, I, p. 535—568.

ționarea și înarmarea nobilimii din Cluj), cerându-i să procedeze degrabă în mod asemănător³⁰.

În comitatul Solnocul de Mijloc cu Crasna și Chioar insurecția nobilimii a fost ordonată de către comitele suprem și judele nobililor în urma unei hotărâri luate la Cehul Silvaniei în 19 noiembrie 1784. În aceeași zi, comitele suprem Sigismund Kornis poruncește vicecomitelui substituit Alexandru Csák să dea dispoziții vicejuzilor nobiliari și comisarilor cercuali pentru ca în secret, fără zarvă, nobilimea comitatului să se înarmeze și să fie pregătită, paza în comitat să fie asigurată zi și noapte, iar în localitățile de margine să fie postați cercețaiși cu misiunea de a supraveghea orice mișcare spre a se evita un atac țărănesc pe neașteptate.

Asemenea zvonuri aici nu erau deloc lipsite de temei. După mai multe mărturii provenite din tabăra răsculaților, exista intenția acestora de a extinde răscaloa înspre nordul Ardealului, înspre Sălaj³¹. Horea însuși plănuia să apară împreună cu oamenii lui la târgul din Huedin din 25 noiembrie³².

Din raportul trimis de vicecomitele Alexandru Csák în 22 noiembrie comiteiului suprem, se pot reține mai multe lucruri privitoare la stările din comitat. După ce îl informează că a luat toate măsurile cu care a fost însărcinat, îl încunoștințează că în districtul său (raportul e scris în Zăuan) a putut să constate „înclinația spre sprijinirea răsculaților, nu atât printre români, cât în rîndul țărănimii maghiare”³³. Comisarul cercual din Crasna, Köpetzi Sigmond, e înspăimîntat de prezența unor persoane suspecte (hoți? răzvrătiți?) la marginile dinspre apus, care ar putea ataca; a mobilizat 24 de nobili înarmați pentru a putea interveni. Nobilimea însă nu răspunde peste tot solicitării comitatului și, mai ales, nu are arme, ele fiindu-i confiscate; ar trebui să intervină comitele suprem pentru a fi restituite cel puțin celor considerați fideli din rîndul nobililor³⁴.

Din același text al raportului rezultă că vicecomitele amintit a scris și comitatului Bihor în problema răscaloa, primind din Negreni, de la vicejudele nobiliar al acelui comitat, știrea că acolo se află deja armată. Corespundează cu căpitanul ce comanda escadronul din regimentul Berlichingen aflat la Aluniș, lângă Huedin, prin care se înfrumusește reciproc asupra situației din fiecare zonă, asupra intențiilor previzibile ale răsculaților, ale țărănimii în general. Oricum, la marginea dinspre S a comitatului, în grupuri de cîte zece, militarii barează accesul și stau de pază ziua și noaptea, fiind așteptată sosirea unor noi unități. Vicecomitele Csák comunică de asemenea că a hotărît, în fața știrilor înfricoșătoare care sosesc atât din marelui principat al Transilvaniei cât și din părțile apusene, să rămînă pe loc, în districtul său, pentru a lua în continuare măsurile corespunzătoare³⁵.

Dar cel mai bine ne este prezentată acțiunea nobilimii din comitatul Solnocul de Mijloc cu Crasna și Chioar de către însuși comitele suprem, contele Sigismund Kornis, în scrisoarea adresată soției sale, Cristina Gyulai, aflată la Tășnad, scrisoarea datată în 24 noiembrie³⁶. Comitatul nu era pe nimic sigur: după „ștafeta expresă” sosită de la Cluj cu informația că „românia răsculată s-ar fi tras în Munții Gilăului și s-ar fi observat că are tendința de a ataca Sălajul”, a acționat, nobilimea adunându-se și trăgînd un cordon de pază pe sub Rez și Meșes. Alături de escadronul de la Aluniș a pus și el santinele nobiliare pînă la

³⁰ I. Lupaș, în *An. Acad. Rom. Mem. Secț. Ist.*, seria III, t. XVI, 1935, p. 285—286.

³¹ O ascultare din 22 noiembrie a cîtorva țărani din Someșul Cald dezvăluie intenția răsculaților de a pătrunde și în Sălaj: „...referetur praeterea tumultuantes eo esse animo, ut versus Sylvaniam eruptionem attentent”. *Arh. Stat. Cluj-Napoca, Prot. oecon.*, 1784, p. 93; D. Prodan, în *AIIN*, 1936—1938, 7, p. 277.

³² D. Prodan, *Răscoala lui Horea în comitatele Cluj și Turda*, p. 280.

³³ *Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond D. Braharu*, nenumărat.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ *Arh. Stat. Cluj-Napoca, col. Mike, Az Oláhokról*, p. 323—326; 329—332; 335. Vezi Anexa IV.

Huedin, trimițând acolo un comisar, pe Iosif Gentsi, pentru a supraveghea paza și mișcările răsculaților, asupra cărora trebuia să informeze urgent. Pe asesorul Baróti îl trimise la Cluj pentru a aduce „ceva vești mai sigure”. Un delegat al comitatului Sătmar a sosit la Zalău pentru a se „informa asupra stărilor agitate de acum și pentru a duce vești mai sigure comitatului său”; pentru aceasta a trebuit să plece și el la Cluj. Chiar în ziua în care scria că a sosit în Zalău și a tras în fața sediului Tablei comitatense, nobilul Wesselényi Miklós „cu tot dichisul, călare, înarmat, cu 18 soldați călări, înarmați și ei, frumos îmbrăcați, ...] era gata să meargă cu soldații săi împotriva răzvrătiților, pentru apărarea comitatului, așteptând doar porunca”. După modul în care a fost tratat de către comitele suprem pentru această inițiativă personală deducem că acțiunea comitatului respecta un anume cadru legal și era în conformitate cu ordinul Guberniului care interzicea portul de armă și uniformă. La întrebarea comitelui suprem asupra acțiunii sale, Wesselényi răspunde că el „a venit cu soldații săi ca nobil comitatens pentru a merge împreună cu ceilalți nobili împotriva românilor răsculați”, după care părăsește orașul Zalău, reședința comitatului, precizând că va trimite în scris Guberniului, prin intermediul Tablei comitatului, „cererea sa și motivele pentru care nu poate îndeplini porunca împăratului în vremurile de acum”. Situația era încordată în Zalău. „Așa lume curuțească e acum pe aici — continuă comitele suprem — în fața locuinței mele zilnic se instruiesc două-trei sute de nobili, care cu bite, care cu securi, fiecare cu ce are”. Tabla comitatului însăși era în ședință continuă, de dimineața de la ora șapte pînă seara pe la șapte-opt, sfătuiindu-se „cum să ducem lucrurile cît mai bine”. Sper — opinia comitele — că sfînta maiestate a lui Dumnezeu ne va consola pentru toate³⁷.

Știri dintre cele mai alarmante continuau însă să sosească la Zalău din părțile învecinate, îndeosebi dinspre Călata, Huedin, comitatul Clujului, dar și din alte comitate; știri pe care conducerea comitatului le însera în scrisori pe care le expedia altor comitate, îndeosebi Sătmarului, spre N. Astfel, la 25 noiembrie, încunoștința stările comitatului Sătmar asupra faptului că țărani răsculați au ajuns la Călata și de aici vor să pătrundă în comitatele vecine; propune colaborarea dintre cele două comitate; de altfel, nobilimea din Solnocul de Mijloc și Crasna era deja pregătită să pornească împotriva răsculaților dacă ei s-ar ivi la marginile sudice ale comitatului³⁸. În aceeași zi, judele nobiliar din comitatul Solnocul de Mijloc unit cu Crasna și Chioar, Iosif Bölönyi, îl informează printr-o scrisoare pe Ladislau Szuhányi, vicecomite de Sătmar, că în comitatul său, în fața primejdiei extinderii răscoalei înspre N, s-a ordonat insurecția nobililor³⁹. Printr-o altă scrisoare, comitatul Sătmar era încunoștințat de conducerea comitatului Solnocul de Mijloc cu Crasna și Chioar că răsculații, acum în număr de 13.000, făceau pregătiri pentru a pătrunde în comitatul Sătmar, intenționînd să atace casa Fiscului din Baia Mare⁴⁰.

Asupra insurecției nobilimii împotriva țărănimii române răsculate stăruia încă la 15 ianuarie 1785 Adam Bölönyi în scrisoarea pe care o trimitea din Zalău comitatului său⁴¹. Iar spre sfîrșitul lui decembrie 1784, dinspre comitatul Clujului sosea știrea despre intenția lui Horea și a lui Cloșca de a fugi înspre părțile Solnocului de Mijloc și Crasnei⁴².

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond comitat Satu Mare, Fasc. 61/1784; I. Sabău, *op. cit.*, p. 183—184.

³⁹ Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond. comitat Satu Mare, Fasc. 61/1784, nr. 1904; I. Sabău, *op. cit.*, p. 182—183.

⁴⁰ Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond comitat Satu Mare, Fasc. 61/1784; I. Sabău, *op. cit.*, p. 181—182.

⁴¹ N. Densușianu, *Cercetări istorice în arhivele și bibliotecile Ungariei și ale Transilvaniei*, București, 1880, p. 70.

⁴² Arh. Stat. Cluj-Napoca, Prot. ocon., 24 decembrie 1784; D. Prodan, *în AIIN*, 1936—1938, p. 295—296; 315.

Un val de agitație a stîrnit în comitatul Solnocul de Mijloc, Crasna și Chioar publicarea *patentelor de liniștire*; tipărite în limbile română (cu chirilice), maghiară și germană, aceste patente imperiale date de Guvernul din Sibiu în numele lui Iosif al II-lea sînt expediate de urgență comitatelor, unde, după luare la cunoștință, sînt înmîinate pretorilor de plasă (*processualis commissarius*) însărcinați cu publicarea lor în satele plășilor respective. Era adunat cu acest prilej satul, în sunet de trîmbiță și clopot, preotul român fiind însărcinat cu citirea textului patentei, în prezența pretorului. Țăranii erau întrebați, după lectura fiecărui paragraf, dacă i-au înțeles conținutul, preotul repetînd punctele în mare după ce încheia citirea textului. Apoi, preotul român iscălea de publicare, uneori singur, alteori împreună cu juzii, jurații și bătrîinii comunității sătești (ei înșiși, de cele mai multe ori fiind de condiție lobagă)⁴³.

Din textul patentelor țărănimii și fruntașii satelor au putut afla despre gravitatea faptelor din zona răscoalei, neliniștea și teama autorităților în fața spectrului ei. În multe locuri patentele împărătești sînt ascultate și primite cu neîncredere de către țărănimie, aceasta declarînd că ele sînt opera nobilimii și nu a împăratului, care nobilime vrea să-i înșele încă odată.

După ce Guvernul Transilvaniei, în acțiunea lui de pacificare, emise o patentă cu text și în limba română adresată tuturor locuitorilor principatului, la 11 noiembrie 1784, în cuvinte binevoitoare și conținut cu totul general⁴⁴, este nevoit, în fața continuării acțiunilor țărănești, să revină cu o nouă patentă, emanată la 18 noiembrie, prin care încerca să obțină predarea căpitanilor răscoalei și a „instigatorilor”, fixînd o recompensă de 30 florini de fiecare. Patenta se încheia cu amenințarea că dacă vreun sat „va primi în mijlocul său pe un astfel de amăgitor și se va uni cu răsculații, atunci primarul comunei și trei locuitori dimpreună cu dînsul, fără speranță de agrație, au să fie trași în țeapă”⁴⁵.

Ni s-au păstrat textele create în legătură cu publicarea acestei patente în cercurile Hodod, Sînmihailul Eriului și Șomcuta Mare ale comitatului Solnocul de Mijloc unit cu Crasna și Chioar, comitat situat el însuși la extremitatea nord-vestică a Marelui Principat al Transilvaniei. Patenta gubernială de liniștire din 18 noiembrie 1784 a fost publicată de comisarul cercual Bányai János în cercul Hodod⁴⁶ după cum urmează: la 24 noiembrie în Mineu (semnează preotul român Popa Constantin și cel reformat, Kovács Gergely, judele primar sătesc Lakatos János și notarul Bikfalvi Ferencz, 4 jurați și 5 locuitori), *Leleiu* (preotul reformat Simon József, juzii sătești Marta Kis János și Kisvárdai István și 9 jurați), *Giurtelecul Șimleului* (Popa Ioan, judele sătesc Pop Iuon și 10 locuitori), *Oarța de Jos* (diacul Precup, judele sătesc Rob Dumitru și 3 jurați), *Orțița* (Popa Ioan, judele sătesc Zaharia Gheorghe și 10 locuitori), *Oarța de Sus* (popa Gabor și judele sătesc Nedele Gavrilă cu 7 locuitori); în 25 noiembrie la Hodod (semnează, în absența preotului, Ioan Székelly, rectorul școlii reformate locale, apoi predicatorul german Georg Bruckner, judele primar Zörgő György și 10 jurați), *Sălăpig* (preotul reformat Debretzeni Miklós, preotul român Pop Grigore, judele Kovács György și 8 jurați), *Coșeiu* (predicatorul reformat Dalo István, judele sătesc Rátz Ferentz și 9 jurați), *Bocșița* (judele Alszege Péter și 4 jurați), *Archid* (judele sătesc Gál István și 6 jurați); în 26 noiembrie la *Chilioara* (judele sătesc Sajtos János și 5 jurați), *Diosod* (notarul jurat Gyulai Sigmond, judele sătesc Kovács Gergely și 7 jurați), unde se încheie „seria” publicării ei în acest cerc.

⁴³ Asupra modalității de publicare a patentelor de liniștire vezi și D. Prodan, în *AIIN*, 1936—1938, p. 295—296.

⁴⁴ Textul patentei la N. Densușianu, *Revoluțiunea lui Horea în Transilvania și Ungaria 1784—1785*, București, 1884, p. 252—253.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 253.

⁴⁶ Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond D. Braharu, nenumerotat; *Anexa V*. Pentru istoria localităților respective vezi Petri Mór, *Szilágy vármegye monográfiája*, III—IV, Budapesta, 1902; D. Stoica, I. P. Lazar, *Schița monografică a Sălajului, Șimleu Silvaniei*, 1908.

În cercul Sinmihaiul Eriului al comitatului Solnocul de Mijloc unit cu Crasna și Chioar publicarea aceleiași patente era făcută de comisarul cercual Gabriel Keövr, în zilele de 26—28 noiembrie⁴⁷. Activitatea acestuia a început în *Căuș*, în 26 noiembrie, ajutat fiind de comisarul Tass István (aici semnează pentru luare la cunoștință preotul român Dimitrie, judele primar Balica Petru împreună cu 4 bătrâni, 3 jurați și 7 alți locuitori), a continuat în *Cig* (semnează protopopul Gorgan, judele primar Chereși Marian și 5 jurați), *Săcășeni* (Popa Gavril, judele primar Deák János, rectorul școlii Szalai András și 5 jurați), *Unimăt* (preotul român Ion, judele primar Borhidi Bogy și 4 jurați), *Acăș* (predicatorul reformat Keresztes Mihály, judele primar al satului Szabó István, 6 jurați și 2 bătrâni), apoi în 27 noiembrie în *Giungi* (preotul fiind absent semnează judele Borbola Simon, 4 jurați și un bătrîn), *Supuru de Jos* (parohul locului „nu a apărut”, semnează judele primar Curtian Lupui și 5 locuitori), *Periș* (preotul e absent și aici; semnează judele Kis János cu 8 jurați și 6 bătrâni sau locuitori de rînd), *Mihăienii* (predicatorul Hajdu János, judele primar Vajda Ferentz, 7 jurați și 3 bătrâni), *Tegeha* (preotul locului absent, semnînd judele primar Szilágyi Gergely și 6 jurați), *Satul Mic* (preotul absent, semnează judele primar Pályinkás Lőrincz și 7 jurați), *Supuru de Sus* (unde e prezent și semnează numai judele sâtesc Monó Imre, puținii locuitori din părțile aparținînd Transilvaniei nefiind găsiți acasă“), *Craidorolț* (semnează Lakatos György, predicatorul bisericii reformate și Lipcel Gheorghe din partea bisericii românești, judele primar Imre Demeter, 5 jurați și 3 bătrâni), *Eriu-Sincrai* (Makodi Mihály, predicatorul bisericii reformate, preotul ortodox Vasile, judele primar Boros Mihály, 5 jurați și 6 bătrâni), *Ghirolț* (parohul e absent, semnează judele Mezei Gligor și 5 jurați), iar în 28 noiembrie în *Mesentea* (Mathias Balási, preotul bisericii romano-catolice, Ștefan Böszörményi, preotul bisericii reformate și preotul român Ioan Micle, judele primar Pákos Gabor, 6 jurați și 2 bătrâni)⁴⁸.

Aceeași patentă a fost publicată în cercul Șomcuta Mare al Chioarului începînd cu 26 noiembrie, de comisarul cercual Teodor Kis⁴⁹. Din raportul înaintat de acesta Tablei continue a comitatului Solnocul de Mijloc unit cu Crasna și Chioar, la care este anexată și lista preoților, juzilor și bătrînilor care au semnat în numele locuitorilor, rezultă că publicarea patentei s-a făcut aici în ordinea următoare: *Duruș*a (semnează popa Simeon, judele Mărieș Dumitru, 1 jurat și 2 mici nobili români), *Stejera* (popa Toader cel bătrîn, judele Buia Gheorghe, 2 iobagi și 1 jeler), *Curtuiușu Mare* (popa Teodor, judele satului Avram Petre, 2 jurați și 10 iobagi români), *Ferice* (Popa Vasile, judele sâtesc Lazăr Chifor, 4 jurați și 3 iobagi, cu toții români), *Gaura* (Popa Teodor cel tînăr, judele Moroșan On, 4 jurați, 6 mici nobili și 1 iobag, români), *Buciumi* (popa Ioan Nemiș, judele satului Trif Lup, 2 jurați, 5 iobagi și 3 mici nobili români), *Ciolt* (popa Ilie, judele Borbély Gheorghe, un jurat și un mic nobil român), *Hovrila* (Popa Petru, judele satului Achim Urs, 2 jurați și 3 iobagi, cu toții purtînd numele de Achim), *Șomcuta Mare* (Popa Gabor, judele sâtesc Bumb Indrei, 3 jurați și 6 mici nobili români), *Satulung* (Popa Grigorie, judele Cordoș Lup, 2 jurați, 2 nobili și 2 iobagi, cu toții români), *Mogoșești* (preoții români Gheorghe și Timofie, judele nobiliar Pop Costan, judele sâtesc Grosan Onu, 3 jurați, 1 nobil și 1 iobag, români), *Pribilești* (Popa Procopie, judele satului Anghelan Iacob și 6 jurați români), *Fersig* (Popa Procopie, judele sâtesc Timbuț Demian, 2 jurați, 7 nobili și 1 iobag, români), *Dăneștii Chioarului* (preotul Prie, judele sâtesc Chiș On, 1 jurat și 2 iobagi români), *Lucăcești* (popa Dumitru Vaida, judele sâtesc Buciuman Vas și 4 iobagi români), *Tulghieș* (popa Grigore, judele Buciuman Moisi și 3 jurați români), *Mireșu Mare* (preotul Ioan Florea, judele sâtesc Pop Vasalie, 2 jurați, 4 mici nobili

⁴⁷ *Ibidem*; *Anexa VI*.

⁴⁸ Tot în 28 noiembrie 1784, la încheierea publicării patentei în cercul Sinmihaiul Eriului, comisarul cercual Gabriel Keövr întocmește un raport pentru a-și liniști superiorii, precizînd că nu a constatat nimic deosebit în timpul îndeplinirii misiunii sale cf. P. Abrudan, în *Acta M*, 5, 1981, 413.

⁴⁹ Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond D. *Braharu*, nenumărat; *Anexa IX*.

și 2 iobagi români), *Remeti* (Popa Irime, judele Bob Gligor și 4 jurați români), *Văleni* (Popa Fodor, judele sătesc Pioneli On, 4 nobili și 5 iobagi români) și *Iadăra* (preotul absent, semnează nobilul Fatul Flore, judele sătesc Fatul Simion, 2 jurați și 1 iobag, români).

Reaprindearea răscoalei după 20 noiembrie 1784, în condițiile neîmplinirii cererilor țărănimii expuse cu prilejul celor patru armistiții „înșelătoare”, a însușirea nobilimii și intrării armatei imperiale în acțiune, a determinat Guvernul Transilvaniei să emită alte patente de „liniștire”, expediate tuturor comitatelor din principat pentru a fi și acestea publicate. Ni s-au păstrat rapoartele comisarilor din cercul Chieșdului și al Chioarului, cu semnăturile de luare la cunoștință ale reprezentanților satelor.

În părțile Chioarului patenta gubernială din Sibiu cu data de 23 noiembrie 1784 (nr. 10944) este publicată în cele 20 de sate ale cercului în care fusese cu câteva zile mai înainte publicată patenta din 18 noiembrie. Dată în numele împăratului Iosif al II-lea, patenta fixează premiul de 300 de galbeni ce urmează „să i se dea la unul ca acela, care pre unul, sau pre altul dintre corifei, adevădă dintr-aceia care sînt căpetenii și îndemnători acestiia răutăți [răscoale], îl va prinde, și prins îl va da înainte”⁵⁰. Comisarul cercual urmează aproape același itinerar: începe însă în Curtuișul Mare (nu în Durușa) și încheie la Șomcuta Mare. De data aceasta, mai expeditiv, comisarul cercual pune să semneze de luare la cunoștință și angajare pentru menținerea liniștii în sat doar pe preotul român din loc. Cu unele deosebiri acum: la Mogoșești nu mai apare preotul Timofie alături de popa Gheorghe; la Lucăcești nu semnează popa Dumitru, ci Petre; la Șomcuta Mare alături de popa Gabor „parochus unitus”, semnează și popa Ștefan; la Iadăra, unde mai înainte preotul lipsise, acum semnează popa Ursu, prezent⁵¹.

În cercul Chieșd, comisarul Gheorghe Barabas publică patenta din 23 noiembrie împreună cu ordinele guberniale din 21 și 22 noiembrie același an. Pe lângă recompensa de 300 de galbeni pentru prinderea și predarea conducătorilor principali, patenta transmitea ordinul imperial de a se proceda imediat, fără nici o crutare și cu asprime, împotriva oricărui răzvrătit. Guvernul dăduse cu o zi mai înainte (în 22 noiembrie) dispoziția sa în privința limitării extinderii răscoalei, a zvonurilor răzvrătitoare și pentru oprirea actelor de nesupunere ale țărănimii din comitatele situate în afara ariei răscoalei față de oficialii locali și stăpînii de pămînt. Se prevedeau de asemenea pedepse aspre pentru refuzul îndeplinirii prestațiilor feudale, locuitorii găsiți vinovați în astfel de delictive urmînd a fi executați imediat prin tragere în teapă sau spînzurătoare. Prin aceleași dispoziții guberniale se interziceau sinoadele și alte adunări ale preoților români fără știrea Tablei comitatense și a episcopului, fiind oprită totodată ținerea tîrgurilor de țară⁵².

Comisarul cercual Gheorghe Barabas a publicat patenta și ordinele guberniale în 17 sate ale cercului: în *Giorocuta* (semnează judele primar Labont Marc, popa Vasile, 5 jurați și 3 bătrîni), în *Derșida* (judele Borgan Ion, popa Dimitrie, 6 jurați și 3 bătrîni), *Sărmășag*. (judele primar Dobai János, preotul reformat Alexandru Kiss, 6 jurați și 3 bătrîni), *Chieșd* (judele primar Nicoară Ion, popa Vasi-

⁵⁰ Împăratul Iosif al II-lea, încunostințat asupra izbucnirii răscoalei din Transilvania și extinderea ei, ordonă din Viena la 15 noiembrie 1784 să se aplice o procedură sumară împotriva ațîțătorilor la răscoală și instituie un premiu de 300 de galbeni pe capul conducătorilor cf. N. Densușianu, *Cercetări istorice...*, p. 20. nr. 39. Patenta Guvernului Transilvaniei în acest sens a fost dată în 23 noiembrie 1784 cu nr. 10944 și expediată autorităților comitatense spre publicare. Exemplarul care a circulat în Chioar se păstrează la Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond D. *Braharu*, nenumărat; *Anexa III*.

⁵¹ Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond D. *Braharu*, nenumărat; *Anexa III*.

⁵² Am folosit copia patentei și dispozițiilor guberniale care au fost publicate în cercul Chieșd și se păstrează la Arh. Stat. Cluj-Napoca, Fond D. *Braharu*, nenumărat; *Anexa XI*.

lie, 6 jurați și 3 bătrâni), *Sighetul Silvaniei* (judele Timoc Ion, popa Irímie, 7 jurați și 3 bătrâni), *Curitáu* (judele primar Banciu Gheorghe, popa Ioan, 7 jurați și 2 bătrâni), *Mocirla* = *Valea Pomilor* (judele primar Kibédi Mihai, preotul reformist Martin Sarkany, preotul român Ion, 8 jurați și 3 bătrâni), *Șamșud* (judele Bántó Pál, preotul bisericii reformate Mihai Diószegi, 6 jurați și 5 bătrâni), *Ser* (judele Kováts Ferentz, preotul absent, 5 jurați, 1 bătrîn și 1 curator), *Nadișu Hododului* (judele primar Vintze János, preotul Iosif Balog, 6 jurați și 3 bătrâni), *Oarța* (judele era plecat la moară lipsind de la publicare, au semnat popa Dimitrie și diacul Ion, 2 jurați și 3 bătrâni), *Cornești* (judele But Toader, popa Filip, 6 jurați și 3 bătrâni), *Ciuta* (judele Chiș Petre, diacul locului, 4 jurați „ceilalți absenți fiind la slujbă domnească” și 2 bătrâni), *Babșa* (judele primar Gliguța Filep, popa Isaie, 6 jurați și 3 bătrâni), *Bogdand* (judele primar Nagy László, preotul Gheorghe Kis, 6 jurați și 3 bătrâni), *Corund* (judele Gheorghe Gligor, popa Nicolae, 6 jurați și 3 bătrâni).

La încheierea misiunii, comisarul Gheorghe Barabas întocmește la Sărmășag, în 13 decembrie 1784, raportul către vicecomitele substituit Ludovic Donáth. La copia adresei guberniale anexează semnăturile juzilor primari, preoților români și maghiari, juraților și bătrînilor, popular „fruntea satului”, din cele 17 localități. Informează totodată asupra modului în care s-a desfășurat publicarea patentei și dispozițiilor guberniale, asupra stării de spirit din satele cercului Chieșd.

Comisarul Gheorghe Barabas precizează chiar la începutul raportului său că dispozițiile guberniale „le-a publicat personal în toate satele cercului, chiar cu primejdia vieții”. Pe lângă procedura de semnare din partea reprezentanților satelor, comisarul i-a pus să jure cu mîna pe cruce, ceea ce a putut obține în „satele mai supuse”. În două sate, Sighetul Silvaniei și Curitáu, reprezentanții țăranilor au refuzat să jure „și în batjocură, pe ascuns, între ei, rideau și șusoteau că aceasta nu e o poruncă a regelui, ci numai a domnilor”, prin refuzul lor „dovedindu-și înclinația spre nesupunere efectivă”, spre „răzvrătire și rebeliune”.

În fața acestor stări de lucruri, comisarul cercual se informează de la alți oficiali, de la nobilii Kemény din Sărmășag și Chieșd, „care cunosc spiritul acestor două localități românești, le-au văzut și le-au constatat faptele”. El primește din partea celor consultați confirmarea tensiunii existente aici. De fapt, comisarul însuși „și-a dat seama din privirile lor că e de crezut cu siguranță că dacă ar fi avut cea mai mică ocazie, dacă ar fi sosit în mijlocul lor doar doi-trei rebeli din Transilvania, îndată s-ar fi sculat toți, ar fi apucat bîte, arme și în primul rînd ar fi prădat curțile și domeniile din Sărmășag și Chieșd”. El propune în consecință luarea de măsuri severe, de pedepsire drastică a celor turbulenți, aplicîndu-se întocmai dispozițiile guberniale de pedepsire a răzvrătiților, „ba chiar în mijlocul satului să se ridice țeapă și spînzurătoare”. Nu trebuie manifestată nici un fel de indulgență în această situație, continuă comisarul, fiindcă „dacă fapta lor de acum se iartă, atunci și de-acum înainte vor nesocoti orice ordin și pe oficiali îi vor lua în batjocură”.

Rezultatul publicării acestor patente a fost, în multe sate din comitat, contrar intențiilor autorităților; luînd cunoștință de acțiunea țărănească din aria răscolei, locuitorii din aceste părți sălăjene încep să-și manifeste pe față nemulțumirea față de exploatarea și abuzurile stăpînitor de pămînt, mai ales în satele iobăgești și românești. Cazul satelor Curitáu și Sighetul Silvaniei este edificator.

Spiritul de revoltă a cuprins și cercul Tășnad al comitatului, dovadă tonul alarmant, plin de teamă, al scrisorii de răspuns adresată de contesa Gyulai Krisztina sotelului ei, Sigismund Kornis, comitele suprem de Solnocul Mijlociu cu Crasna și Chioar. Persista zvonul că răsculații ar intenționa să pătrundă în Sălaj: „poporul de pe aici de pe Crasna, chiar și maghiarii, i-ar aștepta cu bucurie. Doar domnul Dumnezeu singurul știe ce să facem”. Dacă ar avea certitudinea că în Ungaria ar fi în siguranță, s-ar refugia la Pesta, dar nu știe dacă va găsi și acolo liniște⁵³.

⁵³ *Ibidem*; Anexa VII.

Pentru a avea oarecare siguranță, locuitorii târgului și cercului Tășnad sînt puși, la începutul lunii decembrie 1784, de către autoritățile locale și comitatense să presteze jurămint de credință față de împărat. La 2 decembrie, jurămintul era prestat de „locuitorii nobili și de rînd, din interiorul și exteriorul comunității târgului Tășnad“, actul omagial fiind semnat de 160 de locuitori, în frunte cu judele suprem⁵⁴. Pînă la 9 decembrie au prestat jurămintul de credință și preoții, nobilii și locuitorii de rînd ai cercului Tășnad, actul fiind semnat în *Blajea* de 20 locuitori, în *Sărvăzel* de 29, în *Bobota*, de 25, în *Zalnoc*, de 22, în *Dumustău*, de 15, în *Silvaș* de 20, în *Săuca* de 30, în *Sudurău* de 20, în *Hotoan* de 23, în târgul *Santău*, unde prestarea jurămintului se menționează că s-a făcut în 1 decembrie 1784 de 52 de locuitori, iar la *Valea Morii* de 9, în total 265 de semnături⁵⁵.

Nici această acțiune însă nu a decurs așa cum se așteptau autoritățile și nobilimea. La Santău, de pildă, așa cum rezultă dintr-un raport al judeului primar Lengyel Mikai, la publicarea dispoziției de a reinnoi jurămintul de credință față de împărat „în urma zaverii ce s-a produs în Ardeal“, locuitorii au semnat, dar apoi s-au agitat „crezînd că este vorba de a fi stingheriți în exercitarea cultului lor religios“, încît comisarul cercual s-a văzut nevoit să mai explice odată despre ce este vorba⁵⁶. Raportul judeului devine, de fapt, o plîngere, o cerere, pentru eliberarea țaranului Romitan Ion, revenit în toamna aceluia an din Ardeal și care a spus mai multe lucruri celorlalți locuitori, fiind din acest motiv arestat⁵⁷.

Dăm în anexa studiului de față textul documentelor care înfățișează acțiunile întreprinse de autoritățile oficiale și nobilime în comitatul Solnocul de Mijloc unit cu Crasna și Chioar în lunile noiembrie și decembrie 1784 pentru a preîntîmpina extinderea răscoalei înspre aceste părți, precum și starea de spirit a țăranilor din satele unor cercuri ale comitatului. Ele vin să întregască imaginea pe care istoriografia noastră încearcă să o realizeze, la două secole de la răscoală, asupra stărilor de lucruri din întregul principat al Transilvaniei odată cu izbucnirea și desfășurarea răscoalei lui Horea.

Documentele pe care le publicăm acum, pentru prima dată, constituie, totodată, o contribuție la realizarea corpusului de izvoare istorice referitoare la marea răscoală țărănească din 1784, care a marcat începutul destrămării edificiului feudal din Țările Române.

NICOLAE EDROIU — LADISLAU GYÉMÁNT

⁵⁴ *Ibidem*; Anexa VIII.

⁵⁵ *Ibidem*; Anexa X.

⁵⁶ P. Abrudan, în *Acta Musei Porolissensis*, 1981, 5, p. 414—415.

⁵⁷ *Ibidem*, 1. cit.

ANEXE:

1. 1784 noiembrie 11, Sibiu.

Guberniul Transilvaniaei către Tabla continuă a comitatului Solnocul Mijlociu unit cu Crasna şi Chioar, prin care se comunică măsurile preconizate pentru potolirea tulburărilor ţărăneşti din Transilvania.

1784 noiembrie 11, Sibiu
10500

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Maiestatis Archiducis Austriae Magni Principis Transilvaniaei et Siculorum Comitatus Szolnok, Kraszna et Kővár inter se uniti intimandum.

Ad sedandas Plebis Vallachicae tumultuationes in nonnullis Comitatus Hunyad cum Zărând uniti, ut et Albae Infer. Locis erumpentes, et atrocissimas violentias post se trahentes Regium Gubernium id quoque necessarium invenit; ut medio advolutarum Patentium inter Plebem disseminandarum, singuli super eo serio admoneantur, ut omnes animorum motus deponant, tranquilli in pace et obsequio semet contineant, querelas, si quas habent in ordine suis Instantiis et Officialibus exhibeant, medelamque iustitiae consonam ab iis praestolentur tumultui enim excito obsequio si se se commiterent, gravem animadversionem experientur; et quia porro relatum fuisset Regio Gubernio, quod in aliquibus locis erumpentis tumultuationis authores ipsimet Pagorum Iudices et Jurati fuissent, Regium Gubernium id quoque hac occasione statuendum decrevit, ut sicubi in posterum tales animorum motus observati fuerint, atque per Iudices et Juratos concernentibus Officialibus ibido detecti haud fuerint, ipsimet iudices et iurati in pro meritam poenalitatem irremissibiliter attrahantur. Ad partes proinde dorarem pertinebit instituta in suo circulo necessaria publicatione, praemissorum, et editarum in substrato dispositionum effectum, sub propria responsabilitate quam accuratissime procurare. E Regio M. Principatus Transilvaniaei Gubernio Cibinii die 11 Novembrie 1784.

B. Sam Brukenthal.

David Székely can<cellarius>
Anton Horváth secr<etarius>

<Verso:> 10500

Adresa: Tabulae C<ontinuae> Comitatus Szolnok, Kraszna et Kővár inter se uniti Consignandum.

Ex Officio. Urgentissime.

Zilahy
Szilagy Cseh

<Rezoluţia de primire:>

Nro 1510

Pub.: 21^a Novembris 1784

Lect. in commis. 22 Novembris ejusdem.

Patentes quae de sedanda Plebe tumultuante adveberatur, scriptae modalityate publicari praecipientur.

NB.

Dominis Substitutis Comitibus communicatae sunt publicandae.

Orig. in Arh. Stat. Cluj, fond *Donația D. Braharu*, nenumerate.

2. 1784 noiembrie 22, Zăuan (Șimleu).

Vicecomitele Solnocului Mijlociu, Alexandru Csák, raportează comitelui suprem despre măsurile luate în vederea pregătirii nobilimii din comitat pentru preîntâmpinarea răscaloalei în Sălaj, solicitând înarmarea nobililor.

*Illustrissime Domine Comes Camerarie et Supremus
Comes Domine Domine Mihi et Patrone Gratosissime!*

Sz<ilág> Csehből de 19a Mensis et Anni labentium hozzám utasítani méltoztatott Parantsolattyát Nag<yság>odnak, tegnapi napon estvéli 8 ora tájban alázatos tisztelettel vettem.

Valamint a Sz. Csehi Conclusum szerint haza érkezésemmel a szükséges precautiokat megtettem, úgy mostan is a Nemesség készülete iránt (ámbár e mi circulusunk részről azokban igen kevés securitást remélhetni) a Rendelést, oly circumspectioval hogy a Parasztságnak hírével ne legyen, V. Szolga Birák és processualis Commissarius Uramaknak, Nagod Parantsolattya vételivel haladék nélkül ki-adtam, 's az éjjeli nappali strasálás iránt előbbi Rendeléseimet is megújítottam, és a vég Hellyekre exploratorokat ne hogy inopinate opprimaltassunk állítottam.

Még eddig circulusomban nem annyira az oláhság, mint a magyar parasztság közt, a pártolásra ki tettző hajlandóságnál egyéb (melly ugyan a mostani circumstanciákhoz elég rossz) casus nem adta elé magát; hanem a Krasznai Járásban a Strásáltásra vigyázó commissarius Köpetzi Sigmond uram szinte ma referálá, hogy a Tiszán most újra láttattak volna azon hét Tolvajék, kik ez előtt egy néhány hetekkel ottan lappangottak vala, jelentvén hogy ha nem preveniáltunk, a mint észre vett szándékjokat, minden órán arra a részre bá útnék. Ezeknek perscintiójára említett Köpetzi Uram mellé rendeltem holnapra 24 Fegyveres Nemes Embert; mire mehetnek, Nagodat fogom iránta tudósítani.

Az eféle casusokban az elé kelő nemesség nem örömet adván reá magát, mint hogy kevés is találattik arra való, szokás volt az egyházi nemeseket, kik commissariusi szolgálatot tettek adhibealni, de minthogy ezeknek is nagyobbára fegyverek el-szedetett, azoknak a kik hívségekről esmertettek, talán jó volna fegyvereiket vissza adadni méltóztasson Nagyságod iránta parantsolni.

Magyarországról is rossz hírek hallattak itten; a napokban irtam Bihar Vármegyébe iránta, de még tudósítást nem vettem. Hanem tegnap vevék Fekete Tó-ról egy levelet, Bihar Vármegyey V. Szolgabíró írja hogy ott vagyon pro securitate a katonasággal. Ma ismét vevék Széplakról tudósítást, ottan vagyon a Berlichingiana regimentből egy Esquadron negyed naptól fogva, a kapitány tudakoztatta tőlem az erdélyi circumstanciákat, levél által a menyiben relatiókból érthettem, tudósítottam, az jó-e beljebb vagy tsak ott marad pro securitate, még eddig ért-hettem. Irtam rola ugyan a kapitánynak hogy mitsoda ordele legyen? engemet tudósítson, s mikor szinte más materiára akarék lépni írásomban, akkor vevém a kapitány válaszázt mellyben írja, hogy valamеддиг parantsolatot nem vészen, mind addig Széplakon fog maradni; kér mindazonáltal, hogy mihelyest a haramiáknak mozdulásokról s erre felé közelítésekről valamit veszek észre, azonnal tudósítsam; melly requisitiójára a Kapitány Urnak mindjárt válaszoltam is. Ezek a katonák itt a Széleken az utakat mind el fogták tizedenként, 's éjjel nappal strását állanak, ezekben itt a szélen mi is valami securitást remélhetünk.

* Reménlvén a mostani circumstantiákra végre Militiának jövetelét, de különben is parantsolatunk lévén minden esztendőre modo provisório hogy Naturalek iránt repartitiót tegyünk; hogy csonkulás e részben is ne legyen, addig is míg Nagod parantsolattyát venném repartialtattam ezen Circulusbeli Helységekre Tíz Ezer kenyér és ugyan annyi Zab és Széna portiókat, mellyek effective készen is vagynak. Mennyire fogja Nagyságod meghatározni ezen Circulus obtin-

gentiulóját? várom Nagyságod parantsolattyát, én ugyan a proportioni Circuli ele-gendőnek itélem.

A Sz. Csehi Conclusum szerint Somlyón a Tömlőtz mellett a Tömlőztarton kívül megtartottam három hajdút, edjét ismét titulo obequitatorio magam mellett. Intertentiójokról is a rabcknak provideáltam. Mitévő légyek továbbá vélek, által küldjem-e a rabokat Zilajra 's Causajokat akiknek még nem revideáltatott miként revideáltassam? Nagyságod parantsolattyát ez eránt is várom.

A melly Krasznán elfogatott M. Madarasi Szalai Mihály nevű ember felől Nagyságod levelében méltóztatik parantsolni, azt minthogy előttem magát M. Madarasi Józseges nemes embernek lenni legitimálta, és a mostani rozsz Circumstantiákra nézve kifelé szándékozó uttyáról letévén, elhagyott gyermekeihez vissza fordulni vágyalódott, hazája felé 20-a presentis cum declaratione circumstantiarum ipsius represualtattam. Mindezek iránt személyesen kívántam volna Nagyságodnak alázatossan udvarolni, másként is a que Regiae Commissariusnak kelletvén mostan Zilahon tartando Partialis Synodusan papjainknak a Felséges Rendelések szerint jelen lennem, de a tudva lévő félelmes környül állásokra nézve, mind Erdély mind Magyar Ország felől veszedelmes hírek hallattatván, nem bátorodtam ottan ottan Magyar Ország felől is hozzám jövő Correspondentiákra nézve is fogja távol létem mián az administratio hibázzon, Circulusomból kimozdulni. Caeterum Gratiis et Patrociniis Illustritatis Vestrae me commendo, et jugi venerationis cultu persevero.

Illustritatis Vestrae

Humillimus servus
Alexander Tsaák mp.
S. V. Comes

Zovány, 22 ncvembris
1784

Orig. în Arh. Stat. Cluj, fond *Donația D. Braharu*, (nenumerotat).

Traducere:

Prea ilustre domn conte camerar și comite suprem, stăpînul meu și preagrațios patron!

În ziua de ieri în jurul orei 8 seara am primit cu supusă stimă porunca Domniei Voastre pe care ați binevoit să mi-o adresați din Cehul Silvaniei în ziua de 19 a lunii și anulii curent.

După cum în urma sosirii mele acasă am luat precauțiile necesare conform hotărîrii de la Cehul Silvaniei, tot astfel și acum am emis fără întîrziere, după primirea poruncii Domniei Voastre, dispoziția către domnii vicejuzi nobiliari și comisari cercuali în privința pregătirii nobilimii (deși din partea districtului nostru prea puțină securitate se poate spera de la aceasta) avînd grijă ca țărănimea să nu afle. Am înnoit de asemenea dispozițiile anterioare privind paza zi și noapte, iar în localitățile de margine am așezat cercetași ca nu cumva să fim atacați pe neașteptate.

Pînă acum în districtul meu altceva decît înclinația spre sprijinirea răsculaților, nu atît printre români, cît în rîndul țărănimii maghiare, nu s-a constatat (deși în circumstanțele actuale și aceasta e destul de rău); în schimb domnul comisar Kőpetzi Sigmond, care are în grijă paza din cercul Crasna, a raportat azi că pe Tisa au fost văzuți iar cci șapte hoți care se ascundeau pe-acolo cu cîteva săptămîni în urmă. El arată că dacă nu vom preveni aceasta, după cum le-a

observat intențiile, sînt gata în orice clipă să atace acele părți. Pentru nimicirea lor amintitul domn Kőpetzi a mobilizat pentru mine 24 de nobili înarmați; vă voi informa despre ceea ce au reușit să facă.

În astfel de cazuri nobilimea de văză nerăspunzînd cu plăcere la apel și fiind puțini cei apti, obicei era să se utilizeze nobili cu o casă din cei care au îndeplinit slujba de comisari. Întrucît însă armele acestora în cea mai mare parte au fost confiscate, poate ar fi bine ca Domnia Voastră să binevoiască a porunci să se restituie armele celor cunoscuți pentru fidelitatea lor.

Și din Ungaria s-au auzit pe-aici vești proaste. În aceste zile am scris în acest sens comitatului Bihor, dar încă n-am primit nici o informație. În schimb ieri mi-a sosit o scrisoare de la Negreni, în care vicejudele nobiliar al comitatului Bihor scrie că se află acolo cu armata pentru siguranță. Azi am primit iarăși o relatare dela Aluniș că acolo se află de patru zile un escadron din regimentul Berlichingen. Căpitanul se interesează de la mine asupra împrejurărilor din Transilvania. L-am informat printr-o scrisoare în măsura în care știam și eu din rapoarte. Dacă acesta va veni mai aproape sau va rămîne doar acolo pentru siguranță, n-am reușit să aflu pînă acum. I-am scris însă căpitanului să mă înștiințeze ce ordine are? Însă cînd vroiam să trec în scrisoarea mea la un alt subiect am primit răspunsul căpitanului în care-mi scrie că pînă cînd nu va primi poruncă va rămîne la Aluniș; mă roagă totuși să-l informez de îndată ce se observă ceva despre mișcările Țilharilor și apropierea lor. La care cerere i-am și răspuns imediat domnului căpitan. Acești militari, cite zece, au barat drumurile aici în ținuturile de margine și stau de pază zi și noapte. Prin aceasta putem spera și noi aici în margini ceva siguranță.

Sperînd că în împrejurările actuale va veni armată, dar și altfel avînd poruncă să facem o repartiție provizorie anuală a produselor în natură pentru armată, ca să nu fie nici o vătămare în aceasta privință, pînă cînd voi primi dispoziția Domniei Voastre, am repartizat asupra localităților din acest cerc zece mii de porții de pline și tot atîtea porții de ovăz și fin, care au și fost adunate. Aștept porunca Domniei voastre prin care să stabiliți obligațiile acestui cerc, eu însă consider cele de mai sus suficiente în raport cu mărimea cercului.

Conform hotărîrii de la Cehul Silvaniei, la Șimleu, pe lîngă închisoare, am păstrat în afară de temnicer trei dărbănti, iar pe unul ca și călăreț pe lîngă mine. M-am îngrijit și de întreținerea celor închiși. Aștept porunca Domniei Voastre ce să fac pe mai departe cu ei: să trimit oare pe cei arestați la Zaláu și cum să revizuiesc procesul celor al căror proces încă nu s-a revizuit?

În ceea ce privește cele ce-ați binevoit a-mi porunci în scrisoarea Domniei Voastre în legătură cu omul numit M. Madarasi Szalai Mihály, întrucît M. Madarasi s-a legitimat în fața mea drept un nobil cu domeniu, care în actualele împrejurări proaste a renunțat la intenția de a pleca și și-a exprimat dorința de a se întoarce la copiii săi părăsiți, în ziua de 20 a lunii prezente l-am trimis acasă cu luarea în considerare a circumstanțelor. Referitor la toate acestea aș fi dorit să relatez cu umilință personal Domniei Voastre și așa urmînd să fiu prezent în calitate de comisar regesc conform poruncii Maestății Sale la sinodul parțial al preoților noștri de la Zaláu; dar avînd în vedere cunoscutele împrejurări înfricoșătoare, auzindu-se vești primejdioase atît dinspre Transilvania, cît și dinspre Ungaria, n-am îndrăznit să mă mișc din districtul meu ca nu cumva din cauza absenței mele să sufere administrația mai ales în privința corespondențelor care-mi sosesc din cînd în cînd și dinspre Ungaria. În rest, mă recomand grației și patronajului Ilustrității Voastre și mă mențin în cuvenitul cult al venerației.

preaumil servitor
Alexander Tsaák m.p. vicecomite
substitut.

Zăuan, 22 noiembrie 1784.

3. 1784 noiembrie 23, Sibiu-districtul Chioar.

Guberniul Transilvaniei expediază spre publicare Patenta imperială prin care se instituie premiul de 300 galbeni pentru prinderea căpeteniilor răscoalei. Exemplarul publicat în satele districtului Chioar: Curtuius, Dumbrăvița, Ferice, Ștejeru, Gaura, Hovrila, Ciolt, Buciumi, Satulung, Pribilești, Dănești, Fersig, Mogoșești, Lucăcești, Mirești, Tulgheș, Văleni, Rimeți, Iadără, Șomcuta.

10944.

Noi a prea o sfințitei Chesaro Crăeștii și Apostoliceștii Măririi al Domnului Domn IOSIV' al Doilea, din mila lui Dumnezeu ales împăratului Rîmleanilor pururea preapodobnică, Craiului Țărilor Nemțești, Ungurești și al Boheimii, al Mare-lui prințip al Ardealului și a șpanului săcuilor, în marele prințipat acesta al Ardealului Crăesc Gubernium tuturor, și fiește cărora răzvrătiților Rumâni, și celorlalți, cărora să cuvine, și cărora aceasta să va vesti, pace și milă împărătească vestim.

După ce au înțales prea o sfințita chesaro crăiască și apostolicească Mărire, acea fărădelege și plină de răutate turburare, ce s-au făcut în unele locuri prin oarecare dintre rumâni, așijderea și alte forte greale silnicii, și răpiri, precum milostivește au poruncit că fără de zăbavă, și fără de nici o milă pe unii turburători ca aceia să-i pedepsească, așa prea cu mare milă au hotărît, ca trei sute de galbeni cînste, sau cum se zice colac, să i să dea la unul ca acela, care pre unul, sau altul dintre corifei, adecă dintr-aceia care sint căpetenii și îndemnători aceștia răutăți, îl va prinde, și prins îl va da înainte.

Această dară prea milostivă a înălțatei împărății, rezoluție sau hotărîre din porunca împărății sale crăescul gubernium, prin acest Pateans, tuturor cărora să cuvine vrut-au a face de știre. Dat în Sibiu 23 zile noiembrie, Anul 1784.

B. Samuel de Brukenthal Gubernator m. pr.

David Székely Cancellarius m pr.
Adamus Veres Secretarius mpr.

L.S.

<Pe verso:>

Kővár. 105—784.

<cu chirilice:>

Popa Theodor de la Curtuius am înțeles poruncile.

Popa Simion de la Duru<sa> am înțales poruncile.

Popa Vasalie Ferice am înțe<le>su poruncile.

Popa Todoru di la Ștejeru am înțeles poruncile.

Popa Theodor de la Gaură am înțales porucile.

Popa Petre de la Vovrila au înțeles porucile.

Popa Ilie din Ciolt am înțelesă porucile.

Mădărasu popa Ion nemișu am înțelesu. <Buciumi>

Scri eu popa Grigore din Husufălă precum că am cetit porucile.

Eu popa Procopie de la Prebillești am înțeles comișaoale.

Eu popa Prie de la Dănești văzuiu comișau am înțelesu.

Popa Procopie de la Firsig am înțeles comișaoale.

Popa Gheorghe de la Mogoșești comișiuulu l-amu înțelesu.

Popa Petre de la Lucăcești am înțeles poruncile.

Popa Ioan de la Mireș am înțeles poruncile.

Popa Grigorie din Tulgheș am <în>țeles comișie.

Și eu popa Feodor din Văleni am <în>țales poruca.

Și eu popa Iri<mie> din Rim<e>ți amu cetitu.

Și eu popa Ursu de la Iadără am înțilesu porunca.

Aceasta mi s-au vestiț că l-am citit eu popa Gabor parocus unitus de Șomcuta Mare

Eu popa Ștefan de Șu<n>cuta mi-su vestitu.

Eu popa Gabor din Șăncuta am înțeles poruncile.

Orig. în Arh. Stat. Cluj, *fond Donația D. Braharu* (nenumerotat).

4. 1784 noiembrie 24, Zalău

Scrisoarea lui Sigismund Kornis, comitele suprem al comitatului Solnocul de Mijloc unit cu Crasna și Chioar, adresată familiei, în care sînt descrise frământările țărănești din Sălaș și acțiunile nobilimii care se instruia în cete și teroriza satele.

Édes Kincsem.

Melly nagy örömmel vettem Tasnádról irtt leveleidet ki nem modhatom, mikor az elsőre akartam volna válaszolni, akkor meg érkezvén a lovakkal, a másodikat is kaptam. A mostani állapotokrol semmi egyéb bizonyost nem irhatak, hanem a Kolosvári Expressus meg érkezvén, az oda valo Tábla asztat irta, hogy a fel támadott oláság a Gyalai Hegyekre huszta volna meg magát, és ugy veték volna észre, hogy ide a Szilágyságba akarnának bé ütni, itten ugyan még eddig csendességbe vagyunk, a Nemesség gyűleget bé, immár a Réz alatt, és a Meszes alatt Cordont-is huzattunk velek. Széplakan-is az egy Scádrón Katona-ság nagy vigyázással vagyon, az Ordinantziákat-is ki állitattuk egészen Bánffi Hunyadig oda helybe rendeltük Gentsi Ioseffet, hogy mindenekre vigyázással lévén, leg kisebb mozdalásokrol a tolvajaknak éjel nappal sietve tudositsan. Itten a hire, hogy Horát a vezérjeket el fogták volna, éppen a mai Postával-is gyűtt a Guberniumtol Commissio, hogy aki Horát el fogja a Császártól 300 Arany Discretiot a több tolvajak el fogásáert pedig harmincz forintat mindenikért különösen a ki pedig Salist fogja el 100 aranyat kap. Az a parancsolatunk-is gyűtt, hogy a kik a Rébellis Oláhok közül el fogattatnak, azokra Katona törvényt, az az Standrechtet tarcsunk és mingyárt Exequaltassuk; az én el menetelem még nem éppen bizonyos, attól függ, hogy Bánffi Hunyadról az Ordinaciák mi hirt hoznak; Bánffi Hunyadan vagyon három száz nemesség a Bánffi György Commandaja alatt, más trup Fenesen vagyon Csákiával a harmadik egyebűtt Macskási Pállal, Kolozsvárra-is menyen holnap Baroti Uram az Assessor az-is hoz valami bizonyos hirt, reménlem, hogy két három napok alatt bizonyos tudositást kapunk, addig ne-is igen mozdullyatak Tasnádról, hanem Isten segedelmivel várakozzatok ottan, itten minyájan bizatnak, hogy ottan bátorságba lehettek, és Károlyt-is közel kapjátok, ott még bátorságosabb, mert ma itten lévén Szathmár Vármegyének egy Deputátussa hogy itten tudakozogyék, ezen mostani lármás állapotokrol és bizonyos Relatiot vigyen a Vármegyének, az is aszt mongya, hogy Károlyba egész bátorsággal lehet az Ember, mert a Vármegye Nemességei-is fegyverbe készen állanak oltalmakra; ma el ment innét ez a Deputátus Kolosvárra, meg igitte hogy erre gyűvén nekünk-is hoz hirt, Tasnád felé fog ki menni, lesessétek fel, és beszéllyetek vele. De addig-is foglak tudositani, tsak kérd Huszárt hogy Hidvégre cly parancsolatot agyan, hogy ide minden másod nap gyűjen bé egy ember, a ki által tudosithassalak, ha ugyan csak valami siető, vagy veszedelmes hirt hallok, vagy magam menyek ki, vagy egy lovas legény által sietve tudositlak, azért ujra-is irom, hogy ne siessetek el Tasnádról, hanem vár-

játok ott tudósításomat; a Pej lovak helyett küldöm a feketéket, azokkal ha szükség lesz tovább menni, könnyen el mehettek, mert mindenütt teren mennek, tsak tartásotok jól a Lovakat, inkább minden másod nap fogasd be, és jártassák meg, hogy inkább szokjanak a húzáshoz.

Ha pedig csendes, és békességes hírt halhatak, magam Te deum laudamust énekelvek menyek előtekbe, és örömmel vissza foglak kísírni. Veres Tornyi 40.000 emberről azota semmit hírt nem hallottam.

G. Gyulai Ioseff minék előtte leveleket vette volna bé indult Kolosvárra, és a mint hallom, arra-is folytatta utját, minél hamarább foggok neki írni.

Éppen ma mikor a Tablán lettünk volna Veselényi Miklos egész Párádével Loháton fegyveresen, 18 fegyveres, Lovas, szépen fel tsinosított katonával a Tábla Ház eleibe állatt, és fel izent hogy jelen, és készen vagyon a katonáival a Vármegye oltalmazására a Tolvajak ellen menni, hanem várja a mi parantso-latunkat. Arra mü aszt izentük, hogy magát Szivesen látyuk fel a Táblára, de nem akart felgyüni, hanem aszt izente, hogy izenyük le a feleletünket, de a még tanácskozunk, egy kevesse hoszasatskán, talán félt az el fogástól az alatt meg fordította a Katonáit, és el vitte őket a Gergelly Szolga Biro Házához, aszt izenven nekünk, hogy oda el várja a Tábla feleletit; ebéd ideje lévén ki ki haza ment a Szálására ebédelni, ő pedig az alatt mind Lovan volt a Katonáival. Délután két Deputátusokatt küldöttem hozzája Katona Mihály, és Hatfaludi Ura-kat, a kik kérdették, hogy mi a szándéka hogy anyi fegyveres emberrel gyütt bé, és jelentvén a Gubernium parancsolatyát el fogattatása iránt kérték, hogy engedelmességyék az Ő Felsége parantsalatyának. De nem akartt, hanem aszt fe-lelte, hogy ő a Katonáival azért gyütt be, hogy mint Vármegye beli nemes, a több nemesekkel együtt a Rébellis oláhok ellen menyen, a mi pedig el fogattatását illeti, magát most meg nem agya, hanem haza menvén, maga kérésit, és okait mért nem tellyesítheti a Császár parancsolatyát a mostani üdökben, írásba fogja tenni, és a Táblának bé küldi, s kéri a Táblát hogy a Guberniumnak bé külgye, a Deputátusak-is nem mervén el fogatni, ne hogy valami láрма, és veszedelem legyen a vége. Veselényi-is rendbe szedvén a Katonait Haza felé rukkolt szép csendesseggel, immár mü bé várjuk az írását, és magunk Representationk mellett külgyük a Guberniumba lássák mit tsinállyanak, én magamat, 's más-is magát senki veszedelemre ki nem teszi. Illyen kurucz világ vagyon itten, az én szállásom előtt-is minden nap két három száz nemes ember exerciroz ki bottal, ki féjszével, kinek mivel csak lehet. Huszárékot tsokolom a portékáit bé hoszták, és az enyim-mel együtt bé tétettem a Plébános kamarájába.

Imrének-is vettem levelit, melybe aszt írja hogy most-is tsak foly az oláhok lármája, de nem igaz hogy meg ölték volna Bartsainét, hanem Csizsárt meg ölték, a Feleségit nem. A Gubernátor szájaból pedig aszt hallotta, hogy már eddig 61 faluba 140 udvarházat el pusztítottak, 28 nemes embert meg ölték, de reménlik, hogy mentől hamarabb csendeség lesz a hazában, esztet írta Imre, agya a Meny-rendbeli igen kegyes Resolutioját vette a Gubernium, egész bizadalamba vadnak, hogy mentől hamarabb csendeség lesz a hazában, esztet írta Imre, agya a Meny-beli Ur Isten, hogy igaz legyen.

Asztat-is írja, hogy Déván a Papiros malmat el rontották és semmivé tették, a Gyenerálisék-is meg becsülhetetlen kárt vallattak, mert mind Dédátsot, mint Lunkát egészen el pusztították bizonyosan, és Tresztiáról sints külömb remén-ségek, ámbár bizonyast onnét még nem vettek.

Immár eleget írtam, agya az Ur Isten, hogy még jobbakat, és vigasztalobba-kat irhassak.

Ignatz köszönt minyájakokat, úgy fél hogy majd el szarja magát. De imát-kozik-is eleget, talán minket-is meg tartt az imácságával, mert én nem sokat imádkozhatom, mivel hét orátol fogva reggel két, és három orá-ig délután mind Táblázunk, akkor eszem a mit ehetem, azután megint egybe gyülnök, és hét és nyolcz oráig mind tanácskozunk, hogy vihetnék a dolgot leg jobban, 's reménlem az Isten Ő Szent Felsége vigasztalonk lesz mindenekbe.

Mind ezen dolgaim között még-is rollatak el nem felejtkezem, és kérem az Ur Istent, hogy legyen mind nekem, mind nektek az ő Szent teczése szerint oltalmazatok, és vezérlőtek, mellyek után tegedet Kis Jankommal együtt 1000 csokolak, és vagyon Edes Kincsem

Zilah, 24° Novembris 1784

igaz hivatásad
Kornis Sigmond

Copie în: Arh. ist. a Fil. Cluj-Napoca a Academiei,
Col. Mike, *Az Oláhokról*, p. 323—326, 329—332, 335.

Traducere:

Comoara mea dragă,

E imposibil să-ți redau cu ce mare bucurie am primit scrisorile tale scrise de la Tășnad. Tocmai când vroiam să-ți răspund la prima, au sosit cu caii și am primit cea de-a doua. Despre stările de acum nu pot scrie nimic sigur, decât că sosind ștafeta expresă de la Cluj, Tabla de acolo scrie că românimea răsculată s-ar fi tras în Munții Gilăului și s-ar fi observat că are tendința de a ataca Sălajul. Aici noi încă sîntem în liniște, nobilimea se adună încetul cu încetul și deja pe sub Rez și Meseș am și pus să se tragă un cordon. La Aluniș armata, în efectiv de un escadron, e cu mare grijă. Am pus santinele pînă la Huedin. L-am trimis acolo pe Gentsi Iosif să aibă grijă de toate, să ne informeze urgent, zi sau noapte, despre cea mai mică mișcare a tilharilor. Aici se zvonește că pe conducătorul lor, Horea, l-ar fi prins. Chiar cu poșta de astăzi a venit adresa de la Guberniu că cel care-l prinde pe Horea primește de la împărat 300 de galbeni răsplătă, pentru prinderea celorlalți hoți cîte 30 de florini, iar cel care-l prinde pe Salis 100 de galbeni. A mai venit și porunca să-i judecăm pe cei prinși dintre românii rebeli prin dreptul stătarial și să-i executăm imediat; plecarea mea încă nu e sigură, depinde ce vești aduc cei trimiși la Huedin. La Huedin sînt trei detașamente nobilare sub comanda lui Bánffy György, altă trupă la Florești cu Csáki, iar a treia în altă parte cu Macskási Pál. Mîine pleacă la Cluj domnul Baroti, asesorul, și va duce, sper ceva vești mai sigure. Nădăjduim că în două-trei zile vom primi informații exacte. Pînă atunci să nu vă prea mișcați de la Tășnad, ci cu ajutorul lui Dumnezeu să așteptați acolo. Aici toți mă încurajează că acolo ați fi în siguranță și sînteți aproape de Carei, unde e și mai mare siguranță. Azi fiind pe-aici un delegat al comitatului Satu Mare ca să se informeze asupra stărilor agitate de-acum și pentru a duce vești sigure comitatului, ne spune și el că la Carei se poate merge în deplină securitate deoarece nobilimea comitatensă e gata înarmată pentru apărare; azi delegatul a plecat de-aici la Cluj și ne-a promis că la întoarcere ne aduce și nouă vești. El va pleca spre Tășnad, pîndiți-l și vorbiți cu el. Dar și pînă atunci eu te voi informa, numai roagă-l pe Huszár să trimită poruncă la Măeriște ca să vină încoace un om la două zile prin care să te putem anunța dacă într-adevăr se aude vreo veste urgentă sau primejdioasă. Eventual voi merge eu însumi sau te voi anunța în grabă printr-un călăreț. De aceea repet să nu vă grăbiți cu plecarea de la Tășnad, ci așteptați-mi acolo veștile; în loc de caii bălani ți-i trimit pe cei negri. Dacă va fi nevoie să plecați cu ei veți putea merge mai ușor, că merg peste tot cu povară. Numai să țineți bine caii, mai bine să-i pui să-i înțame la două zile și să-i pună să umble ca să se obișnuiască cu trasul.

Iar dacă voi putea afla vreo veste de liniște și pace, eu însumi cîntînd *Te deum laudamus* vă voi întîmpina și vă voi însoți la întoarcere cu bucurie. Despre cei 40000 de oameni de la Turnu Roșu de-atunci n-am mai auzit nici o veste.

Contele Gyulai József, înainte de a-mi primi scrisoarea, a pornit spre Cluj şi după cite aud şi-a continuat drumul într-acolo. Îi voi scrie cît mai curînd.

Azi tocmai cînd eram la Tablă Weselényi Miklós cu tot dichisul, călare, înarmat, cu 18 soldaţi călări, înarmaţi şi ei, frumos îmbrăcaţi, s-a prezentat în faţa reşedinţei Tablei şi ne-a trimis vorbă că a venit şi e gata să meargă cu soldaţii săi împotriva răsculaţilor, pentru apărarea comitatului, aşteptîndu-ne doar porunca. La care noi i-am răspuns că-l primim bucuroşi la Tablă, dar n-a vrut să urce, ci ne-a cerut să-i comunicăm răspunsul. Dar în timp ce noi ne sfătuiam, un pic poate prea îndelung, temîndu-se probabil de arestare, şi-a luat soldaţii şi i-a dus la casa judeiului nobiliar Gergely, comunicîndu-ne că aşteaptă acolo răspunsul Tablei. Fiind ora mesei, fiecare ne-am dus pe la casele noastre să luăm prînzul, iar în acest timp el a stat călare cu soldaţii săi. După-amiază i-am trimis doi delegaţi, pe domnii Katona Mihály şi Hatfaludi, care l-au întrebat ce intenţii are de a venit cu atîţia oameni înarmaţi şi, anunţîndu-i porunca Guberniului de a-l aresta, l-au rugat să se supună ordinului Maiestăţii Sale. Dar el n-a vrut, ci a răspuns că a venit cu soldaţii săi ca nobil comitatens pentru a merge împreună cu ceilalţi nobili împotriva românilor răsculaţi. În ceea ce priveşte arestarea lui, el acum nu se predă, ci plecînd acasă îşi va aşterne în scris cererea sa şi motivele pentru care nu poate îndeplini porunca împăratului în vremurile de-acum. Va trimite acestea Tablei şi o roagă să le expedieze Guberniului. Delegaţii neîndrăznind să-l aresteze pentru a nu se ivi vreo agitaţie sau primejdie pînă la urmă, Weselényi şi-a pus soldaţii în rînd şi a plecat spre casă în linişte. Noi îi aşteptăm acum scrisoarea pe care o vom trimite cu raportul nostru Guberniului să vadă ce trebuie să se facă. Eu însumi şi nici alţii nu sînt dispuşi să se expună primejdiei. Aşa lume curuţească e acum pe-aici. În faţa locuinţei mele zilnic se instruiesc două-trei sute de nobili, care cu bite, care cu securi, fiecare cu ce are. Salutări familiei Huszár. Lucrurile lor au sosit şi le-am pus împreună cu ale mele în cămara plebanului.

Am primit şi scrisoarea lui Imre în care scrie că şi acum continuă răscoala românilor, dar nu e adevărat că ar fi omorît-o pe soţia lui Bartsai. În schimb Csizsár a fost ucis, soţia sa nu. A auzit chiar din gura guvernatorului că pînă acum în 61 de sate au fost distruse 140 de conace, iar 28 de nobili au fost omorîţi. Se speră însă că numărul acestora nu va spori, pentru că de cînd Guberniul a primit două rezoluţii deosebit de graţioase ale împăratului ei sînt cu totul încredinţaţi că în ţară va fi cît de curînd linişte. Aşa scrie Imre, să dea Domnul Dumnezeu din ceruri să fie adevărat.

El mai scrie că la Deva au distrus cu totul moara de hîrtie. Familia generalului a suferit pagube inestimabile pentru că în mod sigur au distrus atît Biscaria cît şi Lunca, iar asupra celor de la Trestia n-au speranţe mai mari, deşi încă nu s-a aflat nimic sigur de acolo.

De-acum am scris destule, să dea Domnul Dumnezeu să pot scrie lucruri mai bune şi mai consolatoare.

Ignatz vă salută pe toţi, se teme foarte tare. Dar se roagă mult şi poate şi pe noi ne salvează cu rugăciunile sale. Eu nu prea mă pot ruga că de la ora şapte dimineaţă pînă pe la două-trei după-amiază ţinem Tablă. Atunci mîنینc ce pot şi iar ne întrunim sfătuiindu-ne pînă pe la orele şapte-opt cum să ducem lucrurile cît mai bine. Sper că Sfînta Maiestate a lui Dumnezeu ne va consola pentru toate.

Între toate aceste treburi nu uit de voi şi-l rog pe Domnul Dumnezeu să ne fie, atît mie cît şi vouă, după voinţa lui sfîntă, protector şi îndrumător, după care te sîrut de o mie de ori împreună cu micul Janko şi sînt, comoara mea dragă, credinciosul tău soţ

Zalău, 24 noiembrie 1784.

Kornis Sigmond

5. 1784 nolembrie 24—26, Mineu, Leleiu, Giurtelecul Șimleului, Oarța de Jos, Orțița, Oarța de Sus, Hodod, Sălățiș, Bocșița, Coșeu, Archid, Chilioara, Dioșd (plasa Hodod).

Comisarul procesual Ioan Bányai publică patentă expediată de Guberniul din Siblu la 18 noiembrie 1784 în problema răscoalei țărănești din Transilvania.

Menyő

A Méltóságos Királyi Gubernium Die 18^a Curentis Mensis Novembris 1784 költ kegyelmes parancsolatyát á Csoportozó Tolvajok iránt minekünk alább meg irtaknak Processualis Commissarius Bányai János uram eő kegyelme praesentálta, meg olvasta, és értésünkre adta.

Die 24 Mensis Novembris 1784. Láttam, olvastam. Menyői református pap Kovács Gergely m.p.

1784 noevre 24 văzut-au poru<n>ca. Scris-am eu popa Costan din M<in>iu.

Die 24ta Novembris 1784. A. Méltóságos K. Gubernium parancsolattyát; látuk, olvastuk, megértettük, a Tolvajok iránt.

Menyői Falus Nagy Biró

Eskütt Társai

Helység lakossi

En előttem Helység Notarius

Lakatos János +

Monar Demeter +

Lung Gyorgyi +

Hordo Flora +

Argyelán Simon +

Boda Gábor +

Pap István +

Orosz Pintye Olah Ecclesiae

curator +

Szír Mihály +

Filip Togyer +

Bikfalvi Ferencz m.p.

Lele Györtelek.

A Nagy Erdély Országí Méltóságos Királyi Guberniumnak 18va M. Novembris 1784 költ kegyelmes Parancsolatjat a csoportozó Tolvajok és azokhoz hitegetők iránt minekünk alább meg irtaknak Processualis Commissarius Bányai János Uram ő kegyelme praesentalta, meg olvasta és értésünkre adta Anno 1784 die 24 M. Novembris.

Simon Jósef, Lelei Ref. Pap
m. propria.

Die 24ta M. Novembris 1784. A. Mlgos Királyi Gubernium parantsolatját látuk, olvastuk, meg értettük a Tolvajok és azokhoz Hitegetők iránt.

Marta Kis Janos Lelei Falus Biro m.p. és
Kisvardai István Lelei Falus Kis Biro +
Eskütt Társai Deák Mihály +

Id. Martha Kiss Ferentz +
 Doba Ferentz +
 Somodi Sámuel +
 Deák István +
 Tsomos András +
 Kozma Vonul á Lélében levő
 kevés oláhok Curatora +
 Filep Sandor Egyházfia +
 Pintye Aleksza +

1784 24 noevre văzut-am eu Popa Ion din Giurtele puru<n>ca de ri<n>dul
 tălharilor.

Györteleki Falus Biró	Pap Vón +
Kutsó Tyifor +	Filep Pintye Curator +
Atyim Nutz +	Pap Ursz Curator +
Kozma Gávrigilla +	Kutsó Filep +
Zojkás Tyirilla +	Popa Vón Aeditus +
Horinkás Gligorie +	

Alsó és Közép Vártza

1784 noevri 24 văzutu poru<n>ca scris-am eu dilac Precup din Oarța
 de Jos.

A Vártzai Biro Rob Dumitru +
 Eskütt Társai Kriszte Kosztántye +
 Moldován Száv +
 Márjás Vaszali Curator +

A.1784 24 noevrie am văzut porunca de rîndu tălharilor dată. Eu Popa
 Ioan din Oarța den Jos.

Közép Vártzai Biro Zahari György +

Marosán Tóma +
 Pogyina Mihály +
 Bota Mikula +
 Bota Gávrigilla +
 Gégés Gligorie +
 Asztalos Lukáts curator +
 Zahari Simon +
 Marosán György +
 Pintye Gabor +
 Popa Ștefan +

Felső Vártza. Hadad.

A. 1784 24 noevrie am văzut porunca de rîndul tălharilor. Eu popa Gabor
 din Oarța de Sus.

F. Vártzai Biró Nyegyele Gávrigilla +

János Szimjon +	Zahari Prekup curator +
Tamasán Ignát +	Zahari Pétre +
Markutz Marián +	Nyegyele Stéfán +
Tarba Matye +	

Hadad Die 25to Curentis Mensis Novembris 1784 A. Mlgos Királyi Gubernium parantsolatját a Csoportozo Tolvajok iránt láttam, olvastam, meg értetem.
In absentia Parochi Ioannes Szekelly

Rectorus Scholae Ref. Hadadensis

Die 25 Novembris haben dass unter dem 18 Novembris hochlößlichen Gubernialbefehl gesehen, gelesen und verstanden

Georg Bruckner Deutscher Prediger

Hadadi Nagy Biró Zörgö György +

Eskütt Társai Balog András +

Ifju Veniger György +

Péter György +

Szász Márton +

Toma Péter +

Marosán Pintye +

Öreg Veniger György +

Koltsár Ferentz +

Balogh István +

Takáts Bálint +

Szilágyszeg. Magyar Baksa.

Szilágy Szege Die 25 Currentis Mensis Novembris 1784 A. Méltóságos Királyi Gubernium parantsolatját a Csoportozo Tolvajok iránt láttam, olvastam, meg értetem.

Szilágy Szegi Reformatus Parochus

Debretszeni Miklos.

Die 25 Novembris A. 1784 porunca I. Cr. Gubernium despre tilhari ce să aut, o am văzut, o am citit, și înțeles.

Pop Grigorie Parohul Salagului.

Szilágy Szegi Nagy Biro

Kováts György +

Esküdt Társai

Kováts Mihály +

Lázár Gábor +

Blaga Prekup +

Petran Vaszil +

Hoszszo Togyer +

Lung Paszkuj +

Szölösi János curátor +

Gornyil Makavé aeditum +

Magyar Biro Alszege Péter +

Esküdt Társai Vonyigás Simon +

Pernyes Gabor +

Pintye Sándor +

Brebán Togyer +

Kusaj, Erked.

Die 25^a Novembris Anno curentis a Felseges Királyi parantsolatot a csoportozo Tolvajok iránt láttam, olvastam, meg értetem.

Dalo Istvan Kusalyi Ref. Praedikator m.p.

1784 douăzeci de zile noevrie văzut-amu citit-amu poru<n>ca de rindu tălharilor e<u> popa Gligoriu de la Cușer.

Kusalyi Falus Biró Rátz Ferentz +

Esküdt Társai Kis Rátz István +

Rátz Mihály +	Kis István curator +
Keresi Ursz +	Göntzi Lázár aeditum
Bogdan Mari +	Pakulár Ilyés
Krisán Ursz +	
Argyelán Luka +	

Erkedi Falus Biró Öreg Gál István +
Eskütt társai Varga Márton +

Gál János +
Pap János +
Debretzeni Samu +
Szántó Pál +
Gál Sigmond +

Kirva. Diosad

1784 26 noiembrie. Vázuta <m> percu<n>ca Ieu <po>pa Ionu di Tilioara
Kirvai Falus Biró Sajtos János +
Eskütt társai Pakulár Gligor +

Szurdukán Ilie +
Szabó Stefan +
Szabó Ignat +
Talpas Irimi +

A<nn>o 1784 Die 26ta Novembris. A Méltóságos Királyi Gubernium a
Tsoportozó Tolvajok iránt való parantsolatját mai napon láttam, olvastam, meg
értettem; Diosadi Hütes Notarius Gyulai Sigmund.

Diosadi Falus Biró Kováts Gergely +
Esküdt társai Elekes István +

Nemeti János +
Szántó András +
Elekes Mihály +
Kultsár Mihály +
Löke Márton +
Rusz Márkuly +

Finita praesentis Publicationis Series die 26ta Novembris 1784 in Possessione
Diosad per Ioannem Bányai m.pr.

Process. Hadadiensis Comlissarius.

<La sfirșitul actului:>

A tsoportozó tolvajok dőlágában költ Mlgs. Királyi Gubernium Patentalissá-
nak publicatiójáról való Recognitionális Hadadi Processusban.

Menyő

Lele. Györtelek.
Alsó és Közép Vártza
Felső Vártza. Hadad.
Szlágy szeg. Magyar Bara
Kusaj. Erked
Kirvá Diósad.

Orig. în Arh. St. Cluj, fond. *Donația D. Braharu*, nenumerate.

*Traducere:**Mineu*

Domnia sa domnul comisar cercual Bányai János ne-a prezentat, citit și explicat nouă, celor subscriși, porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guberniu datată din ziua de 18 a lunii curente noiembrie 1784 cu privire la hoții adunați.

În ziua de 24 a lunii noiembrie 1784. Am citit și am văzut Preotul reformat din Mineu, Kováts Gergely m. p.

1784 noevre 24 văzut-au porunca. Scris-am eu popa Constan din Miniu.

În ziua de 24 noiembrie 1784. Am văzut, am citit și am înțeles porunca Înaltului Crăesc Guberniu în privința hoților.

Judele mare sătesc din Miniu
Jurații

Locuitorii

Lakatos János +
Monar Demeter +
Lung Gyorgyi +
Hordo Flora +
Argyelán Simon +
Boda Gábor +
Pap István +
Orosz Pintye curator al bisericii
românești +
Szirb Mihály +
Filip Togyer +

În prezența mea, notarul localității, Bikfalvi Ferencz m. p.

Leleiu, Giurtelecul Șimleului.

Domnia sa domnul comisar cercual Bányai János ne-a prezentat, citit și explicat nouă, celor subscriși, în ziua de 24 a lunii noiembrie a anului 1784 porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guberniu al Transilvaniei datată din 18 a lunii noiembrie 1784 cu privire la hoții adunați și la cei care îndeamnă la alăturare către aceștia.

Simon József. Preot reformat din Leleiu m. propria.

În ziua de 24 a lunii noiembrie 1784. Am văzut, am citit și am înțeles porunca Înaltului Crăesc Guberniu cu privire la hoți și la cei ce îndeamnă la alăturare către aceștia.

Jurați

Marta Kis János jude sătesc din Leleiu
m.p.
și Kisvardai István jude mic sătesc din
Leleiu +
Deák Mihály +
Martha Kiss Ferentz senior +
Doba Ferentz +
Somodi Sámuel +
Deák Istvan +
Tsomos András +
Kozma Vornul curatorul puținilor români
din Leleiu +
Filep Sándor dascăl +
Pintye Aleksza +

1784 24 noevre văzut-am eu Popa Ion din Giurtelec purunca de rîndul tîlharilor.

Judele sătesc din Giurtelecuș Șimleului Pap Vón +
 Kutsó Tyifor +
 Atyim Nutz +
 Kozma Gavrilla +
 Zojkás Tyirilla +
 Horinkás Gligorie +
 Pap Vón +
 Filep Pintye curator +
 Pap Ursz curator +
 Kutso Filep +
 Popa Vón curator +

Oarța de Jos și Orțița.

1784 noevri 24 văzutu porunca scris-am eu dîiac Precup din Oarța de Jos.

Judele din Oarța Rob Dumitru + Krisztye Kosztántye +
 Jurații Moldován Száv +
 Márjás Vaszali curator +

Anul 1784 24 noevrie am văzut porunca de rîndu tîlharilor dată. Eu Popa Ioan din Oarța den Jos.

Judele din Orțița Zahari György +
 Marosán Toma +
 Pogyina Mihály +
 Bota Mikula +
 Bota Gavrilla +
 Gégés Gligorie +
 Asztalos Lukáts curator +
 Zahari Simon +
 Marosán György +
 Pintye Gabor +
 Popa Stefan +

Oarța de Sus. Hodod.

Anul 1784 24 noevrie am văzut porunca de rîndul tîlharilor. Eu popa Gabor din Oarța de Sus.

Judele din Oarța de Sus Nyegyele Gavrilla +
 Jákó Szimjon +
 Tamás Ignát +
 Markutz Marián +
 Tarba Matye +
 Zahari Prekup curator +
 Zahari Pétre +
 Nyegyele Stéfán +

Hodod. În ziua de 25 a lunii curente noiembrie 1784. Am văzut, am citit și am înțeles porunca Înaltului Crăesc Guberniu în privința tîlharilor adunați.

În absența parohului, Ioannes Szekelly, rectorul școlii reformate din Hodod.

În ziua de 25 noiembrie am văzut, am citit și am înțeles preainalta poruncă gubernială din 18 noiembrie.

Georg Bruckner predicator german.

Judele mare din Hodod Zörgö György +

Jurați

Balog András +
Veniger György junior +
Péter György +
Szász Márton +
Toma Péter +
Marosán Pintye +
Veniger György senior +
Koltsár Ferentz +
Balog István +
Takáts Bálint +

Sălătig. Bocșița.

Sălătig, în ziua de 25 a lunii curente noiembrie 1784, am văzut, am citit și am înțeles porunca înaltului Crăesc Guberniu în privința tilharilor adunați.

Parohul reformat din Sălătig, Debretzeni Miklos.

În ziua de 25 Noiembrie a anului 1784 porunca I. Cr. Gubernium despre tilhari ce să aut o am văzut, o am cetit și înțeles.

Pop Grigorie parohul Sălagiului

Judele mare din Sălătig Kováts György +

Jurați

Kováts Mihály +
Lázár Gábor +
Blaga Prekup +
Petrán Vaszil +
Hoszszo Togyer +
Lung Paszkuj +
Szölösi János curator +
Gornyil Makávé dascăl +
Alszeği Péter +
Vonyigás Simon +
Pernyes Gabor +
Pintye Sándor +
Breban Togyer +

Judele maghiar

Jurați

Coșeu. Archid.

În ziua de 25 noiembrie a anului curent am văzut, am citit și am înțeles înalta poruncă Regească în privința tilharilor adunați.

Dalo Istvan predicator reformat din Coșeu m.p.

1784 douăzece de zile noevrie văzut-amu cetit-amu porunca de rîndu tălba-
rilor eu popa Gligoriu de la Cușer.

Judele sătesc din Coșeiu Rátz Ferentz +

Jurați

Kis Rátz István +
Rátz Mihály +
Keresi Ursz +
Bogdan Mari +
Krisán Ursz +
Argyelán Luka +
Kis István curator +
Göntzi Lázár dascăl
Pakulár Ilyés

Judele sătesc din Archid Gál István senior +

Jurați

Varga Márton +
Gál János +
Pap János +
Debretzeni Samu +
Szántó Pál +
Gál Sigmond +

Chilioara. Dioșod.

1784 26 noievrrie Văzutam porunca ieu popa Ionu di Tilioara.

Judele sătesc din Chilioara Sajtos János +

Jurați

Pakulár Gligor +
Szurdukán Ile +
Szabó Stefan +
Szabó Ignat +
Talpas Irimi +

În anul 1784 ziua de 26 noiembrie am văzut, am citit și am înțeles porunca
Înaltului Crăesc Guberniu în privința tilharilor adunați.

Notarul jurat din Dioșod Gyulai Sigmond.

Judele sătesc din Dioșod Kováts Gergely +

Jurați

Elekes István +
Nemeti János +
Szántó András +
Elekes Mihály +
Kultsár Mihály +
Löke Márton +
Rusz Márkuly +

Seria publicării prezentului act terminată în ziua de 26 noiembrie 1784 în
posesiunea Dioșod de către

Ioannes Bányai m.p.
Comisar al cercului Hodod.

<la sfîrșitul actului:>

Actul de recunoaștere a publicării în cercul Hodod a patentei înaltului Crăesc Guberniu dată în problema tilharilor adunați.

Mineiu.

Leleiu. Giurtelecul Șimleului.

Oarța de Jos și Orțița.

Oarța de Sus. Hodod.

Sălățiș. Bocșița.

Coșeiu. Archid.

Chilioara. Dioșod.

5. 1784 noiembrie 26—28, plasa Sînmihaiul Eriului.

Comisarul procesual Gabriel Kövári publică în satele plasei Sînmihaiul Eriului patenta Guberniului Transilvaniei din 18 noiembrie 1784 pentru liniștirea țărânimii răsculată.

Recognitio Possessionum in processu Érmellyekiensi existentium, circa publicationem et explicationem patentium e Regio M. Principatus Transsylvaniae Gubernio, Cibinii Die 18° Novembris, Anno 1784. Ratione Tumultuationes et Plebis Rusticae in tranquillo statu existenti ad fidelitatem suae Majestatis sacratissimae et Conservationis Patriae compositionis emanatarum. Et quidem

Possessio Kávás recognoscit in Sequentibus

Mi kik ide alább neveinket tulajdon kezeinkkel fel irtuk és kik kezeink keresztonásaival corroboraltuk, recognoscállyuk, hogy mi a Felsőes királyi Guberniumnak a fellázadott rebellis oláh parasztok erant és az azok ellen magunk viseléséről költ kegyelmes parantsolattyát szorul szora meghallottuk és előttünk bővségessen megis magyaráztatván, annak szorosan leendő megtartására magunkat praesentibus obligáljuk: Sig. Die 26° Novembris 1784, in possessione Kavas.

Tass István K.Biztos.

Vének	{ Rátz János keze + vonás
	{ Biró Gábor "
	{ Tórsa Abrahám "
	{ Nagy Sándor "
esküttek	{ Togya Gyurka "
	{ Szatmári Togyer "
	{ Pergya Lörintz "

Popa Dimitrie, parohusul din Kavaș.

Feo Biro	Balika Péter	keze	×	vonása
	Kiss György			"
	Holhos Péter			"
	Orosz Miklós			"
	Visó Tódór			"
	Brumáz Danila			"
	Rátz Péter			"
	Far János			"

Possessio Csög recognoscit taliter:

Mi Csögi Birák és Hellységbéli lakosok közönségesen praesentibus recognoscallyuk, hogy a Felséges Királyi Guberniumnak a rebelláltak iránt költ Kegyelmes Parantsolatját, Processualis Commissarius Ur Eö Kegyelme előttünk szőrol szőra átolvasva, annak minden punctumait vélünk elégségesen megértette; melly szerint mi is obligálluk magunkat arra: hogy a meg nevezett parantsolatba való regulakat hivségessen megtartjuk és mindenkben ahöz fogjuk magunkat alkalmaztatni, mellynek nagyobb bizonyására ezen Recognitionkat tulajdon magunk kezünk írásával vagy keresztvonásával meg is erősítettük. Sig. Die 26^a Novembris 1784 in Possessione Csög.

Feő Biró képe Keresi Marján keze + vonása

Am înțeles poru<n>ca Cră<e>sculi Gubernoliu și stalsănă împărat	Esküttek	{	Keresi Opra	„	„
Protopop Gorgan			Szabó László	„	„
			Bókes Monaszka	„	„
			Bentze Urszully	„	„
			Boldán Mihály	„	„

Possessio Szakátsi recognoscit in sequentibus

Alább subscribált Szakátsi Birák és lakosok praesentibus recognoscallyuk a Felséges Királyi Guberniumnak azon parantsolatját, mellyet a fel zendült rebellis parasztnak továbbí gyarapodásuk és szélyelebb való ki terjedések ellen hozánk küldeni méltóztatott, Processualis Commissarius Ur Eö Kegyelme közöttünk fel olvasván, azt bőven is meg magyarázta. Mellyhez képest mi is mindenkben hogy azon kegyelmes Parantsolathoz fogjuk magunkat alkalmaztatni; kezünk írásával, vagy kereszt vonásával, ezen recognitionkat meg is erősítettük. Sig. Szakátsi. Die 26-a Novembris 1784.

Feő Biró képe Deák János keze + vonása

Popa Gavril am auzit porunca împără- te<a>sc<ă> de la cinstitul Guberniu	Esküttek	{	Erdélyi István	„	„
Szalai András Osk.Rectora m.p. a Papnak távol létében.			Farkas János	„	„
			Sidó András	„	„
			Maxim Tamás	„	„
			Moga László	„	„

Possessionis Ujnémet H. Recognitio:

Alább subscribált Ujnémeti Birák és lakosok praesentibus recognoscallyuk: hogy ezen Processusbéli Commissarius Ur, a Felséges Királyi Guberniumnak a rebelláltak ellen jött kegyelmes Parantsolatját előttünk felolvasván, azt bővé-
gesen meg is magyarázta és értésünkre adta. Mi is ezért egész hűségünket offerallyuk, a mellynek bizonyítására tulajdon kezünk keresztvonásával meg is erő-
sítettük ezen Recognitionkat. Sig. 26-a Novembris 1784 in Possessione Ujnémeti.

	Feő Biró	Borhidi Bogy	keze + vonása	
Parohu popa	Esküttek	Borhidi Tógyer	"	"
Ionu de la		Csuts Péter	"	"
Unimátu. ,		Birai András	"	"
		Erdei Ignát	"	"

Vének közül senki sem volt.

Possessio Akos recognoscit in praesentibus

Mi alább irt Akosi Birák és lakosok közönségessen, praesentibus recognoscallyuk: hogy a rebellait sokaságoknak további lehető terjedése ellen költ kegyelmes Parantsolattya a Felséges Guberniumnak Processualis Commissarius Ur által felolvastatván, bővségesen meg is magyaráztatott; mely szerint mi is azon Kegyelmes rendelkezéseknek effectuatiojára magunkat tökéletesen obligálván, a tulajdon magunk kezünk irásával vagy kezünk kereszt vonásával is megerősítettük. Sig. 26-a Novembris 1784 in Possessione Akos.

Keresztes Mihály Reformatus Predicator
manu propria

	Feő Biro	Szabó István	keze + vonása	
A vének közül	Esküttek	Kuki Mihály	"	"
Öreg Nyiri András		Sebestyén Márton	"	"
keze + vonása		Molnár Gergelly	"	"
Székelly István „ + vonása		Kása András	"	"
		Virág János	"	"
		Jámbor Péter	"	"

Possessionis Gyöngy Recognitio

Mi Gyöngyi Birák és lakosok közönségessen tulajdon kezünk kereszt vonásával megerősítettett Recognitionkat adjuk: hogy mi a Felséges Királyi Guberniumnak a roszak ellen költ parantsolatyát Processualis Commissarius Ur által bővségesen megértvén, mi is hogy azon Kegyelmes Parantsoltnak mindenekben alázatosan subscribalunk praesentibus recognoscallyuk. Sig. Die 27-a Novembris 1784 in Possessione Akos.

Absente Popa	Feő Biro	Borbola Simon	keze + vonása	
	Esküttek	Szilágyi János	"	"
		Mirasan Kirilla	"	"
		Orha Demeter	"	"
A vének közül		Csaba László	"	"
Balkos Gergelly keze + vonása				

Possessionis Also Szopor Recognitio:

Mi alább meg irt Also Szopornak azon része melyly vagyon az Erdélyi Országhoz tartozó Közép Szolnok vármegyében; tulajdon kezünk kereszt vonásával megerősítettett Recognitionkat adjuk arról: hogy a Felséges Királyi Guberniumnak a roszak megzaboláztatások eránt költ kegyelmes parantsolattya a Processua-

lis Commissarius Urunk által bővségessen megértettük és mi is mindenekben azon kegyelmes Parantsolathoz fogjuk magunkat alkalmaztatni. Sig. Akos. Die 27-o Novembris 1784.

Parochus hujus Possessionis in Partibus Comitatus Szathmariensis residens, non comparuit.

Feő Biró Kurtyán Lupuj keze + vonása

Peres Tivadar	"	"
Szkurt Dumitru	"	"
Monyi Simion	"	"
Pap Lukajs	"	"
Márkus János	"	"

Possessionis Péres Recognitio:

Mi alább meg irt Péresi Birák és lakosok közönségesen recognoscallyuk: hogy a Felséges Királyi Guberniumnak azon Kegyelmes Parantsolattyát mely a fel lázadott paraszt hadnak meg gátolására czéloz, Processualis Commissarius Urunk által bővségesen meg értettük; mely szerint mi magunkat is Praesentibus azon Kegyelmes Parantsolatnak szoros megtartására obligallyuk. Sig. Akos. Die 27-a Novembris 1784.

Burjany Péter	Feő Biró Kis János	keze + vonása	
	Kiri Mihály	"	"
	Kala Miklós	"	"
	Szilágyi György	"	"
	Daroczi István	"	"
	Csata János	"	"
	Katona András	"	"
	Tagló János	"	"

N.B. Parochus hujus Possessionis absens.

A vének és közönséges lakosok közül is

Csata Mihály	keze + vonása	
Csáki Pál	"	"
Bunnány Mihály	"	"
Kata András	"	"
Péter András	"	"
Balog János	"	"

Possessio Kraszna M.Falva recogniscit taliter:

Alább subscribált Kraszna Mihályfalvi Birák és lakosok Praesentibus recognoscallyuk: Hogy a Felséges Királyi Guberniumnak, a Rebellis öszve tsopor tozott sokaságnak további gyarapodásoknak meggátolására tzélozó Parantsolattyát Processualis Commissarius Urunk előttünk fel szóval el olvasta és bővségesen meg is magyarázta, mely Kegyelmes Parantsolatnak effectuatijára tulajdon kezünk írásával, vagy kereszt vonásával meg erősitetett obligatoriankat is adjuk. Sig. Kraszna M.Falva Die 27-o Novembris 1784.

Hajdu János A Kraszna Mihályfalvi Reformata Eklésiának mostani fungens Predikatora mk.

Feő Biro Vajda Ferentz		
Esküttek	Székelly István	keze + vonása
	Kis János	" "
	Kosa Ferentz	" "
	Paputza Tógyer	" "
	Orosz László	" "
	Petők János	" "
	Kolosi János	" "

A Vének közül

Balási Márton	keze + vonása
Sós Mihály	" "
Juhász György	" "

Possessionis Czégény Recognitio

Praesentibus recognoscallyuk a Czégényi Birák és lakosok: Hogy Processualis Commissarius Urunk a Felséges Királyi Guberniumnak azon Kegyelmes Parantsolatlyát, melly a Rebelliseknek meg gátlásokra tzéloz előttük fel olvasván, bövségesen meg magyarázta: mellyről adjuk ezen kezünk kereszt vonásával meg erősítettett Recognitióinkat. Sig. Kraszna M.Falva, Die 27-o Novembris 1784.

Parochus Absens Feő Biró Szilágyi Gergelly keze + vonása
Fejérvári János keze + vonása

Esküttek	Kováts István	keze + vonása
	Kosár Péter	" "
	Pap Simon	" "
	Üti István	" "
	Illyés Tógyer	" "

Possessionis Kisfalu Recognitio

Praesentibus recognoscallyuk Kis falusiak: Hogy a Felséges Királyi Guberniumnak a Rebellis parasztságnak meg zabolázására költ Kegyelmes parantsolatlyát Processualis Commissarius Urunk előttünk felolvasván bövségesen meg is magyarázta: melly szerint mi is azon Kegyelmes Parantsolatnak engedelmeskedni készek vagyunk. Sig. K.M.falva 27-o Novembris 1784.

Lippai Jakab	keze + vonása	Feő Biró	Pályinkás Lörintz	keze + vonása
Madók Demeter	" "		Povor János	" "
Tilváts Ignát	" "	Esküttek	Modók Mihály	" "
Tatár Simon	" "		Nuka Mihály	" "
Parochus Absens				

Ex Possessione Felső Szopor solus Judex Primarius Pagensis comparuit, si quis paucis in hac parte Transylvanica residentibus incolis domi non repertis. Cum itaque solo Primari Judici huic Patentes perlectae publicataeque essent; ipsus recognoscit taliter: En Felső Szopri Feő Biró attestalom bona fide hogy én a Felséges Királyi Guberniumnak azon Kegyelmes parantsolattyát melyet a Rebellisek meg zabolázására hozánk küldeni méltóztatott bőségesen meg értettem és ígérém arra magamat, hogy mind magam azon kegyelmes parantsolatot megtartom, mind pedig azokat is, a kik távol létek miatt véllem a parantsolt helyen meg nem jelenhettek, elegendő képpen vélek megértettem és observaltatom is. Sig. K.Mfalva, Die 27-o Novembris 1784.

Feő Biró Monó Imre keze + vonása

Possessionis Királyi Darótz Recognitio

Mi alább meg irt Király Darótzí Birák közönségessen és lakosok praesentibus recognoscallyuk; hogy a meg bódult rebellis sokaságnak dühösködése meg zaboláztatása végett költ Kegyelmes Parantsolatya a Felséges Királyi Guberniumnak Processualis Commissarius Urunk által közöttünk szórul szóra felolvastatván annak minden punctumai elégséges képpen magyaráztattak is; melly szerént mi is azon kegyelmes parantsolatnak minden részben való hűségessen leendő szoross megtartására ezen tulajdon magunk kezünk írásával, vagy kezünk kereszt vonásaival megerősítettett Obligatoria — Recognitionalisunkban magunkat kötelezzük. Sig. Király Darótz. Die 27-o Novembris 1784.

Lakatos György a Király Darótzí Reformata Eklésiának Prédikátora m. k.
Lipcsei György, a k. Daróczi ola Ecclesiának

<i>A vének közül</i>		Feő biro Imre Demeter keze x vonása
Gardos Simon keze x vonása	Esküttek	Sajtos Demeter
Német András	„	Czigány Peti
Petók András	„	Dan János
		Lupsor Gábor
		György Péter

Possessionis Er Szent Király Recognitio

Mi alább meg irt Er Szent Királyi birák közönségessen és lakosok praesentibus recognoscallyuk hogy a megbódult rebellis sokasságnak dühösködése megboláztatása végett költ kegyelmes parantsolatya a felséges királyi guberniumnak processualis comissarius urunk által közöttünk szorol szora felolvastatván, annak minden punctumai elégséges képpen magyaráztattak is; melly szerént mi is azon kegyelmes parantsolatnak minden részben való hűségessen leendő szoross megtartásáért ezen tulajdon magunk kezünk írásával vagy kezünk keresztvonásával megerősítettett recognitionálisunkban magunkat szorosan obligálljuk. Sig. Er Szent Király, die 27o Novembris 1784.

Makodi Mihály Er Sz. Királyi Reformata Sz. Ekklesia predikátora m.k.
Popa Vaselie parocu eclisii neunite de la Sincraiu.

A vének közül

Kosárka János keze x vonása		Fő biró Boros Mihály keze x vonása
Küvári Latzko	„	Mezei Demeter
Kis Tógyer	„	Keresi Miklos
Filep Demeter	„	Opra Flora
Kopasz Kostin	„	Csobány Péter
Kisfalvi Lupuly	„	Gulyás Imre

Possessionis Girolld Recognitio

Mi Girolldi Birák közönségesen praesentibus recognoskalljuk: hogy a felséges királyi guberniumnak azon kegyelmes parantsolattya mellyett a rebellisek megzaboláztatása végett közinkben kiküldetni méltoztatott, előttünk felolvastatván bővségesen meg is magyaráztatt; melly szerént mi is azon kegyelmes parantsoltnak effectuatiójára magunkat obligáljuk. Sig. Mindszent, die 27° Novembris 1784.

Parohus absens	Feő Biro Mezei Gligor	keze + vonása
	Hordos Lupu	„
	Volár Timotheus	keze + vonása
Esküdtek	Bota Toma	„
	Rob Paskuly	„
	Piskurán Gyurka	„

Possessionis Mindszent recognitio

Alább subscribált Mindszenti birák közönségesen és lakosok is praesentibus recognoskalljuk: hogy a felséges királyi guberniumnak azon kegyelmes parantsolattya mellyet a rebellisek megzaboláztatása végett közinkbe küldeni méltoztatott processualis commissarius urunk előttünk felolvastván, elegendő képpen meg is magyaráztak; mellyhez képest mi is magunkat azon kegyelmes parantsoltnak minden részben leendő szoros observatiojára praesentibus obligáljuk. Sig. Mindszent, die 28° Novembris 1784.

Mathias Balási, ecclesiae romano-catholicae parochus loci eiusdem m.p.
Stephanus Böszörményi, ecclesiae reformata mindszentiensis parochus m.p.
Ioan Micle, parohuşul din Mintentău

A vének közül

Bogya Stephan keze + vonása	Feő biro Pákos Gábor keze + vonása
Pap Irimia	Fekete Mihály
„	Talpas Lőrintz
	Prinyi Tamás
	Kivorán Gyurka
	Bires János
	Pállyinkás Lukás

Praecitatus excelsi regii gubernii Transsilvanici patentes per me publicatus esse recognosco. Sig. in possessione
Kavas, die 28° Novembris 1784.

In comitatu Szolnok mediocri, cum Kraszna et Kövár uniti processus Er-mellyékensis commissarius Gabriel Keövér m.p.

Orig. in Arh. Stat. Cluj, fond. Donația D. Braharu, nenumerotate.

Traducere:

Recunoasterea de către posesiunile existente în plasa Sînmihailului Eriului a publicării și explicării patentei emise de Guberniul Crăesc al Marelui Principat al Transilvaniei în ziua de 18 noiembrie a anului 1784 din Sibiu cu privire la răscoale și la determinarea poporului țărănesc aflat în liniște la fidelitate față de Maiestatea Sa preasacră și la apărarea patriei. Și anume

Posesiunea Căuș recunoaște în următoarele:

Noi cei care ne-am scris mai jos numele cu mâinile noastre și cei care am trasat semnul crucii cu mâinile noastre recunoaștem că am ascultat cuvînt cu cuvînt porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guberniu în privința țăranilor români rebeli răsculați și a atitudinii pe care trebuie s-o luăm împotriva lor și prezenta poruncă fiind explicată îndeajuns în fața noastră, ne obligăm prin prezenta să o respectăm cu strictețe. Sig. Ziua de 26 noiembrie 1784, în posesiunea Căuș.

Tass István comisar regesc.

Bătrîni:	Rátz János	semnul +	cu mîna sa
	Biró Gábor	"	"
	Tórsa Ábrahám	"	"
	Nagy Sándor	"	"
Jurați:	Togya Gyurka	"	"
	Szalmári Togyer	"	"
	Pergya Lörintz	"	"
Popa Dimitrie, parohușul din Kavaș.			
Jude suprem	Balika Péter	semnul +	cu mîna sa
	Kiss György	"	"
	Holtos Péter	"	"
	Orosz Miklós	"	"
	Visó Tódor	"	"
	Brumáz Danila	"	"
	Rátz Péter	"	"
	Far János	"	"

Posesiunea Cig recunoaște astfel:

Noi juzii din Cig și locuitorii în general recunoaștem prin prezenta că Domnia Sa domnul comisar cercuial citind cuvînt cu cuvînt în fața noastră porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guberniu în privința răsculaților, ne-a făcut să înțelegem corespunzător fiecare punct; drept care și noi ne obligăm: să respectăm cu credință regulile din numita poruncă și să ne conformăm întru totul acestora, ca dovadă și mai tare întărindu-ne această recunoaștere prin semnătura mîinilor noastre sau prin trasarea semnului crucii. Sig. În ziua de 26 noiembrie 1784 în posesiunea Cig.

Am înțeles porunca Crăescului Guberniu și împărat. Protopop Gorgan.

Ca jude suprem Marján semnul + cu mîna sa

Jurați:	Keresi Opra	"	"
	Szabó László	"	"
	Bókes Monaszka	"	"
	Bentze Urszully	"	"
	Boldan Mihally	"	"

Poseziunea Săcășeni recunoaște în următoarele:

Subscrișii juzi și locuitori din Săcășeni recunoaștem prin prezenta că Domnia Sa domnul comisar cercual citindu-ne porunca Înaltului Crăesc Guberniu pe care a binevoit să ne-o trimită împotriva creșterii numărului și a răspîndirii țăranilor rebeli răsculați, ne-a și explicat-o pe larg. Drept care și noi în toate ne vom conforma acestei grațioase porunci; ne întărim această recunoaștere prin scrisul mîinilor noastre sau prin trasarea crucii. Sig. Săcășeni, în ziua de 26 noiembrie 1784.

Popa Gavril am auzit porunca împăratească de la cinstitul Guberniu.

Ca jude suprem Deák János semnul + cu mîna sa

Jurați:	Erdélyi István	„	„
	Farkas János	„	„
	Sidó András	„	„
	Maxim Tamás	„	„
	Moga László	„	„

Szalai András rectorul școlii m.p. în absența preotului.

Recunoașterea posesiunii Unimăt:

Subscrișii juzi și locuitori din Unimăt recunoaștem prin prezenta că domnul comisar al acestui cerc citind în fața noastră porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guberniu împotriva răsculaților, ne-a și explicat-o pe larg și ne-a făcut s-o înțelegem. Drept care și noi oferim întreaga noastră credință, pentru a cărei dovadă am întărit recunoașterea noastră cu semnul crucii trasat de mîinile noastre. Sig. 26 noiembrie 1784 în posesiunea Unimăt.

Parohu popa Ionu de la Unimātu.

Jude suprem Borhidi Bogy semnul + cu mîna sa

Jurați:	Borhidi Togyer	„	„
	Csuts Péter	„	„
	Birai András	„	„
	Erdei Ignát	„	„

Dintre bătrîni n-a fost nimeni.

Poseziunea Acîș recunoaște prin prezenta.

Noi subscrișii juzi și locuitori din Acîș recunoaștem prin prezenta că domnul comisar cercual citindu-ne porunca grațioasă a Înaltului Guberniu împotriva posibilei răspîndiri mai largi a mulțimilor răsculate, ne-a și explicat-o pe larg; drept care și noi ne obligăm întrutotul să efectuăm aceste dispoziții grațioase; ceea ce întărim prin semnătura mîinilor noastre sau prin trasarea semnelui crucii. Sig. 26 noiembrie 1784 în posesiunea Acîș.

Keresztes Mihály predicator reformat manu propria.

Jude suprem Szabó István semnul + cu mîna sa

Jurați:	Kuki Mihály	„	„
	Sebestyén Márton	„	„
	Molnár Gergelly	„	„
	Kása András	„	„
	Virág János	„	„
	Jámbor Péter	„	„

Dintre bătrîni: Nyiri András senior semnul + cu mîna sa
Székely István „ „

Recunoașterea posesiunii Giungi.

Noi juzii și locuitorii din Giungi dăm cu toții recunoașterea noastră întărită prin trasarea semnului crucii cu mâinile noastre că înțelegînd pe larg prin domnul comisar cercual porunca Înaltului Crăesc Guvernium împotriva răilor și noi ne vom supune cu umilintă în toate acestei grațioase porunci, ceea ce recunoaștem prin prezenta. Sig. În ziua de 27 noiembrie 1784 în posesiunea Aciș.

Popa absent.

Jude suprem Borbola Simon semnul + cu mîna sa

Jurați	Szilágyi János	„	„
	Mirasan Kirilla	„	„
	Orha Demeter	„	„
	Csaba László	„	„

Dintre bătrîni: Balkos Gergelly semnul + cu mîna sa.

Recunoașterea posesiunii Supurul de Jos:

Noi, subscrisa parte a Supurului de Jos care se află în comitatul Solnocul de Mijloc care aparține Transilvaniei, dăm recunoașterea noastră întărită prin trasarea semnului crucii cu mâinile noastre că prin domnul comisar cercual am înțeles pe larg porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guvernium în vederea stăvilirii răilor și noi ne vom conforma întru totul acestei porunci grațioase. Sig. Supurul de Jos, în ziua de 27 noiembrie 1784.

Parohul acestei posesiuni, care locuiește în părțile comitatului Satu Mare, nu a apărut.

Jude suprem Kurtyán Lupuj semnul + cu mîna sa

	Peres Tivadar	„	„
	Szkurt Dumitru	„	„
	Monyi Simion	„	„
	Pap Lukajs	„	„
	Márkus János	„	„

Recunoașterea posesiunii Periș.

Noi subscrisii juzi și locuitori din Periș recunoaștem cu toții că am înțeles pe larg prin domnul comisar cercual porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guvernium în vederea stăvilirii oastei țărănești răsculate; drept care și noi prin prezența ne obligăm la respectarea strictă a acestei grațioase porunci. Sig. Ákos. În ziua de 27 noiembrie 1784.

Jude suprem Kis János semnul + cu mîna sa

	Kiri Mihály	„	„
	Kala Miklós	„	„
	Szilágyi György	„	„
	Daroczi István	„	„
	Csata János	„	„
	Katona András	„	„
	Tagló János	„	„
	Burjany Péter	„	„

N. B. Parohul acestei posesiuni este absent.

Dintre bătrîni și locuitorii de rînd:

Csata Mihály	semnul +	cu mîna sa
Csáki Pál	"	"
Bunnány Mihály	"	"
Kata András	"	"
Péter András	"	"
Balog János	"	"

Posesiunea Mihăeni recunoaște astfel:

Noi subscriși juri și locuitori din Mihăeni recunoaștem prin prezenta că domnul comisar cercual a citit în fața noastră cu voce tare și ne-a explicat pe larg porunca Înaltului Crăesc Guberniu îndreptată spre stăvilirea înmulțirii în continuare a oastei răsculate. Drept care ne obligăm prin semnătura mîinilor noastre sau prin trasarea semnului crucii să efectuăm această poruncă grațioasă. Sig. Mihăeni, în ziua de 27 noiembrie 1784.

Hajdu János predicator în funcție a bisericii reformate din Mihăeni m.p.

Jude suprem Vajda Ferentz.

Jurați:	Székelly István	semnul +	cu mîna sa
	Kis János	"	"
	Kosa Ferentz	"	"
	Paputza Tógyer	"	"
	Orosz László	"	"
	Petök János	"	"
	Kolosi János	"	"

Dintre bătrîni:

Balási Márton	semnul +	cu mîna sa
Sós Mihály	"	"
Juhász György	"	"

Recunoașterea posesiunii Țeghea.

Juzii și locuitorii din Țeghea recunoaștem prin prezenta că domnul comisar cercual citind în fața noastră porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guberniu care e îndreptată spre stăvilirea răsculaților, ne-a și explicat-o pe larg; despre care ne dăm această recunoaștere întărită cu semnul crucii trasat cu mîinile noastre. Sig. Mihăeni în ziua de 27 noiembrie 1784.

Jude Suprem Szilágyi Gergelly semnul + cu mîna sa.

Jurați:	Fejérvári János	"	"
	Kováts István	"	"
	Kosár Péter	"	"
	Pap Simon	"	"
	Úti István	"	"
	Illyés Tógyer	"	"

Parohul e absent.

Recunoașterea posesiunii Satul Mic.

Cei din Satul Mic recunoaștem prin prezenta că domnul comisar cercual citind în fața noastră porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guberniu pentru stăvilirea țăranimii răsculate, ne-a și explicat-o pe larg; drept care și noi sintem gata să ne supunem acestei grațioase porunci. Sig. Mihăeni, 27 noiembrie 1784. Jude suprem Pályinkás Lörintz semnul + cu mîna sa.

Jurați:	Povor János	„	„
	Modók Mihály	„	„
	Nuka Mihály	„	„
	Lippai Jakab	„	„
	Modók Demeter	„	„
	Tilváts Ignát	„	„
	Tatár Simon	„	„

Parohul e absent.

Din posesiunea *Supurul de Sus* a apărut numai judele suprem, puținii locuitori din părțile aparținînd Transilvaniei nefiind găsiți acasă. Așadar patentă a fost publicată și citită numai judeului suprem; aceasta a recunoscut astfel:

Eu judele suprem al *Supurului de Sus* mărturisesc cu bună credință că am înțeles pe larg porunca grațioasă pe care Înaltul Crăesc Guberniu a binevoit să ne-o trimită pentru stăvilirea răsculaților și mă angajez atît la respectarea acestei grațioase porunci de către mine însumi cît și să-i fac pe cei care din cauza absenței lor n-au putut apare cu mine la locul poruncit să o înțeleagă corespunzător și să o respecte. Sig. Mihăeni, în ziua de 27 noiembrie 1784.

Jude suprem Monó Imre semnul + cu mîna sa.

Recunoașterea posesiunii Craidorolț.

Noi subscrișii juzi și locuitori din Craidorolț recunoaștem cu toții prin prezenta că domnul comisar cercual citind în fața noastră cuvînt cu cuvînt porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guberniu dată în vederea stăvilirii prădăciunilor mulțimii rebele amăgite, ne-a și explicat îndestulător toate punctele acesteia; drept care și noi ne obligăm prin acest act de recunoaștere și obligație întărit prin semnătura mîinilor noastre sau prin trasarea semnului crucii cu mîna noastră să respectăm întru toate cu strictețe această grațioasă poruncă în toate prevederile sale. Sig. Craidorolț. În ziua de 27 noiembrie 1784.

Lakatos György predicatorul bisericii reformate din Craidorolț m. p.

Lipcsei György din partea bisericii românești din Craidorolț.

Jude suprem Imre Demeter semnul + cu mîna sa

Jurați:	Sajtos Demeter	„	„
	Czigány Peti	„	„
	Dan János	„	„
	Lupsor Gábor	„	„
	György Péter	„	„
Bătrîni:	Gardos Simion	„	„
	Németh András	„	„
	Petők András	„	„

Recunoașterea posesiunii Eriu-Sincraiu.

Noi subscrișii juzi și locuitorii din Eriu-Sincraiu recunoaștem cu toții prin prezenta că domnul comisar cercual, citind nouă cuvînt cu cuvînt porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guberniu dată în vederea stăvilirii prădăciunilor mulțimii rebele amăgite, ne-a și explicat corespunzător toate punctele acesteia; drept care și noi ne obligăm cu strictețe prin actul nostru de recunoaștere înțărît cu semnătura miinilor noastre sau prin trasarea semnului crucii să respectăm întru toate cu credință acea poruncă grațioasă. Sig. Eriu-Sincraiu, în ziua de 27 noiembrie 1784.

Makodi Mihály predicatorul bisericii reformate din Eriu-Sincraiu m.p.

Popa Vaselie parocu eclisiei neunite de la Sincraiu.

Jude suprem Boros Mihály semnul + cu mîna sa

Jurați:	Mezei Demeter	"	"
	Keresi Miklos	"	"
	Opra Flora	"	"
	Csobány Péter	"	"
	Gulyás Imre	"	"
Bătrîni:	Kosárka János	"	"
	Kövári Latzko	"	"
	Kis Tógyer	"	"
	Filep Demeter	"	"
	Kopasz Kosztin	"	"
	Kisfalvi Lupuly	"	"

Recunoașterea posesiunii Ghirolț.

Noi juzii din Ghirolț recunoaștem cu toții prin prezenta că citindu-se în fața noastră porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guberniu pe care a binevoit să ne-o trimită în vederea stăvilirii răsculaților, ne-a fost explicată pe larg; drept care și noi ne obligăm la efectuarea acelei porunci grațioase. Sig. Mesentea, în ziua de 27 noiembrie 1784.

Parohul e absent.

Jude suprem Mezei Gligor semnul + cu mîna sa.

Jurați:	Hordos Lupu	"	"
	Volár Timotheus	"	"
	Bota Toma	"	"
	Rob Paszkuj	"	"
	Piskurán Gyurka	"	"

Recunoașterea posesiunii Mesentea.

Subscrișii juzi și locuitori din Mesentea recunoaștem cu toții prin prezenta că domnul comisar cercual citindu-ne porunca grațioasă a Înaltului Crăesc Guberniu pe care a binevoit să ne-o trimită în vederea stăvilirii răsculaților, ne-a fost explicată corespunzător; drept care și noi ne obligăm prin prezenta la respectarea strictă întrutotul a acelei porunci grațioase. Sig. Mesentea, în ziua de 28 noiembrie 1784.

Mathias Balási, parohul bisericii romano-catolice din acest loc m.p.

Stephanus Böszörményi, parohul bisericii reformate din Mesentea m.p.

Ioan Micle parohușul din Mințentău.

Jude suprem Pákos Gábor semnul + cu mîna sa.

Fekete Mihály	„	„
Talpas Lörintz	„	„
Prinyi Tamás	„	„
Kivorán Gyurka	„	„
Bires János	„	„
Pállyinkás Lukács	„	„

Dintre bătrîni: Bogya Stephan	„	„
Pap Irimia	„	„

Recunosc publicarea de către mine a amintitei patente a înaltului Crăesc Gu-berniu al Transilvaniei. Sig. în posesiunea Căuș, în ziua de 28 noiembrie 1784.

Comisarul cercului Sinmihaiul Eriului din comitatul Solnocul de Mijloc unit cu Crasna și Chioar, Gabriel Keövr m.p.

7. 1784 noiembrie 28, Tășnad.

Scrisoarea Cristinei Gyulai către soțul ei, Sigismund Kornis, despre posibi-litatea extinderii răscoalei țărănești în Sălaj. Anexează o scrisoare din Debrețin despre ecourile răscoalei în Ungaria și Polonia.

Edes szivem,

Ujaban is csokallok ölelek eszerszer és kerlek tudosics mivel még csak egy leveledet vettem, én pedig már az ötödiket irom remélem veted őket, mik csak a nagy Felelemel és retegessel vagyank csak az Isten tугya mit csináljunk én inet ircm Vaji uraktól ezen levelet mivel itten ebédelvén vacsarára is meg marasz-lotak, de itten is csak a sok Felelmet és rebegést haljak mindennek jön a le-vele de csak a sok rossz hírek csak egyedül az ur Istennek szent kegyelme ha meg tart benünket más semisem; ezek a Kalvinisták azt rebeggeték hogy Sel-micz Bányánál Magyar országot szasz ezer nemeség volna fegyverben és az Ő Felsege Bányáját fel vertek volna és magok veretnek penzt de ezek nem ölnek senkit, ezekről azt velhetti az ember az Ő Felsege elen volnának. Teleki Lajos-né azt írta a lányának hogy úgy hajok hogy a Szilágyban szándékoznának a tolvajok és az ide való Kraszna meljeki nép még a magyarság is öremel várja, az egy ur Isten tугya mit csináljunk. Kemeny Farkas azt írta Teleki Lajosnak hogy a Katonaság is gojóbés és sérét hejet Korpával töltik a puskajakat csak úgy vertek őket. Huszár és vet Debreczenből az volt minoritájának levelet azt is le írva küldem, ha Magyar országot bátorság volna csak leg job volna nekem Pestre menni, de nem tугyák ara is batorságosé.

Teleki Lajosék vetek levelet hogy hazagság a Barcsai Lajosné halála. Dé-van vagyon, az ur Isten el ne hagyen benünket csak azon kerjük tudosics edes kincsem hogy mi velők legyünk és minden leg kiséb tudositást közeled velünk. Talam meg job let volna nekünk Kolosvárra menni, Kemeny Farkas nem ír semit, hogy Szebennél 40.000 ember volna. Kemeny Farkasék is meg Kolosvárt vannak azt is írta Kemény Farkas mind hogy mostan Kolosvárra az urasagok a Portekájokat be vitetek, a parasztak azt merészelték mondani jól teszik az urak, vitesek, mivel otan egy csoportban kapiják a tolvajok.

Az Ur Isten ágyon meg edes kincsem és vezereyjen az Ő Szent akarattya szerint és az Ur Istennek minden áldása legyen veled és velünk is es mlyan-junkal ha töbet nem láttok meg bocsás is ha én halak előb. Imatkozál erettem, meljél az urnak szent oltalmában ajállok és vagyok

Edes kincsem

Igaz szívű hívf társad
Gyulai Kristina

Eböl a minorita leveleből mi nem sokat értetünk mivel eljan zavarva van írva.

A Haramiaknak egy spionyat 21 meg fogtak a placzon sok nyelveket tud, fechtmaister a ki kémnek küldetet vagy vane katonaság, pedig alig van 12 mert mând el mentek Zarand varmegyében, és hogy többeket és verba valjon vonnak pedig 11.000 mar minden fele nemzetsegből, sött a Borgastol is fü vezerek valami Baranyaji, a ki az el mult habaraben Kaszeroztatak, igr valat az Belikum examenben vagy 8000 mondjak hogy mar Bakonbol el hajtot sok serteseeket az haramiak a kik közet 600 vagyon a Püspökladanyi Dominiumjából a ki Kame-ralis joszag a kivel magom is beszéllettem és hogy a Zarand varmegyei szolga bironak kesztét labat el vagtak. Lengyel országból hallaták hogy Ő Felsegének irtak volna a lengyelek hogy Ő Felsege vénne ki az et valo nepet mert külömben ha valami történek Ő Felsege maganak tulajdonicsa a midön Ő magoknak ki-rajt akarnak valosztani.

A többi ujságokat magom szemeljem szerint mentől hamarabb el fogom hoszni.

Debreczen 23 Novembris.

Orig. în Arhiva ist. a Fil. Cluj-Napoca a Academiei, Col. Mike, *Az oláhokrol*, p. 339—345.

Traducere:

Dragul meu,

Din nou te sărut și te îmbrățișez de o mie de ori și te rog să-mi trimiți vești pentru că ți-am primit doar o singură scrisoare, iar eu ți-o scriu deja a cincea. Sper că le-ai primit pe toate. Noi sintem aici în mare teamă și groază, numai Dumnezeu știe ce să facem. Eu îți scriu această scrisoare de la domniil Vaji, unde am luat prinzul și ne-au oprit și la cină. Și aici se aude doar despre frica și groaza multă. Toți primesc scrisori, dar numai cu vești proaste. Doar sfînta grație a Domnului Dumnezeu ne va salva, altceva nimica; acești calvini ziceau că la Schemnitz în Ungaria ar fi luat armele o sută de mii de nobili, ar fi prădat mina Maiestății Sale și ar bate ei înșiși monedă. El însă nu omoară pe nimeni, deși s-ar putea crede despre ei că sînt împotriva Maiestății Sale. Soția lui Teleki Lajos i-a scris fiicei sale că s-a auzit cum că hoții ar intenționa s-o ia spre Sălaj și că poporul de pe-aici, de pe Crasna, chiar și maghiarii, i-ar aștepta cu bucurie. Doar Domnul Dumnezeu singurul știe ce să facem. Kemény Farkas i-a scris lui Teleki Lajos că armata în loc de gloanțe și alice își încarcă armele cu țărîțe și se lasă bătută. Huszár a primit o scrisoare a fostului său călugăr minorit din Debrețin. O trimiți și pe aceea în copie. Dacă în Ungaria ar fi siguranță, poate ar fi mai bine pentru mine să merg la Pesta, dar nu știu dacă și acolo e liniște.

Familia Teleki Lajos a primit o scrisoare după care ar fi o minciună moartea soției lui Barcsai Lajos. Ea este la Deva. Domnul Dumnezeu să nu ne părăsească. Noi te rugăm doar, comoara mea scumpă, să ne comunici ce să facem și noi îți vom scrie despre cea mai mică veste pe care o aflăm. Poate ar fi fost mai bine să mergem la Cluj. Kemény Farkas nu scrie de loc că la Sibiu ar fi 40000 de oameni. Familia Kemény Farkas e la Cluj, Kemény Farkas mai scrie că toți domniil și-au dus acum lucrurile la Cluj, iar țărânii au îndrăznit să spună că bine fac domniil, să le ducă, măcar hoții le vor găsi la un loc.

Domnul Dumnezeu, să te binecuvînteze comoara mea dragă și să te călăuzească după Voința Sa Sacră. Toată grația Domnului Dumnezeu să fie cu tine și

cu noi, cu toții. Dacă nu ne-am mai vedea să mă ierți că am murit înaintea ta. Să te rogi pentru mine. Cu care te încredințez protecției sfinte a Domnului și sint, comoara mea dragă, tovarășa ta fidelă, cu inima dreaptă

Gyulai Kristina.

Din această scrisoare a minoritului noi n-am înțeles prea mult fiind scrisă atât de încurcat.

În ziua de 21 au prins un spion al tilharilor în piață. El știe multe limbi și a fost trimis ca spion să vadă dacă e armată. Dar de-abia sînt 12 soldați pentru că toți au plecat în comitatul Zarand. El voia să recruteze pe mai mulți, deși sînt deja 11000 din diferite neamuri, ba chiar și de la Borgas. Conducătorul lor principal e un oarecare Baranya, care a fost recrutat în războiul trecut, după cum a declarat la ancheta militară. Se zice că din Munții Bakony tilharii au și luat vreo 8000 de porci, între care 600 din domeniul Püspökladány, care e un domeniu cameral. Eu însumi am auzit că au tăiat mîinile și picioarele judei nobiliar din comitatul Zarand. Din Polonia se aude că polonezii i-ar fi scris Maiestatea Sa să scoată armata de acolo, pentru, că altfel, dacă se întîmplă ceva, Maiestatea Sa să și-o reproșeze sieși. Ei vor să-și aleagă rege.

Celelalte noutăți le voi aduce personal cît mai curînd.

Debrețin, în 23 noiembrie.

8. 1784 decembrie, 2, Tășnad.

Întărirea jurămîntului de credință față de împăratul Iosif ca al II-lea al locuitorilor tîrgului Tășnad.

Mi Nemes Krassna és Kövással egyesült Közép Szolnok Vármegye és Tasnád Mező Városi közönsége belső és külső rendbéli nemes és közrendbéli lakosok az kik ide alább neveinket írjuk, vagy irni nem tudván kezelink keresztt vonásával az publicált dologt recognoscaljuk ezen írásunk által vallyuk hogy valamint ennek előtte és mostan is dicsőségesen uralkodó Felséges Második Józseph Császárukhoz, örökös Fejedelmünkhez Ó Felségéhez, nemes hazánk törvénye szerint Homagiumunkat le tettük és magunkat hittel az Ó Felsége hűségére lekötellezzük, úgy most is abba egész életünk meg maradásáig állandoul meg maradunk, lekötellezzük magunkat, állandoul mostan is ajánljuk.

Zalányi Bajta Sámuel

Tasnadi Reformata Eklésiának Ministere

Popa Vasile paroh rumânesc

Bakó János Tasnádi Reformatus Scholae Rector m.p.

Tasnádi Reformatus organista

Száva Mihály

Hatvani András ministrand. m.p.

Darpenek m.p. Ecksch <?> m.p.

Sulzeneck m.p.

Schenk m.p. Karpf Kristel m.p.

Ferencz Abraham

Tasnád Mező Vároša Főbirája

A. Szabó Mihály m.p.

Hadnagy

Mik Joseff m.p.

Eskütt Szalontai Mihály m.p.

Eskütt Pop István +

Eskütt Tönkö Mihály +
 Eskütt Szász Mihály +
 Eskütt Erdős Mihály +
 Eskütt Szölösi György +
 Eskütt Szilágyi János +
 Eskütt Fürtös István m.p.
 Eskütt Ifju Simon István +
 Eskütt Molnár György +
 Eskütt Szenksi Ferencz m.p.
 Joseph Szécsi als

Richter

Joseph Kehl m.p. Geschwehrener
 Johannes Burdst m.p.
 Honnes Lehrer +
 Chonrath Friedrich m.p.
 Antonius Gossner m.p.
 Martin Dohler als Geschwornen
 Joseph Leit m.p.
 Franz Ferenbacher Geschworen
 Matthiass Schoss Gerichtsmann
 Hans Jerg Kossler m.p.
 Antreas Schuller m.p.
 Szegedi Sigmund m.p.

Tanzer Josef +
 Magyar Városbeli Népünk nevei:

N. Arasz István m.p.
 N. Dákfalvi Symon +
 Barabás Márton
 N. Asztalos György +
 Pápai István +
 Özveg Kerszekhi István +
 Özv. Kovács Imre +
 Balku György m.p.
 Boros György m.p.
 Farago Ferencz m.p.
 Kersszteli János m.p.
 Faragó András m.p.
 Kovács János +
 Fejes János +
 Homoki János +
 Komáromi Imre +
 Fekete Mihály +
 Bíró János +
 Kassai István +
 Almásy Mihály +
 Beretz János +
 Kovács József +
 Szabó Stephan m.p.
 Pod Szabó Mihály m.p.
 Jászfalvi Küttz +
 Fekete Imre +
 Hossu Mihály +
 Böm János +
 Vig György +
 Dési Mihály +
 Pap András +
 Fejő György +
 Kakusi János +

Idian János +
 Nyuhri László +
 Pál János +
 Bíró Miklós +
 Edegy László +
 Pap Gábor +
 Nyuzo Zsigmond +
 N. Szabo Mihály +
 Paladi Ferencz +

Die Nahmen

Joseph Schreiber +
 Christian Biro m.p.
 Varga György +
 Gyalai István m.p.
 Albu Bela +
 Molnár György m.p.
 Olah Antal +
 Pal András +
 Kolosi János +
 Fazekas György +
 Szabo Zsigmond +
 Vékony István +
 Csom György +
 Tot András +
 Raknya János +
 Csala János +
 Vékony Jancsi +
 Szabc Jozsef +
 Prisu Jozsef +
 Nyesi Mihály +
 Tornyi András +
 Koza András +
 Sos János +
 Déák János +
 Huszár László +
 Lőcse Péter +
 Dán Simon +
 Nagy Mihály +
 Buda János +
 Baran Jos. +
 Földi Kovács +
 Jussu Samu +
 Rakote János +
 Galus Justel +
 Matheis Stirr +
 Gaspar Schmidt +
 Josef Woser m.p.
 Jörg Betz +
 Andoni Müller m.p.
 Johannes Binder +
 Andreas Moser +
 Jacob Lindenmann m.p.
 Rathmus Biro m.p.
 Joseph Mascher m.p.
 Antonius Mühle m.p.
 Joseph Juschke m.p.

Mathias Lupuleț +
 Antonius Dischler +
 Jacob Burghardt m.p.
 Thomas Engel +
 Mathias Burghardt m.p.
 Lörintz Lacher +
 Andreas Roth Mayer +
 Josef Gofert +
 Sebastian Umher +
 Friedrich Thoma +
 Lucas Gross +
 Mathias Binkler m.p.
 Adam Sumer +
 Josef Kneble +
 Johannes Glatz +
 Mathias Wohnh +
 Paul Merkher +
 Matheis Witz +

Matheis Stürmenger +
 Lorinz Gozer m.p.
 Conradt Binder +
 Johannes Dodto +
 Simon Valtzer +
 Lorentz Stirner +
 Andeni Mösch +
 Sebastian Mösch +
 Frantz Dorner +
 Conrath Thoma +
 Joseph Lang +
 Xaverii Messer +
 Jacob Mellau +
 Frantz Horn +
 Andoni Merchle +
 Andoni Siebner +
 Melchior Kümerling +

Melly e szerint tett magunk alázatos homagiali köteleességünk, magunk és az egész Tasnád Mező Városi Communitas neve, akaratja aránt adjuk ezen Városunk egyenlő akaratral költ és usualis pecsétünkkel megerősített levelünket fide nostra mediante.

Tasnad Die 2-a Mensis Decembris 1784

Tasnádi főbiró A Szabo Mihály
 és az egész Városi Communitas
 m.p.
 L.S.

Per Morar Mcyzen Beregszasz m.p.

Orig. in Arh. Stat. Cluj, fond. Donație D. Braharu (nenumerotat).

Traducere:

Noi, locuitorii nobili și de rînd, din interiorul și din exteriorul comunității țîrgului Tășnad și din comitatul nobiliar Solnocul de Mijloc unit cu Crasna și Chioarul, care ne scriem mai jos numele noastre sau neștiind carte recunoaștem lucrul publicat prin trasarea semnului crucii cu mîniile noastre, prin această scriere mărturisim că precum înainte și acum am depus omagiul nostru, conform legilor patriei noastre nobile, către Maiestatea Sa, împăratul nostru și principele ereditar Iosif al doilea și ne-am obligat prin jurămint ca să-i fim credincioși Maiestății Sale. Ne angajăm și promitem acum să rămînem în credința aceasta, pe toată durata vieții noastre, nestrămutați.

Zalányi Bajta Sámuel, preotul bisericii reformate din Tășnad.

Popa Vasilie paroh rumânesc.

Bakó János rectorul școlii reformate din Tășnad m.p.

Száva Mihály organistul reformat din Tășnad

Hatvani András capelan m.p.

Darpenec m.p.

Ecksch <?> m.p.

Sulzeneck m.p.

Schenk m.p.

Karpf Kristel m.p.

Ferencz Abraham judele suprem al țîrgului Tășnad.

A. Szabó Mihály m.p. ductor.
 Mik Joseff m.p.
 Jurat Szalontai Mihály m.p.
 Jurat Pop István +
 Jurat Tönkö Mihály +
 Jurat Erdős Mihály +
 Jurat Szőlősi György +
 Jurat Szilágyi János +
 Jurat Fürtös István m.p.
 Jurat Simon István junior +
 Jurat Molnár György +
 Jurat Szenksi Ferencz m.p.
 Joseph Szécsi ca jude.
 Joseph Kehl m.p. jurat
 Johanes Burdst m.p.
 Honnes Lehrer +
 Chonrath Friedrich m.p.
 Antonius Gossner m.p.
 Martin Dohler jurat
 Joseph Leit m.p.
 Franz Ferenbacher jurat.
 Matthiass Schoss judecător.
 Hans Jerg Kossler m.p.
 Antreas Schuller m.p.
 Szegedi Sigmond m.p.
 Tanzer Josef +
 Numele celor din oraşul maghiar:
 Nobil Arasz István m.p.
 Nobil Dákfalvi Symon +
 Barabás Márton +
 Nobil Asztalos György +
 Pápai István +
 Văd. Kerszekhi István +
 Văd. Kovács Imre +
 Balku György m.p.
 Boros György m.p.
 Farago Ferencz m.p.
 Kereszteli Janos m.p.
 Faragó András m.p.
 Kovács János +
 Fejes János +
 Homoki János +
 Komáromi Imre +
 Fekete Mihály +
 Biró János +
 Kassai István +
 Almásy Mihály +
 Beretz János +
 Kovács Jozsef +
 Szabó Stephan m.p.
 Pod Szabó Mihály m.p.
 Jászfalvi Kűtz +
 Fekete Imre +
 Hossu Mihály +
 Böm János +
 Vig György +
 Dési Mihály +
 Pap András +

Fejő György +
Kakusi János +
Idian János +
Nyuhri László +
Pál János +
Biró Miklós +
Ededy László +
Pap Gábor +
Nyuzo Zsigmond +
Nobil Szabo Mihály +
Paladi Ferencz +

Numele.

Joseph Schreiber +
Christian Biro m.p.
Varga György +
Gyalai István m.p.
Albu Bela +
Molnár György m.p.
Olah Antal +
Pál Andras +
Kolosi János +
Fazekas György +
Szabo Zsigmond +
Vékony István +
Csom György +
Tot András +
Raknya János +
Csala János +
Vékony Jancsi +
Szabo Jozsef +
Prisu Jozsef +
Nyesi Mihály +
Tornyai András +
Koza András +
Sos János +
Déák János +
Huszár László +
Löcse Péter +
Dán Simon +
Nagy Mihály +
Buda János +
Baran Jos. +
Földi Kovács +
Jussu Samu +
Rakate János +
Galus Justel +
Matheis Stirr +
Gaspar Schmidt +
Josef Woser m.p.
Jörg Betz +
Andoni Müller m.p.
Johannes Binder +
Andreas Moser +
Jaccb Lindenmann m.p.

Rathmus Biro m.p.
 Joseph Mascher m.p.
 Antonius Mühle m.p.
 Joseph Juschke m.p.
 Mathias Lupuleț +
 Antonius Dischler +
 Jacob Burghardt m.p.
 Thomas Engel +
 Mathias Burghardt m.p.
 Lörintz Lacher +
 Andreas Roth Mayer +
 Joseph Gofert +
 Sebastian Umher +
 Friedrich Thoma +
 Lucas Gross +
 Mathias Binkler m.p.
 Adam Sumer +
 Josef Kneble +
 Johannes Glatz +
 Mathias Wohnh +
 Paul Merkhher +
 Matheis Witz +
 Matheis Stürmenger +
 Lorinz Gozer m.p.
 Conradt Binder +
 Johannes Dodto +
 Simon Valtzer +
 Lorentz Stirner +
 Andoni Mösch +
 Sebastian Mösch +
 Frantz Dorner +
 Conrath Thomo +
 Joseph Lang +
 Xaverii Messer +
 Jacob Mellau +
 Frantz Horn +
 Andoni Merchle +
 Andoni Siebner +
 Melchior Kümerling +

Drept care dăm această scrisoare a noastră în privința depunerii jurămintului omagial cu supunere conform voinței și sub numele nostru și a întregii comunități a târgului Tășnad, scrisoare elaborată din voința comună a acestui oraș și întărită cu pecetea noastră obișnuită.

Tășnad în ziua de 2 a lunii decembrie 1784.

Judele suprem al Tășnadului A. Szabó Mihály
și întreaga comunitate a orașului m.p.

L.S.

Prin Morar Moyzen Beregszasz m.p.

9. 1784 <noiembrie 26—decembrie 9>, Șomcuta Mare.

Raportul comisarului procesual Teodor Kis către Tabla continuă a comitatului Solnocul Mijlociu unit cu Crasna și Chioar, prin care relatează publicarea patentei de liniștire a răscoalei în satele cercului Șomcuta Mare.

Inclita Tabula Continua Iudiciaria!
Domini Domini Patroni Gratosissimi Collendissimi!

De dato 22da Novembris Zilahon a Patentalis mellett költ Nagysagos Tabla Parancsolatyat 25ta delutan 4. orakor vöttem alazatosson, mely parancsolatot legotton mas nap ugy mint 26ta a Nagy Somkuti Processusba meg indultam, falulrol falura menven publicaltam, meg magyarastam, es a Patentalisban költ punktumokat a nepel megerttetem, mely dolog hogy nagyobb modalitasal ment legyen veghez, ezen relatiomban includalt papirosra, az olah papok magok saját kezek subscriptiojokal recognoscaljak hogy a Patentalisban költ punktumokat meg ertettek, az birak es venyei kezek kerest vonasakal. In reliquo expertis favoribus et gratiis me enixe comendatus persisto.

Inclitae Tabulae Continuae Iudiciariae

humillimus servus
Theod <orus> Kis m.p.
Processualis Commissarius

<Pe verso:>

Adresa:

Ad Inclitam Tabulam Continuam Iudiciariam Incliti Comitatus Szolnok Medii cum Kraszna Kövar uniti, Dominis Dominis Patronis Gratosissimis Collendissimis.

<Rezoluția de primire;>

310. Pub. 9a Decembris 1784

Orig. hirtie, pecete inelară în ceară neagră, aplicată pe verso.

Specificatio

parochum, iudicum et senium in circulo Kövar
in processu Nagy Somkut pagatim serie sequentum.

In possessione Durusa

Eu popa Simeon mi s-au vestitu comișie împărătească și o am înțalesu.
Falus biro inq<uulinus> Meries Dumitru keze kerest vonasa +
Falu eskütye Dancs Mikulas +
N<eme>s Durus Vaszelika +
Nob<ilis> Durus Simeon iudex +

In possessione Steser

E<u> popa Toder cel bătrîn
 Falus biro Buja György +
 Iob<agio> Triff Onn +
 In<quillinus> Kodran Tanaszije +
 Io<bagio> Buja Krecsiun +

In possessione N. Körtvelyes

Eu popa Theodor amu înțelesu comișie
 Falus biro Avram Petre +
 Esküt Tunsz Vaszalie +
 Item Stilnik Nyikita +
 Iob<agio> Atyim Nutz +
 Iob<agio> Tunsz Stefan +
 Io<bagio> Petran György +
 Io<bagio> Dan Petre +
 Io<bagio> Matyas Pintya +
 Io<bagio> Finb Zakarie +
 Io<bagio> Matya Danila +

Translatius

Io<bagio> Atyim Petre +
 Io<bagio> Toma Onu +
 Io<bagio> Avram Ille +

In Possessione Fericse

Popa Vasile Ferice vâzînd comișeu am înțeles.
 Falus biro Lazar Klför +
 Esküt Utza On +
 Item Toma Irlmie +
 Item Toma Mihály +
 Item Lazar Mark +
 Io<bagio> Lazar Gevrilla +
 Io<bagio> Lazar Mitru +
 Io<bagio> Utza Vaszy +

In Possessione Gaura

Popa Theodor cel tin<ăr> comișie o-am înțeles
 Falus biro Morosan Onn +
 Esküt Szilma Todor +
 Item Szilma Vanya +

Item Szima Gligorie +
 Item Kosztin Togyer +
 N<obilis> Mogos Gligor +
 N<obilis> Lupsa Kostan +
 N<obilis> Timar György +
 Io<bagio> Alb Vaszalie +
 N<obilis> Szabojan Mihaly +
 N<obilis> Vajda Ursz +
 N<obilis> Bob Prekup +

In Possessione Törökfalva

Madarasu popa Ioanu, Nemiș cetindu comișeul l-am înțelesu.
Falus biro Triff Lup +
Eskütek Kozma Nyistor +
 Item Indre Ursza luon +
 Iob<agio> Indre György +
 Nob<ilis> Vesze Ursz +

<Translatus Törökfalva>

N<obilis> Petyer Gligor +
 N<obilis> Vesze Togyer +
 Io<bagio> Kozma Gligor +
 Io<bagio> Kozma Onu +
 Io<bagio> Lupsa Onu +
 Io<bagio> Meries Ursz +

In Possessione Csolt.

Popa Ilie cetind comișeulu l-amu înțelesu.
Falus biro Borbely György +
Esküt Borbély Ignat +
 Nob<ilis> Koszte Timofie +

In Possessione Hovrilla

Popa Petru cetendu comișeulu l-amu înțelesu.
Falus biro Atyim Ursz +
Esküt Atyim Lukács +
 Item Atyim Petre +
 Io<bagio> Atyim Petre senior +
 Io<bagio> Atyim Dumitru +
 Io<bagio> Atyim Tanaszije +

In Possessione N<ag>i Somkut

Eu Popa Gabor am înțeles comișie că o am înțeles.
 Falus biro Dumb Indreyi +
 Esküt Mik Onu +
 Item Marinkas Vaszalie +
 Idem N<obilis> Mecs Todor +
 N<obilis> Mik Lup +
 N<obilis> Dragos Petre Ursz +
 N<obilis> Mecs Onu +
 N<obilis> Buda Ianos +
 N<obilis> Mecs Vasalie +
 N<obilis> Butyan Palko +

In Possessione Hoszufalva

tesc l-am <In>telesu.
 Pr<e>cu<m> eu popa Grigo<r>e văzînd și ceti<n>d comișeu împără-
 Falus biro Kordos Lup +
 Esküt Pop Irimie +
 Item Szakats Petre +
 N<obilis> Mikle Avram +
 Ott Gevrilla +
 N<obilis> Kordos Lup +
 Io<bagio> Bole Dumitru +
 Io<bagio> Manga Indrej +

In Possessione Magos falva

Popa Georghie văzîndu comisău l-amu înțelesu.
 Popa Timofie am înțeles comișeu
 N<emes> biraja Pap Kosztan +
 Falus biro Grossonn Onu +
 Esküt Buja Gligor +
 Item Maczak Gligorie +
 Item Gulas Gligor +
 N<emes> Pap Stefan +
 Io<bagio> Grossonn Togyer +

In Possessione Pribikfalva

Popa Procopie văzînd comișie om înțeles.
 Falus biro Angyelan Iacob +
 Eskut Szusza Petre +
 Item Busekan Onu +
 Item Zajka Szamoilla +
 Item Morosan Ursz +
 Item Sztan Onu +
 Item Sztan Alexa +

In Possessione Fejerszek

Popa Procopie cetii comișeul am înțeles.

Nemes Denucz Illyes +

Falus Biro Timbucz Demján +

Esküt Marosán Vászti

Iobb<agio> Ionucz Ursz +

Nemes Denucz Gavrilla +

Nemes Denucz Szimjon +

Nemes Gicz Vonn +

Nemes Horla Vonn +

Kántor Andron Szimjon +

Nemes Vonye Dumitru +

Nemes Denucz Gabor hadnagy +

In Possessione Danfalva

Pr. Prie văzuiu comișeu l-amu înțelesu +

Falus biro Kiss Onn +

Esküt Bolos Dumitru +

Io<bagio> Maxim Onn +

Io<bagio> Bretye Lup +

In Possessione Lukatsfalva.

Eu Popa Dumitru Vaida de la Lucăcești am cetit comișăul și am înțeles.

Falus biro Butsuman Vasz. +

Io<bagio> Kiytan Ștefan +

Io<bagio> Butsuman Onnu +

Io<bagio> Koza Dumitru +

Io<bagio> Koza Vaszalie +

In Possessione Tolgyes.

Eu Popa Grigore am cetit comișău și am înțeles

Falus biro Butsuman Mojsziz +

Esküt Szelecsan Gligor +

Item Pap Ștefan +

Item Zagon Lup +

In Possessione N<ag>i Nyires.

Eu Popa Ioan Florea am cetit comișău și l-am înțeles.

Falus biro Pap Vaszalie +

Esküt Bencse Vaszalie +

Item Dregan Vaszalie +

N<emes> Marințas Mojsziz +

N<emes> Krisan Vaszalie +
 N<emes> Moroşan Lup +
 N<emes> Marinkas Ghioszi +
 Io<bagio> Marias Ursz Sen. +
 Io<bagio> Bonatz György +

In Possessione Gyukeres

Eu Popa Irim<i>e din Rîmeţi văzînd comîşeu am înţeles +
 Falus biro Bob Gligor +
 Esküt Gedruacs Onn +
 Item Sulam Todor +
 Item Kozma Ursz +
 Item Kozma Lup +

In Possessione Somkut pataka

Şi eu Popa Fodor din Văleni am <în>ţăles-o ce s-au citit.
 Nob<ilis> Szocs Vaszilia +
 Falus biro Pioneli <?> On +
 Io<bagio> Luputz György +
 Item Kosztin Tanaszje +
 Item Hagan Gavrilla +
 N<emes> Stefutz Flora +
 N<emes> Guz Kirilla +
 N<emes> Dan Von a Vasz. +
 Io<bagio> Petrus Pask +
 Io<bagio> Kareban Togyer +

In Possessione Iader

Cum absunt Parochi.
 N<emes> Fatul Flore +
 Falus biro Fatul Szlmon +
 Esküt Fatul Iuon +
 Item Fatul Tommas +
 Io<bagio> Borota Petre +

Orig. în Arh. Stat. Cluj, Fond *Donaţie D. Braharu*, (nenumerotat).

Traducere:

Înaltă Tablă Continuă Judiciară!
 Domnilor, patronilor preagraţioşi şi aleşi!

Am primit cu supunere în ziua de 25, după-amiază la orele 4, porunca Înaltel Table datată de la Zalău din 22 noiembrie împreună cu Patenta, care poruncă, pornind imediat a doua zi, adică în 26, în cercul Şomcuta Mare, o am

publicat-o mergînd din sat în sat, am explicat-o și am făcut poporul să înțeleagă punctele din Patentă. În ce privește modul în care s-a efectuat acest lucru, preoții români recunosc prin semnătura propriilor mîini, iar juzii și bătrînii prin semnul crucii trasat pe hîrtia alăturată raportului meu, că au înțeles punctele din Patentă. În rest, recomandîndu-mă cu toată strădania favorurilor și grației recunoscute. rămîn sluga supusă a Înaltei Table Continue Judiciare

Theod<orus> Kis m.p.
Comisar cercual.

<Pe verso:>

Adresa:

Înaltei Table Continue Judiciare a Nobilului Comitat Solnocul Mijlociu unit cu Crasna și Chioar, Domnilor Patronilor preagrațioși și aleși.

<Rezoluția de primire:>

310. Pub. 9-a Decembrie 1784.

Urmează *Lista* parohilor, juzilor și bătrînilor din cercul Șomcuta Mare a Chioarului, în ordinea satelor.

În posesiunea Durușa.

Eu popa Simeon mi s-au vestitu comișie împărătească și o am înțălesu
Judele satului inq<ilinus> Merles Dumitru semnul crucii +
Juratul satului Dancs Mikulas +
N<obil> Durus Vaszelika +
Nob<il> Durus Simeon jude +

În posesiunea Stejera.

E<u> popa Toder cel bătrîn
Judele satului Buja György +
Iob<ag> Triff Onn +
In<quilin> Kodran Tanaszije +
Io<bag> Buja Krecsiun +

În posesiunea Curtuiușul Mare.

Eu popa Theodor amu înțelesu comișie.
Judele satului Avram Petre +
Juratul Tunsz Vaszalie +
Idem Stilnik Nyikita +
Iob<ag> Atyim Nutz +
Iob<ag> Tunsz Stefan +
Iob<ag> Petran György +
Io<bag> Dan Petre +
Io<bag> Matyas Pintya +
Io<bag> Finb Zakarie +
Io<bag> Matya Danila +

Io <bag> Atyim Petre +
 Io <bag> Toma Onu +
 Io <bag> Avram Ilie +

În posesiunea Fericea.

Popa Vasile Ferice văzînd comîşeu am înţeles.
 Judele satului Lazar Kifor +
 Jurat Utza On +
 Idem Toma Irimie +
 Idem Toma Mihály +
 Idem Lazar Mark +
 Io <bag> Lazar Gevrilla +
 Io <bag> Lazar Mitru +
 Io <bag> Utza Vasziy +

În posesiunea Gaura.

Popa Theodor cel tîn <ăr> comîşe o am înţeles
 Judele satului Morosan Onn +
 Jurat Szima Todor +
 Idem Szima Vanya +
 Idem Szima Gligorie +
 Idem Kosztin Togyer +
 N <obil> Mogos Gligor +
 N <obil> Lupsa Kosztin +
 N <obil> Timar György +
 Io <bag> Alb Vaszalie +
 N <obil> Szabolyan Mihaly +
 N <obil> Vajda Ursz +
 N <obil> Bob Prekup +

În posesiunea Buciumi.

Modarasu popa Ioanu Nemiş cetîndu-l comîşeu l-am înţelesu.
 Judele satului Triff Lup +
 Juraţi Kozma Nyisztor +
 Idem Indre Ursza luon +
 Iob <ag> Indre György +
 Nob <il> Vesze Ursz +
 N <obil> Petyer Gligor +
 N <obil> Vesze Togyer +
 Io <bag> Kozma Gligor +
 Io <bag> Kozma Onu +
 Io <bag> Lupsa Onu +
 Io <bag> Meries Ursz +

În posesiunea Ciolt.

Popa Ilie cetînd comîşeu l-amu înţelesu.
 Judele satului Borbelly György +
 Jurat Borbély Ignat +
 Nob <il> Koszte Timofie +

În posesiunea Hovrila.

Popa Petru cetindu comișeu l-amu înțelesu
 Judele satului Atyim Ursz +
 Jurat Atyim Lukacs +
 Idem Atyim Petre +
 Io<bag> Atyim Petre senior +
 Io<bag> Atyim Dumitru +
 Io<bag> Atyim Tanaszije +

În posesiunea Șomcuta Mare

Eu Popa Gabor am înțeles comișie că o am înțeles.
 Judele sătesc Dumb Indreyi +
 Jurat Mik Onu +
 Idem Marinkas Vaszalie +
 Idem N<obil> Mecs Todor +
 N<obil> Mik Lup +
 N<obil> Dragos Petre Ursz +
 N<obil> Mecs Onu +
 N<obil> Buda Ianoș +
 N<obil> Mecs Vaszalie +
 N<obil> Butyan Palko +

În posesiunea Satulung.

Precum eu popa Grigore văzind și cetind comișeu împărătesc l-am înțelesu.
 Judele sătesc Kordos Lup +
 Jurat Pop Irímie +
 Idem Szakats Petre +
 N<obil> Mikle Avram +
 Ott Gevrilla +
 N<obil> Kordos Lup +
 Io<bag> Bolc Dumitru +
 Io<bag> Manga Indrej +

În posesiunea Mogoșești.

Popa Georghie văzîndu comișău l-amu înțelesu.
 Popa Timofie am înțeles comișeu
 Judele nobiliar Pap Kosztan +
 Judele sătesc Grossonn Onu +
 Jurat Buja Gligor +
 Idem Maczak Gligorie +
 Idem Gulas Gligor +
 N<obil> Pap Ștefan +
 Io<bag> Grossonn Togyer +

In posesiunea Pribilești.

Popa Procopie văzînd comișie om înțeles.
 Judele sâtesc Angyelan Iacob +
 Jurat Szusza Petre +
 Idem Busekan Onu +
 Idem Zajka Szamoilla +
 Idem Morosan Ursz +
 Idem Sztan Onu +
 Idem Sztan Alexa +

In posesiunea Fersig.

Popa Procopie cetii comișeul am înțeles.
 Nobil Denucz Illyes +
 Judele sâtesc Timbucz Demján +
 Jurat Marosán Vász +
 Iob<ag> Ionucz Ursz +
 Nobil Denucz Gavrilla +
 Nobil Denucz Szimjon +
 Nobil Gicz Vonn +
 Nobil Horla Vonn +
 Cantor Andron Szimjon +
 Nobil Vonye Dumitru +
 Nobil Denucz Gabor ductor +

In posesiunea Dăneștii Chioarului.

Preotul Prie văziiu comișeu l-amu înțelesu +
 Judele sâtesc Kiss Onn +
 Jurat Bolos Dumitru +
 Io<bag> Maxim Onn +
 Io<bag> Bretye Lup +

In posesiunea Lucăcești.

Eu Popa Dumitru Vaida de la Lucăcești am cetit comișăul și am înțeles.
 Judele sâtesc Butsuman Vasz. +
 Io<bag> Kiytan Ștefan +
 Io<bag> Butsuman Onnu +
 Io<bag> Koza Dumitru +
 Io<bag> Koza Vaszalie +

In posesiunea Tulgheș.

Eu Popa Grigorie am cetit comișău, și am înțeles.
 Judele sâtesc Butsuman Mojszj +
 Jurat Szelecsan Gligor +
 Idem Pap Ștefan +
 Idem Zagon Lup +

În posesiunea Mireșul Mare.

Eu Popa Ioan Florea am cetit comișău și l-am înțeles.
 Judele sâtesc Pap Vaszalie +
 Jurat Bencse Vaszalie +
 Idem Dregan Vaszalie +
 N<obil> Marinkas Mojszej +
 N<obil> Krisan Vaszalie +
 N<obil> Morosan Lup +
 N<obil> Marinkas Ghioszi +
 Io<bag> Marias Ursz Sen. +
 Io<bag> Bonatz György +

În posesiunea Rimeți.

Eu Popa Irimie din Rimeți văzînd comișeu am înțeles +
 Judele sâtesc Bob Gligor +
 Jurat Gedruks Onn +
 Iden Sulam Todor +
 Idem Kozma Ursz +
 Idem Kozma Lup +

În posesiunea Văleni.

Și eu Popa Fodor din Văleni am înțăles-o ce s-au citit.
 Nob<il> Szocs Vaszilie +
 Judele sâtesc Pioneli <?> On +
 Io<bag> Luputz György +
 Idem Kosztin Tanaszje +
 Idem Hagan Gavrița +
 N<obil> Stefutz Flora +
 N<obil> Guz Kirilla +
 N<obil> Dan Von a Vasz. +
 Io<bag> Petrus Pask +
 Io<bag> Kareban Togyer +

În posesiunea Iadăra.

În absența parohului.
 N<obil> Fatul Flore +
 Judele sâtesc Fatul Szimion +
 Jurat Fatul Iuon +
 Idem Fatul Tommas +
 Io<bag> Borota Petre +

10. 1784 decembrie <ante 9>, Tășnad.

Întărirea jurământului de credință față de împăratul Iosif al II-lea al locuitorilor cercului Tășnad.

*Tasnádi Processusbeli Papok, Nemesek és
Köz Rendbéli Lakosok homagiuma.*

Mi Nemes, Krasznával és Kövérral meg egyesült Közép Szólnak Vármegyében az alább irt helységekben résidealo és comoráló személyek magunk kik ide alább nevünket leírjuk, irattuk és a publikált dólgot kezünk kereszt vonása meg erősítésével recognoskáljuk ez levelünk rendiben hiteles vallást tészünk arról, hogy valamint ennek előtte Ditsösségesen uralkodó Felséges Második Jósef Császárunkhoz és Örökös Fejedelmünkhez Nemes Hazánk Törvénye tartaa szerint Hommágiumunkat le tettük és magunkat hittel az ő Felsége hűségére le köteleztük ugy ez után is abban egész életünk meg maradásáig le kötelezzük és ajánljuk

In Possessione Balásháza.

Popa Ioan de la Blaje paroh.

Samuel Buzas Notarius

Fő biro Orosz Janos +
Orbai János +
Hirscher Georg +
Stantzki Kosztan +
Avajni Miklós +
Durkos Peter +
Pap Máté +
Pop László +
Uglai Gábor Ns
Berkovan Togyer +

Uglai Stefan Nemes +
Uglai János Ns +
Uglai Togyer Ns +
Uglai Péter Ns +
Majeu Ilyes +
Pop Andre +
Stantzki Ignác +
Avaji Lőrincz +

In possessione T. Szarvad

Joannes Ujvárosi m.p.
Az Oláh Pap nincs ithon
Michael Horvatt
Michael Szabo Rectorus
Gál István m.p. Gondviselő
Illyes Lőrincz Judex primarius
Todoran Gabor +
Dallos Ferentz
Mikle Togyer +
Szilágyi László +
Avastan Lukács +
Székelly Mihály +
Igirovan László +
Szakara Gábor +
Szabo Mihály + Nemes Személy

Santza Miklós +
Süti Ferentz +
Ötvös György +
Tyáre János +
Turo János +
Király Illyés +
Sálián Péter +
Czibak Simon +
Petrikas János +
Moldován János +
Györi István +
Major Togyer +
Sajgo György + Nemes Személy
Tarpai János +
Sztupar György +

In Possessione N. Dersida

Popa Simion paroh de Bobotă.

Popa Tomă.

Fő Biró Fejér György +

Esküttek Muszka Simion +

Baksán Gligor +

Fejér Péter +

Molnár Irimie +

Uj Nemesán Miklós +

Lasa György +

Öregek Márkos Simon +

Bolos Gábor +

Buda Gábor +

Nemes Mezei János +

Márkos Gábor +

Fazakas Gábor +

Varszán György +

Muszka Kozma +

Muszka Vasilie +

Muszka Sandor +

Uj Nemesán Gábor +

Fejér Lupuj +

Bálint Miháj +

Muszka Togyer +

Muszka Peter +

Fejer Ignat +

In possessione Zálnok

Pop<a> Petre Paroh de Zancoc m.p

Fő Biró

Opre Lupa +

Bratis Onu +

Csintsán Georgye +

Mákári Demeter +

Rákótzí Thogyer +

Farkas Stéfán +

Hulpas Philép +

Kintses Péter +

Csurko Stéfán +

Vok György +

Vajda Thogyer +

Papp János +

Pap Demeter +

Erdei László

Bulgerján Mitra +

Thodor János +

Kontrás Thogyer +

Kévarán Lupu +

Koska Péter +

Brătiş Dánila +

Mádárászán Péter +

In possessione Domoşlő

Eu Popa Niculae di la Dumuşlău

Fő Biró Markas György +

Kis Thogyer +

Erdélyi Illye +

Kis Thomas +

Mlagyak Jozsef +

Szabo Onye +

Csurtse Samuilă +

Mlagyak Onu +

Mlagyak Ieremia +

Borkován János +

Kis Miklós +

Turzó Thogyer +

Mlagyak Ieremia +

Mlagyak Mitra +

In possessione Szilvas

Popa Stefan din Silvaş.

Fő Biró Avasan Danila +

Eskütek Csobán Gligor

Lazár Laczko +

Filimon Illés +

Marinkai Gábor +

Hanik Ursz +	Öregek	Magyar Lőrincz
Argyelán Ignát +		Gavrai László
Filimon Simon +		Gavrai János +
Borokán László +		Lazar Simonka +
Pap János +		Kosok Alexa +
Kupas Miklós +		Moka Dohán +
Brahanka Kira +		Erdei Makari +

In possessione Szödemeter

Franciscus Doczy Reformatorum Pastor m.propria.

Popa Simion paroh din Săunad m.p.

Fő Biró	Fár Gábor +	Szabó Miklós +
		Avasán Danila +
	Szabo János +	Bratya Krátson +
	Linguly János +	Csorba Lup +
	Ifiu Murguly János +	Szilágyi Mihály +
	Kosolo János +	Buth János +
	Krisán Mihály +	Pastyán Togyer +
	Szabo Kosztán +	Máté Toma +
<i>Esküttek</i>		Bocz János +
Öregek	Buda László +	Szabo György +
	Szabó Gyirán +	Szabó Mihály +
	Murguly János +	Dohány János +
	Bogáti Péter +	Szánfira Illyés +
	Talpas Prekup	Szász István +
	Deák János +	
	Ns személy Avasán László +	

In possessione Er Szodero

Franciscus Göde de Csikszereda Minister

Ecclesiae quodam Szodorokusiensis

Popa Toaderu paroh de Suderu.	Tolnai Sándor +
Petru Erdei Scholae Rector Ref.	Farkas András +
Gabriel Darabant Szodor Cantor	Kalapos László Beteg
Fő biró Prája János +	Kozma Gergely +
Széles János +	Szodorai Öregek
Pap Demeter +	Filep Peter +
Pusztai Imre +	Jorkuly Mihály +
Nagy Pál +	Pál János +
Trifán Sándor +	Pál Mihály +
Todor János +	
Kratson Kira +	Nobilis Persona
Orosz László Beteg	Zutori József +

In possessione Er Hatvan

Josephus Furou, Portsalmi Pastor Rtae Ecclesiae

Popa Mihaiu nemiș, paroh din Hotvan.

Föbiri Garday Tamás +	Varga Gergely +
Bandula Togyer +	Ezek Esküttek
Kopasz János +	Öregek Kosztán Demeter +
Pap Demeter +	Togyicska Péter +
Butzuj János +	Hajdu Flora +
Fogas László +	Buttyán János +
Mészáros Urszuly +	Kosztány János +
Kavasán Lupuly +	Pap Gábor +
Borsa László +	

Potrovitza Tivadar +
 Liptsei Péter +
 Prála Togyer +
 Darabány János +
 Potrovitza Gábor +

In Oppido T. Szántó die 1-a Decembris Anno 1784

Petrus Ungur mp. Archidiaconus Districtus

T. Szantoiensis

Joannes Bodai Ecclesiae Reformatorum

in T. Szántó Parochus

Popa Ion Căplan de Santo

Feo Biro Lengyel Mihály +

Esküttek nevei

Sánta Gábor +	Muntyán Jákob +
Kövári Koszta +	Kalaposs Máté +
Szakáts Ferencz +	Porteleki László +
Kosztányi Miklos +	Zimbru Togyer +
Papp György +	Veress Mikloss +
Az öregek közül való	Téglás Koszta +
Osztátyi László +	Ujjfalusi János +
Szabo János +	Mik Jákob +
Tóth György +	Szilágyi Togyer +
Nyit János +	Morossán Miklós +
Lemák István +	Rogyij János +
Both István mp.	Gombru János +
Orosz Bálint +	Czigla Gábor +
Tovarán János +	Zimbruj János +
Sokajda János +	Hodorog István +
Kiminyicz Gergely +	Orosz Demeter +
Veress Lupuly +	Gerhegy János +
Acs Demeter +	Morossán Sámuel +
Morossan Kirilla +	Mirnu Márkuly +
Prekup János +	Fekete János +

Andron György +
 Kukuta Simon +
 Kukuta György +
 Brzusturán Lukács +
 Oberajter +
 Szabo Lupuly +
 Molnar György +
 Marosán László +
 Argyelán Todor +

In Possessione Malomszeg
 Fő biró Pintye Gligor +
 Esküttek Bulbuk Lupuj +
 Argyelán Togyer +
 Hárá Filimon +
 Marosán Simon +
 Bosár Lup +
 Szimilujan Matye +
 Moldován Mihály +
 Ruszán Simon +

<La sfîrşit:> 310 Prp. 9a Xbris 1784.

Arh. Stat. Cluj, fond. *Donație D. Braharu* (nenumerotat).

Traducere:

Omagiul preoților, nobililor și locuitorilor de rînd din cercul Tășnad.

Noi, persoanele domiciliate statornic în localitățile însemnate mai jos ale nobilului comitat Solnocul de Mijloc unit cu Crasna și Chioarul, care ne semnăm cu numele nostru aici mai jos sau care punem să ni se scrie numele și recunoaștem lucrul publicat prin întărirea semnului crucii trasat cu mîinile noastre, prin această scrisoare a noastră depunem mărturie autentică asupra faptului că după cum înainte ne-am depus omagiul conform legilor patriei noastre nobile către Maiestatea Sa împăratul și principele nostru ereditar Iosif al Doilea care domnește cu glorie și ne-am obligat prin jurămint să-i fim credincioși Maiestății Sale, astfel și după aceasta ne obligăm și oferim să rămînem în credință pînă la sfîrșitul vieții noastre.

În posesiunea Bălan.

Popa Ioan de la Blaje paroh.

Samuel Buzas Notar.
 Judele suprem Orosz János +
 Orbai János +
 Hirscher Georg +
 Stantzki Kosztan +
 Avajni Miklós +
 Durkos Peter +
 Pap Máté +
 Pop László +
 Uglai Gábor nobil
 Berkovan Togyer +
 Uglai Ștefan nobil +
 Uglai János nobil +
 Uglai Togyer nobil +
 Uglai Péter nobil +
 Majeu Ilyes +
 Pop Andre +
 Stantzki Ignác +
 Avaji Lőrincz +

În posesiunea Sărvăzel.

Ioannes Ujvarosi m.p.
Preotul român nu e acasă.
Michael Horvath
Michael Szabo rector
Gál István m.p. curator
Illyes Lőrincz jude primar
Todoran Gabor +
Dallos Ferentz +
Mikle Togyer +
Szilágyi László
Avastan Lukács +
Székelly Mihály +
Igivoran László +
Szakara Gábor +
Szabó Mihály + persoană nobiliară.
Santza Miklós +
Süti Ferentz +
Ötvös György +
Tyáre János +
Turo János +
Király Illyés +
Sálián Péter +
Czibak Simon +
Petrikas János +
Moldován János +
Györi István +
Major Togyer +
Sajgo György + persoană nobiliară.
Tarpai János +
Sztupar György +

În posesiunea Bobota.

Popa Simion paroh de Bobotă.
Popa Toma.
Jude suprem: Fejér György +
Jurați: Muszka Simion +
Baksán Gligor +
Fejér Péter +
Molnár Irimie +
Uj Nemesán Miklós +
Lasa György +
Bătrini: Márkos Simon +
Bolos Gábor +
Buda Gábor +
Nobil Mezei János +
Márkos Gábor +
Fazakas Gábor +
Varszán György +
Muszka Kozma +
Muszka Vaszille +
Muszka Sándor +

Uj Nemesán Gábor +
 Fejér Lupuj +
 Bálint Miháj +
 Muszka Togyer +
 Muszka Péter +
 Fejér Ignat +

In posesiunea Zalnoc.

Popa Petre paroh de Zanoc m.p.

Jude suprem Opre Lupa +
 Bratis Onu +
 Csintsán Georgye +
 Mákári Demeter +
 Rákótzí Thogyer +
 Farkas Stéfán +
 Hulpas Philép +
 Kintses Péter +
 Csurko Stéfán +
 Vok György +
 Vajda Thogyer +
 Papp János +
 Pap Demeter +
 Erdei László +
 Bulgerján Mitra +
 Thodor János +
 Kontrás Thogyer +
 Kévarán Lupu +
 Koska Péter +
 Brátis Dánila +
 Mádárászán Péter +

In posesiunea Dumuslău.

Eu Popa Niculae di la Dumuslău.

Jude suprem Markas György +
 Kis Thogyer +
 Erdélyi Illye +
 Kis Thomas +
 Mlagyák Jozsef +
 Szabo Onye +
 Csurtse Samuilá +
 Mlagyak Onu +
 Mlagyák Ieremia +
 Borkován János +
 Kis Miklós +
 Turzó Thogyer +
 Mlagyak Ieremia +
 Mlagyok Mitra +

În posesiunea Silvaș.

Popa Ștefan din Silvaș.

Jude suprem Avasan Danila +

Jurați: Csobán Gligor +

Lazár Laczko +

Filimon Illés +

Marinkai Gábor +

Hanik Ursz +

Argyelán Ignát +

Filimon Simon +

Borokán László +

Pap János +

Kupas Miklós +

Brahanka Kira +

Bătrini: Magyar Lőrincz +

Gavrai László +

Gavrai János +

Lazar Simonka +

Kosok Alexa +

Moka Dohán +

Erdei Makari +

În posesiunea Săuca.

Franciscus Doczy preot reformat m. propria.

Popa Simion paroh din Săunad m.p.

Jude suprem Fár Gábor +

Jurați: Szabó János +

Linguly János +

Murguly János junior +

Kosolo János +

Krisán Mihály +

Szabo Kosztán +

Bătrini: Buda László +

Murguly János +

Szabo Gyirán +

Bogáti Péter +

Talpas Prekup +

Deák János +

Avasán László + persoană nobiliară.

Szabó Miklós +

Avasán Danila +

Bratya Kratson +

Csorba Lup +

Szilágyi Mihály + persoană nobiliară.

Buth János +

Pastyán Togyer +

Máté Toma +

Bocz János +

Szabo György + persoană nobiliară.

Szabó Mihály +

Dohány János +

Szánfira Illyés +

Szász István +

În posesiunea Sudurău.

Franciscus Göde de Csikszereda preot al bisericii din Sudurău.

Popa Toaderu paroh de Suderu.

Petru Erdei rectorul școlii reformată.

Gabriel Darabant cantor din Sudurău.

Jude suprem Prája János +

Széles János +

Pap Demeter +

Pusztai Imre +

Nagy Pál +

Trifán Sándor +

Todor János +

Kratson Kira +

Orosz László bolnav.

Tolnai Sándor +

Farkas András +

Kalapos László bolnav.

Kozma Gergely +

Bătrînii din Sudurău: Filep Peter +

Jorkuly Mihály +

Pál János +

Pál Mihály +

Zutori József + persoană nobiliară.

În posesiunea Hotoan.

Josephus Furou preotul bisericii reformată din Port.

Popa Mihailu nemiș, paroh din Hotvan.

Jude suprem Garday Tamás +

Bangyula Togyer +

Kopasz János +

Pap Demeter +

Butzuj János +

Fogas László +

Mészáros Urszuly +

Kavasán Lupuly +

Borsa László +

Varga Gergely +

Aceștia sînt jurați.

Bătrîni: Kosztán Demeter +

Togyicska Péter +

Hajdu Flora +

Buttyán János +

Kosztány János +

Pap Gábor +

Petrovitza Tivadar +

Liptsei Péter +

Prála Togyer +

Darabány János +

Petrovitza Gábor +

În târgul Santău în ziua de 1 decembrie a anului 1784.

Petrus Ungur m.p. protopopul districtului Santău.

Ioannes Bodai parohul bisericii reformate din Santău.

Popa Ion căplan de Santău.

Jude suprem Lengyel Mihály.

Numele juraților: Sánta Gábor +

Kövári Koszta +

Szakáts Ferencz +

Kosztányi Miklos +

Papp György +

Dintre bătrini sînt: Osztáti László +

Szabo János +

Tóth György +

Nyit János +

Lemák István +

Botth István m.p.

Orosz Bálint +

Tovarán János +

Sokajda János +

Kiminyicz Gergely +

Veress Lupuly +

Acs Demeter +

Morossan Kirilla +

Prekup János +

Muntyán Jákob +

Kalaposs Máté +

Porteleki László +

Zimbru Togyer +

Veress Mikloss +

Téglás Koszta +

Ujjfalusi János +

Mik Jákob +

Szilágyi Togyer +

Morossán Miklós +

Rogyi János +

Gombru János +

Czigla Gábor +

Zimbru János +

Hodorog István +

Orosz Demeter +

Gerhegy János +

Morossán Sámuel +

Mirnu Márkuly +

Fekete János +

Andron György +

Kukuta Simon +

Kukuta György +

Bruszturán Lukács +

Oberajter +

Szabo Lupuly +

Molnar György +

Marosán László +

Argyelán Todor +

În posesiunea Brăișor.

Jude suprem Pintye Gligor +

Jurați: Bulbuk Lupuj +

Argyelán Togyer +

Hará Filimon +

Marosán Simon +

Bosár Lup +

Szímilujan Matye +

Moldován Mihály +

Ruszán Simon +

<La sffrșit:> 310 prp. 9 decembrie 1784.

11. 1784 decembrie 13, Sărmășag.

Raportul comisarului procesual Gheorghe Barabaș către vicecomitele substituit al comitatului Solnocul Mijlociu, Ludovic Donath, despre publicarea patentelor de liniștire ale Guberniului Transilvaniei, din 21, 22 și 23 noiembrie 1784. În satele cercului Chieșd.

Spectabilis ac Generose Domine Vicecomes
Domine mihi humilime colendissime!

Az ide accludalt királyi parantsolatokat, etiam cum discrimine vitae processusomnak minden faluiban magam személyesen publicaltam, magyar és oláh papokkal subscribaltattam, az engedelmesebb faluknak biraji és vénjei, vulgo: *fruntye szatului*, magok kezek kereszt vonásalkkal corroboraltatak is. Hanem Ökörítő és Sziget valamint a legelsőben publicalt oláh nyelven levő Patentálisok meghallásáról és megértéséről való recognitiojokat kereszt huzással nem roboralták, hanem még tsufosképpen alattom egymásközött nevettek és azt sugdosták, hogy az nem királyi parantsolat, hanem tsak az uraké. Ennélfogvást az két helység egyben tsatolván magát, az mostani királyi parantsolatokrol való recognitiojokat sem keresztezték, melyel valóságos engedetlenségeket és az pártütésre, rebelliora való készségeket mutatták meg.

Sőt az méltóságos Kemény urak ő Nagyságok Sarmasági és Kövesdi tisztjei s más hiteles emberek is, akik ezen két oláh helységekben geniussokat kitanulták, tselekedeteiket látták s tapasztalták s magam is a szemek forgásából is kinézhettem, szentül el lehet hinni felőllök, hogy tsak legkisebb alkalmatosságok lett volna, tsak két három Erdélyi tolvaj érkezett volna <a> közlekkbe, legotton mind talpon állott volna, botra, fegyverre kapott volna és legelsőben is Sarmasági és Kövesdi Méltóságos udvarokat, jószágokat felpredálták volna, sőt az egész magyar falut felgyújtották volna.

Melyre nézve az mostani félelmes és szomorú circumstantiákhoz képpest in exemplum aliorum, tam ad praesens, quam ad futurum tempus deservitutum ezen nyakas és született tolvajok méltó büntetéseket elvegyék s e részben is a felséges k.parantsolatok complementumot sortaljanak, igen szükséges, sőt az falujok közepére nyárs és akasztófa erigaltassék. Ha pedig mostani tselekedetek elengedődik, ez utánis akarmit parantsolatot fel se vészik, a tiszteteket tsufnak tartják.

Quibus gratiis humilime comendatus sum et persisto. Spectabilis Domini Vicecomitis.

humilimus servus

Sarmaság 13ta Decembris 1784 I. Commissarius Georgius Barabas

<Pe verso:>

Spectabili ac Generoso Domino, Domino Lodovico Donáth, Incliti Comitatus Szolnok Medii cum Kraszna et Kővár uniti, circuli Szolnokiensis Substituto Vicecomiti, Domino mihi humilime colendissimo

Ex officio

Zilah

Sarmasági, Lompédi és Ballai magyar helységek birái ezen levelet az rabokkal együtt sietve és jó vigyázat alatt küldjék sub pena statuta.

Commissarius Barabas György

310. In processu Kövesdiensi

<Orig., hirtie, pecete inelără în ceară roșie, aplicată pe verso>
<în interior:>

10. Copia Commissionis Gubernialis

Felséges Császári és Királyi Fejedelmünknek értésére esvén, hogy némely helységekben, mely ártalmas és meg vesztett indulatból származott fel háborúdása légyen az oláh parasztságnak, és ugyan ezen oláh nép által minémű irtózásra méltó erőszakok és meg fosztatások vitettenek eddig is végben; valamint ezen császári és királyi felség arról kegyelmesen rendelést tenni méltoztatott, hogy az ilyen haborúságos személyek ellen minden kedvezés nélkül való keménységgel és gyorsasággal kellessék bánni, úgy az irántis hasonló kegyelmes rendelést tett, hogy valaki ezen zenebonának előljáráját, vagy mást, aki ennek főbb indítójának, Gyarapítójának és vezérének találtatik, el fogja, és személylyesen illendő helyre által adja, mint annak tudnia illik, a ki az előljárat, mind pedig azokk, a kik a többi főbb inditokat fogva elő adhattyk, 300. arany jutalmok lészen. Annak okáért, a k. Gubernium ezen kegyelmes rendelkezést felséges urunknak, ugyan ő felsége parantsolatjából ezen Patentalis Levélnek ereje mellett mindeneknek, a kiknek illik, tudtára adni és közönségesse tenni kívánta. Költ az Erdélyi Nagy Fejedelemségbeli Királyi Guberniumból Nagy Szebenben 23^a Novembris 1784^{dik} esztendőben.

2° Kedvetlenül értette a k. Gubernium, hogy némely helységekben az oláh nép által irtoztato gonosz erőszakok mellett, tamadott zenebonának hire mindenfelé terjedvén, némely helységeknek lakossi az helységek tisztjeinek és földes uraknak nem engedelmeskednek, az hazánk törvényével és királyi rendeletekkel meg egyező szolgálatokat ell tagadják, és az engedetlenségeknek jeleit mutatni merészlik. Arra nézve a k. Gubernium mindyájakat, a kiket illeti Felséges urunk nevében keményen inteni kívánnya, hogy nem tsak békességben és tsendességben az elébbeni kibotsátott Patentalis Levelnek ereje szerint tartoztassák magokat, és azokbanis fel tett büntetés alatt az zenebonát inditokhoz magokat adni, vagy azokat bő fogadni ne merészlejek; hanem az helységek tisztjeihez és földes uraihoz engedelmesek lenni, úgy hogy az haza törvénye és királyi rendeletek szerint vulo praestatiokat, es szolgálatokat azoknak meg tenni semmiképpen el ne mulassák, külömben nagy büntetést várhatnak. E.R.M. Principatus Transilvaniae Gubernio Cibiniij 22^a Novembris 1784.

3to Felséges urunk ezen hazában dühösködő tolvalyoknak fel zendölt parasztságok sok erőszakok és vérengző tselekedeteit kegyelmesen szívére vévén és méltó haragra fel gerjedvén, ezen lefolyó holnapnak 12^{dik} napján Bétsből költ és a Meltosagos K. Gubernium által 21^{dik} napján az említett holnapban ezen Titkos Nagyságos Tollával közlött szentséges parantsolatja által végezni méltoztatott; hogy a mely lakos ezen Praedalokkal és felzendült paraszttokkal egyet érteni, vagy tzimborálni találtatnék annális inkább a föld népet ezen pártútsere fel inditaná, minden törvény látás és kegyelmezés nélkül tüstént és hevenyiben katona törvénye szerint karo, nyars, és akasztófa által, életét veszesse.

4to Az oláh papoknak Synodusza s akármely gyülekezete a Meltosagos királyi Gubernium parantsolatja szerint a Titkos Tábla és a püspök hire nélkül celebraltatni tilalmaztatik igen keményen. Nem különben

5to Országos vásárrok sehol sem engedtetnek meg esni.

In Girokuta publicatus.

Iudice prim. Labontz Márk +

Iuratis: Kotyetz Gergely +
Krájnyik Gligor +
Krájnyik Vaszalia +
Vonitz Simon +
Kornján Lázár +

Seniores: Krájnyik Péter +
Lung Togyer +
Trufás Togyer +

Popa Vaselie de la Giulucuta.

In Kis Dersida

Iudice Primarius Gorgán Von +

Iuratis Argyelan Von +
Balog Von +
Márk Janko +
Gorgán Filep +
Gorgán Vaszalia +
Balota Petre +

Seniores Balog Von senior +
Gavla Gyurka +
Pap Miklos +
Eu Popa Dimitrie.

In Sarvaság.

Iudice primarius Dobai János +

Iuratis Keresztes András +
Gyarmati István +
Kis András +
Darai Laszlo +
Dobai György +
Bagoly Tamás +

Seniores Davi László +
Dávi József +
Bogoly János +

Coram me Alexandro Kiss Ecclesiae Retor. Sarvasagiensi v. Dni Ministro

In Kövesd

Iudice primarius Nyikora Von +

Juratis: Pap Gyerman +

Babtán Vaszalia +

Marosán Aleksza +

Csoka Gyurtsa +

Ember Von +

Boldan Vaszalia +

Seniores Meszesán Gabor +

Boka Petre +

Labontz Togyer +

Popa Vasilie dinu Chivejdu.

In Sziget

Iudice primarius Tyimok János

Juratis: Katona Pétré

Meszesán Irimie.

Dants János

Ursz Stefan.

Is tres Dants Togyer.

modo Meszesán Gligorie.

sunt in Nyekse Györgyi.

servi-

tio do-

minali

Popa Irimie din.

Item seniores Nyekse Páskuj

Sztána Páskuj

Dants Páskuj.

In Ökörúto.

Iudice primarius Bants György

Juratis Tot Tivadar +

Vantsa Danl.

Nyekse György.

Guszán Mihály

Rákotzi Miklós

Vantsa Latzko.

Meszesán Lázár

Seniores Fati Mihály.

Fati Gábor

Popa Ioanu

In Motsolya.

Iudice primarius Kibédi Mihály +

Iuratis: Lőrinczi Ferencz +
 Veress Ambrus +
 Veress György +
 Katona János +
 Tuszán Máté +
 Filep Samuel +
 Monostori János +
 Mátyás István +

Seniores Katona János +
 Egri Mihály
 Lakatos Ferentz +

Coram me Martino Sarkany m.p. Ecclesiae Refor. Motsolya Parocho.
 Popa Ion.

In Sâmsud.

Iudice Primarius Banto Páll +

Iuratis Balog Péter +
 Nagy Banto Istvan +
 Frigy László +
 Hulubán Irímie +
 Széles Marton +
 Dersán Aleksza +

Seniores Banto András +
 Banto Bálint +
 Banto Gergely +
 Dersán Vasuj +
 Hidán János +

Coram me Michaelae Dioszegi Ecclesiae Reformat. Sz. Samsonensis Mi-
 nistro m.pr

In Szer.

Iudice primarius Kováts Ferentz +

Iuratis Antal Ferentz +
 Antal György +
 Mihály János +
 Nagy István +
 Mihály Gergely +

Sen. et Curat. Nagyszegi Vonuly +
 Bodonya Von +

N.B. Parochus absens.

Magyar Nádasd

Iudice primarius Vintze János +
 Iuratis Sipos Ferentz +
 Vintze János +
 Kosztá Mihály +
 Szabo Péter m.p.
 Kosztá Ferentz +
 Vintze Mihály +
 Seniores Vintze László +
 Balla Ferentz +
 Kosztá István +
 Coram me Josepho Balog
 Locis parochus.
 Apatza. Judex absens in molendine.
 Juratus Balás Vonuly +
 Monya Togyer +
 Seniores Tamás Mitru +
 Domutza Gábor +
 Balás Máté +
 Popa Dimitrie de la Oață
 Diacu de la Orțe Onu

In Békátza

Iudice primarius Nyegre Von +
 Iuratis Tárba Vony +
 Mojssa Togyer +
 Bogdán Jákob +
 Hodor Gavrilla +
 Nemès Andréka +
 Nyegre Dumitru +
 Seniores Horinkár Gyermán +
 Szász Mojssa +
 Mojssa Mihály +
 Popu Ionu

In Somos

Judice primarius But Togyer +
 Juratis Marosán Mark +
 But Pétre +
 Kuk Györgyi +
 Loco patris But Joszip a Vaszalii +
 Kekes Von +
 Kekes Petre +
 Seniores Bota Szimjuon +
 But Nyikora +
 Marosán Togyer +
 Eu popa Filipu <?>

In Nyires

Judice primarius Kis Pétre +
 Juratis Domutza Kirilla +
 Szalasán Petre +
 Chimpojás Irimie +
 Chimpojas Petré +
 Caeterum absentibus in servitio dominali existentibus.
 Seniores Pap Miklos +
 Demján Lup +
 Eu diiacu de la Cluta.

In Babtza

Judice primarius Gligutza Filep +
 Juratis Gligutza Gavrilla +
 Argyelán Toma +
 Vonutz Mitru +
 Fédi Togyer +
 Domutza Mitru +
 Argyelan Vaszsalia +
 Seniores Gligutza Zakaria +
 Diák Von +
 Andrekutz Gligorie +
 Pop Isaie din Bața amu văzut porunca și am primitu.

In Bogdánd praesentibus

Judice primarius Nagy Lászlo +
 Juratis Hajdu Josef +
 Dobai Samuel +
 Kürti Ferentz +
 Hajdu Mihály +
 Sárándi György +
 Dul István +
 Seniores Nagy János +
 Ferentz János +
 Páll István +
 Coram me Georgio Kis, Loci Ministro m.pria.

In Korond

Judice primarius György Gllgor +
 Juratis Godor Von +
 Orosz Tamás +
 Juhos Simon +
 Bosán Kosztin +
 Kimpán Nyisztor +
 György Zakaria +

Seniores Kimpán Gyurka +
 Tomoján Mihály +
 Bosán Pétré +

Popa Niculae

Orig. în Arh. Stat. Cluj, Fond. *Donația D. Braharu* (nenumărat).

Traducere:

Stimat și generos domn vicecomite
 Domnul meu stimat cu supunere!

Poruncile regești anexate aici le-am publicat personal în toate satele cercului meu, chiar cu primejdia vieții. Pe preoții maghiari și români i-am pus să semneze, iar juzii și bătrînii, popular: *fruntea satului*, din satele mai supuse au fost puși să pună cruce cu mîna lor. Însă în Curitau și Sighetul Silvaniei n-au confirmat prin punerea crucii că au auzit și au înțeles patentele publicate prima dată în limba română, ci în batjocură, pe ascuns, între ei, rideau și șușoteau că aceasta nu e o poruncă a regelui, ci numai a domnilor. Ca urmare cele două localități s-au aliat și n-au confirmat prin cruce luarea la cunoștință a poruncilor regești de acum, prin aceasta dovedindu-și înclinația spre nesupunere efectivă, spre răzvrătire și rebeliune.

Mai mult, oficialii și alți oameni de încredere ai domniilor lor, domnii Kemény din Șarmășag și Chieșd, care cunosc spiritul acestor două localități românești, le-au văzut și le-au constatat faptele. Eu însumi mi-am dat seama din privirile lor că e de crezut cu siguranță că dacă ar fi avut cea mai mică ocazie, dacă ar fi sosit în mijlocul lor doar doi-trei rebeli din Transilvania, îndată s-ar fi sculat toți, ar fi apucat bite, arme și în primul rînd ar fi prădat curțile și domeniile din Șarmășag și Chieșd, ba chiar ar fi dat foc la întreaga comună maghiară.

Drept care, este deosebit de necesar ca în condițiile actuale înfricoșătoare și triste, spre a servi ca pildă altora atît în prezent cît și pentru viitor, acești hoți innăscuți, încăpățînați, să-și ia pedeapsa meritată, poruncile maiestății regești să se aducă la îndeplinire și în această privință, ba chiar în mijlocul satului să se ridice țeapă și spînzurătoare. Iar dacă fapta lor de acum se iartă, atunci și de-acum înainte vor nesocoti orice ordin și pe oficiali îi vor lua în batjocură.

În ale cărui favoruri mă recomand cu umilîntă și rămîn al stimatului domn vicecomite umilită slugă

Șarmășag 13 decembrie 1784.

Comisar Georgius Barabas.

<Pe verso:>

Stimatului și generosului Domn, domnul Ludovic Donáth, vicecomite substituit al cercului Solnoc al Inclitului Comitat Solnocul Mijlociu unit cu Crasna și Chioar, Domnului meu stimat cu supunere

Din oficiu

Zalău.

Juzii localităților maghiare Șarmășag, Lompirt, Borla să expedieze urgent și sub pază bună această scrisoare împreună cu cei arestați, altfel fiind pasibili de pedeapsă legală.

Comisarul Barabás György.

310. În cercul Chieșd.

<În interior:>

1-o. *Copia adresei guberniale.*

Principele nostru maiestatic cezaro-crăiesc aflind în ce agitație vătămătoare, izvorită dintr-o pornire turbată, se află țărănimea română în unele localități și acest popor românesc ce violențe și prădăciuni îngrozitoare a săvârșit; această maiestate cezaro-crăiască a binevoit a dispune în mod grațios ca împotriva unor astfel de persoane răzvrătite să se acționeze fără nici o cruțare, cu asprime și repeziciune. De asemenea se poruncește grațios ca cei care ar prinde pe conducătorul acestei răscoale sau pe altcineva care s-ar dovedi inițiatorul principal, propagatorul sau comandantul ei și l-ar preda personal la locul cuvenit, acestora, adică celor care-l pot preda pe conducător și pe ceilalți inițiatori principali, să le fie recompensa 300 de galbeni. De aceea, crăiescul Guberniu a dorit să publice și să facă cunoscută tuturor cărora li se cuvine prin această patentă, din ordinul Maiestății Sale, porunca grațioasă a stăpînului nostru maiestatic.

Dat de Guberniul Regesc al Marelui Principat al Transilvaniei, Sibiu, în 23 Noiembrie a anului 1784.

2-o Guberniul regesc a aflat cu neplăcere că în unele localități, răspîndindu-se pretutindeni zvonul răscoalei iscate de către poporul român cu violențe groaznice și înfricoșătoare, locuitorii nu se supun oficialilor locali și stăpînilor de pămînt, refuză prestațiile corespunzătoare legilor țării și poruncilor regești și îndrăznesc să manifeste semnele nesupunerii. Drept aceea, Crăiescul Guberniu dorește să avertizeze cu asprime în numele stăpînului nostru maiestatic pe toți cei în cauză că nu numai să se comporte în liniște și pace conform puterii Patentei precedente și sub pedeapsa amintită să nu îndrăznească a se alătura inițiatorilor răscoalei sau a-i ascunde pe aceștia, ci în nici un caz să nu uite supunerea față de oficialii locali și față de stăpînii de pămînt și să-și îndeplinească slujbele și prestațiile față de aceștia conform legilor țării și poruncilor regești, altfel se pot aștepta la o mare pedeapsă. Din Guberniul Crăesc al Marelui Principat al Transilvaniei, Sibiu, 22 Noiembrie 1784.

3-tio. Stăpînul nostru maiestatic preagrățios, întristîndu-se datorită faptelor violente și singeroase ale țărănilor răsculați și hoților care bîntuie în această țară și indignat în mod îndreptățit, a binevoit a dispune prin porunca sa sfințită publicată cu propria preafinaltă pană, datată din Viena în ziua de 12 a lunii în curs și publicată prin Înaltul Guberniu Crăesc în ziua de 21 a pomenitei luni: ca acel locuitor care ar fi găsit în înțelegere sau părtaș cu acești prădători și țărani răsculați sau mai mult ar îndemna poporul la răscoală, să fie executat imediat, fără judecată și fără grație, conform statariului, prin țeapă, sau spînzurătoare.

4-to. Conform poruncii Înaltului Crăesc Guberniu se interzice cu strictețe celebrarea sinodului și a oricărei alte adunări a preoților români fără știrea Tabloului Secrete și a episcopului. De asemenea

5-to. Se interzic pretutindeni țîrgurile de țară.

Publicat în Giorocuța.

Judele primar Labontz Márk +

Jurați: Krájnyik Gligor +
Krájnyik Vaszalie +
Vonitz Simon +
Kornyán Lázár +

Bătrîni: Kotyetz Gergely +
Krájnyik Péter +
Lung Togyer +
Trufás Togyer +

Popa Vaselie de la Giulucuta.

În Derșida.

Judele primar Gorgán Von +

Jurați: Argyelán Von +
Balog Von +
Márk Jankó +
Gorgán Filep +
Gorgán Vaszalia +
Balota Petre +

Bătrini: Balog Von Senior +
Gavla Gyurka +
Pak Miklos +

Eu Popa Dimitrie.

În Șarmășag.

Judele primar Dobai János +

Jurați Keresztes András +
Gyarmati István +
Kis András +
Darai László +
Dobai György +
Bagoly Tamás +

Bătrini Davi László
Davi József +
Bogoly János +

În prezența mea, Alexandru Kiss, preot al bisericii reformate din Șarmășag.

În Chieșd.

Judele primar Nyikora Von +

Jurați: Pap Gyerman +
Babtzán Vaszalia +
Marosán Aleksza +
Csoka Gyurtsa +
Ember Von +
Boldan Vaszalia +

Bătrini Meszesán Gábor +
Boka Petre +
Labontz Togyer +

Popa Vasilie dinu Chivejdu.

În Sighetul Silvaniei.

Judele primar Tyimok János

Jurați: Katona Pétré
Dants János.
Meszesán Irímie.
Ursz Ștefan.

Acești trei sînt numai în slujbă domneacă

Dants Togyer
Meszesán Gligorie
Nyekse Györgyi.

Popa Irimie din .

De asemenea bătrînii Nyekse Páskuj
Sztána Páskuj
Dants Páskuj.

În Curitău.

Judele primar Bants Györgyi.

Jurați Tot Tivadar +
Vantsa Dani
Nyekse György.
Guszán Mihály.
Rákotzi Miklos
Vantsa Latzko.
Meszesán Lázár.

Bătrîni Fati Mihály.
Fati Gábor.

Popa Ioanu.

În Valea Pomilor.

Judele primar Kibédi Mihály +

Jurați: Lörinczi Ferencz +
Veress Ambrus +
Veress György +
Katona Janos +
Tuszán Máté +
Filep Samuel +
Monostori János +
Mátyás István +

Bătrîni Katona János +
Egri Mihály +
Lakatos Ferentz +

În prezența mea Martin Sarkany paroh al bisericii reformate din Valea Pomilor.

Popa Ion.

În Șamșud.

Jude primar Bántó Páll +

Jurați Balog Péter +
Nagy Bántó István +
Frigy László
Hulubán Irimie +
Széles Marton +
Dersén Aleksza +

Bătrini Bántó András +
 Bántó Bálint +
 Bántó Gergely +
 Dersán Vaszuj +
 Hidán János +

În prezența mea Mihai Dioszegi, preot al bisericii reformate din Șamșud m. pr.

În Ser.

Jude primar Kováts Ferentz +
 Jurați Antal Ferentz +
 Antal György +
 Mihály János +
 Nagy István +
 Mihály Gergely +
 Bătrini și Curatori Nagyszegi Vonuly +
 Bodonya Von +

N.B. Parohul e absent.

Nadișul Hododului.

Jude primar Vintze János +
 Jurați Sipos Ferentz +
 Vintze János +
 Koszta Mihály +
 Szabo Péter m.p.
 Koszta Ferentz +
 Vintze Mihály +
 Bătrini Vintze László
 Balla Ferentz +
 Koszta István +

În prezența mea Iosif Balog parohul locului.

Oarța

Judele absent, la moară.
 Jurați Balás Vonuly +
 Monya Togyer +
 Bătrini Tamás Mitru +
 Domutza Gábor +
 Balás Máté +
 Popa Dimitrie de la Oațăș
 Diacu de la Orțe Onu

In Bicz.

Jude primar Nyegre Von +
 Jurați Tárba Vony +
 Mojsza Togyer +
 Bogdán Jakob +
 Hodor Gavrilla +
 Nemes Andreka +
 Nyegre Dumitru +
 Bătrîni Horinkár Gyermán +
 Szász Mojsza +
 Mojsza Mihály +
 Popu Ionu.

In Cornești.

Jude primar But Togyer +
 Jurați Marosán Mark +
 But Petre +
 Kuk Györgyi +
 În locul tatălui său But Ioszip a Vaszalli +
 Kekes Von +
 Kekes Petre +
 Bătrîni Bota Szimjuon +
 But Nyikóra +
 Marosán Togyer +
 Eu popa Filipu <?>

In Ciuta.

Judele primar Kis Petre +
 Jurați Domutza Kirilla +
 Szalasán Petre +
 Chimpojás Irimle +
 Chimpojás Petré +
 Ceilalți absenți, fiind la slujbă domnească.
 Bătrîni Pap Miklós +
 Demján Lup +
 Eu diiacu de la Ciuta.

In Babța.

Jude primar Gligutza Fllep +
 Jurați Gligutza Gavrilla +
 Argyelán Toma +
 Vonutz Mitru +

Fédi Togyer +
 Domutza Mitru +
 Argyelán Vaszalia +
Bătrini Gligutza Zakaria +
 Diák Von +
 Andrekutz Gligorie +
 Pop Isaie din Bața amu văzut poruca și am priimitu.

În Bogdand în prezența

Judelui primar Nagy László +
Jurați Hajdu Josef +
 Dobai Samuel +
 Kürti Ferentz +
 Hajdu Mihály +
 Sárándi György +
 Dul István +
Bătrini Nagy János +
 Ferentz János +
 Páll István +
 În prezența mea Gheorghe Kis, preotul locului m. pr..

În Corund.

Jude primar György Gligor +
Jurați Godor Von +
 Orosz Tamás +
 Juhos Simon +
 Bosán Kosztin +
 Kimpán Nyisztor +
 György Zakaria +
Bătrini Kimpán Gyurka +
 Tomoján Mihály +
 Bosán Pétré +
 Popa Niculae.

12. 1785 decembrie 6, Sibiu.

Guberniul Transilvaniei către Tabla continuă a comitatului Solnocul Mijlociu, drept răspuns la petiția înaintată de nobilime la 10 noiembrie 1784 în problema răscoalei țăranilor români.

9424.

Sacrae Cesareo-Regiae Apostolicae Majestatis, Archiducis Austriae, Magni Principis Transilvaniae, et Siculorum Comititis, Domini Domini nostri Clementissimi Nomine, Tabulae Comitatus Szolnok Mediocris intimandum.

Exemplum B. Rescripti Regii ad preces nobilium per proximum tumultum Vallahichum damnificatorum Augusto Throno substratas sub 10^a mensis Novembris anni labentis emanatum in advoluto comunicatur cum Dominis pro congrua

notitia, et debito Altissimae voluntatis procurrando effectu, committiturque eisdem, ut in conformitate B. hujus resolutionis Nobilitatem de clementia Suae Majestatis Sacratissimae, et Paternis erga eandem affectibus altissimo nomine adsecurare, certamque, et quietam reddere, simul tamen de eo quoque edocere non intermittant; Sacratissimam quippe Suam Majestatem uberius, et a propiori pensitatis singulis ad praeteritum tumultum Vallachicum influentibus circumstantiis, ad conservandam, et stabiliendam publicam quietem praeprimis necessarium invenisse, ut simultates, et diffidentiae, quae ne fors adhuc inter Dominos Terrestres, et Colonos superessent, e pectoribus penitus eradicentur; velleque hinc eandem altefatam, ut quaecunque sub lapsu infelicitis illius temporis contigerunt, altissimo silentio, veloque perpetuae oblivionis tegantur; nec ratione praefati tumultus contra illius complices deinceps novae quaequam investigationes, vel examina, et incaptivationes, eo minus vero paenalitates decerni, et institui admittantur. E R<egio> Magni Principatus Transilvaniae Gubernio Cibinii die 6^a Decembris 1785.

Carolus C. Teleki

David Székely canc.
Stephanus Nopcsa secr.

<Pe verso
adresa:>

Tab<ulæ> Continuae I<ncellti> Comitatus Szolnok Mediocri consignandum.

Ex officio

Zilah.

Publ. 20^a Decembris 1785

Lect. eadem. Nr. 1876.

Arh. Stat. Cluj, Fond *Donăția D. Braharu* (nenumerotat).

DAS MIT DEN GEBIETEN CRASNA UND CHIOAR VEREINIGTE KOMITAT MITTEL-SZOLNOK ZUR ZEIT DES HOREAS-AUFSTANDES (1784)

(Zusammenfassung)

Die rumänischen Geschichtsforscher haben, insbesondere in den letzten Jahren, aus Anlass der 200-Jahrfeier des Horea-Aufstandes, die Informationsbasis über dieses Ereignis verbreitert und zahlreiche Urkunden aus jener Zeit entdeckt. Forschungen wurden auch unternommen, damit die Bauernunruhen aus den Komitaten, die mit dem Ausbreitungsgebiet des Aufstandes benachbart waren, untersucht werden. Auf diese Weise wurde auch der dem Archiv des Komitats Mittelszolnok einverleibte Urkundenbestand ausgemacht, welcher aufschlussreich ist über die Lage, die in diesem Raum während des Aufstandes geherrscht hat.

Die im Anhang veröffentlichten Urkunden widerspiegeln die Stimmung der Adligen und der Beamten des Komitats und ihre Handlungen zwecks Eindämmung der Ausdehnung des Aufstandes in dieses Gebiet. Es werden in den Dörfern die kaiserlichen und gubernialen Patente bekanntgemacht, die zur Ruhe aufrufen; aus diesem Anlass ging hervor, dass die Bauernschaft mit der Behandlung durch die Grundherren tief unzufrieden war und gespannt auf die Ankunft von Aufständischen im Gebiet von Sălaj wartete. In einigen Dörfern wie Curitau und Sighetul Silvaniei im Kreis Chieșd lehnen es die Bauern offen ab, weiter feudale Leistungen zu erbringen; sie sind zum Aufstand bereit. Dieselbe Spannung

herrscht während des Aufstandes auch im Sărmășag und im Kreis Tășnad, so dass die Behörden schwer Herr der Lage bleiben.

Die Massnahmen des Komitatsadels betreffen die Konfiskation aller Waffen von den Bewohnern der Dörfer und Marktflecken, die strenge Überwachung der Dörfer und die Bewaffnung der Adligen im Rahmen des allgemeinen Adelsaufgebots des Fürstentums Siebenbürgen. Das Ergebnis ist, dass sich der Aufstand nicht auch in diese Gebiete ausbreitet und die Bauernschaft auch nach der Niederschlagung des Aufstandes streng überwacht wird.

Das im Anhang vorgelegte Urkundenmaterial ergänzt also das Bild der allgemeinen Unruhe von der Siebenbürgen im Herbst des Jahres 1784 erfasst worden ist mit mehrere Angaben über die Lage im mit den Gebieten Crasna und Chioar vereinten Komitat Mittelsolnok.

